

**Hallituksen esitys Eduskunnalle työmarkkinatukea koskevaksi
lainsäädännöksi sekä laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta**

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työttömyysturvalakia. Työttömyyspäivärahan saamisen edellytyksenä tulisi ehdotuksen mukaan olemaan henkilön täysi-ikäisyys nykyisen 17 vuoden sijasta. Peruspäivärahan saamisedellytyksenä olisi myös kuuden kuukauden työssäoloehdon täyttyminen. Peruspäivärahan enimmäiskesto olisi 500 päivää neljän peräkkäisen kalenterivuoden aikana. Siirtymäsäännöksellä kuitenkin taattaisiin lain voimaan tullessa peruspäivärahaa saavien oikeus aikaisemmista päivärahapäivistä riippumatta saada peruspäivärahaa vähintään 300 päivän ajan lain voimaantulon jälkeen. Ehdotetun lain voimassa ollessa työssäoloehdon täyttäneiltä peruspäivärahan saajilta ei enää edellytettäisi taloudellisen tuen tarvetta.

Esityksessä ehdotetaan myös säädettäväksi laki työmarkkinatuesta. Sellaisten työttömien, jotka peruspäivärahaa koskevien muutosten johdosta jäisivät työttömyysturvajärjestelmän ulkopuolelle, toisin sanoen ensimmäistä kertaa työmarkkinoille tulevien ja työttömyyspäivärahaa enimmäismäärän saaneiden, toimeentulo ehdotetaan turvattavaksi työmarkkinatuella.

Työmarkkinatuki maksettaisiin ajallisesti rajoitettuna. Tuen enimmäiskesto olisi 300 päivää. Tasoltaan se vastaisi nykyistä työttömyysturvan peruspäivärahaa, mutta huollettavana olevien lapsien perusteella tukea ei korotettaisi. Työmarkkinatuessa ei olisi omavastuu-aikaa. Vanhempiansa luona asuville ensimmäistä kertaa työmarkkinoille tuleville maksettaisiin osittainen työmarkkinatuki, jonka suuruus olisi ehdotuksen mukaan 60 prosenttia tuen normaalista määrästä.

Työmarkkinoille tulevalle henkilölle työmarkkinatukea maksettaisiin, mikäli hän on taloudellisen tuen tarpeessa. Jos työmarkkinoille tulevalla henkilöllä ei ole ammatillista koulutusta, tukea maksettaisiin neljän kuukauden odotusajan jälkeen. Henkilöllä, jonka oikeus työttömyyspäivärahaan on päättynyt enim-

mäsajan täyttymisen vuoksi, olisi oikeus työmarkkinatukeen ilman odotusaikaa ja tarveharkintaa.

Työmarkkinatuen edellytyksenä olisi, että työtön henkilö on työvoimapolitiikan piirissä, toisin sanoen koko-aikatyön hakijana työvoimatoimistossa, työkykyinen ja työmarkkinoiden käytettävissä. Työmarkkinatukea maksettaisiin työnhaun ja ehdotuksessa määritellyn työvoimapolitiittisten toimenpiteiden ajalta. Toimenpiteiden ajalta työmarkkinatuki maksettaisiin ilman tarveharkintaa. Työvoimapolitiittisia toimenpiteitä olisivat työharjoittelu ilman työsuhdetta, koulutus sekä ammatinvalinnanohjaus- ja kuntoutustoimenpiteet.

Työmarkkinatuki maksettaisiin valtion varoista. Tuen myöntäisi ja maksaisi kansaneläkelaitos. Muutoksenhaku etuuksia koskeviin päätöksiin olisi sama kuin työttömyysturvajärjestelmässä. Ehdotetun lain toimeenpanoa johdetaan, ohjataan ja kehitetään työvoimapolitiittisten edellytysten osalta työministeriö ja toimeentuloturvan osalta sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi muutettavaksi työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annettua lakia siten, että koulutustuen saamisen yleiset edellytykset muutettaisiin vastaamaan työttömyysturvaan ehdotettuja muutoksia.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi myös työeläkejärjestelmää koskevaa lainsäädäntöä siten, että työmarkkinatuki rinnastettaisiin peruspäivärahaan niin sanotun tulevan ajan ja työttömyyseläkkeen saamisedellytysten osalta.

Esitykseen liittyy erikseen annettu hallituksen esitys opintotukilainsäädännön uudistamisesta, jolla muun muassa korkeakouluopiskelijoiden opintotuen uudistaminen ulotettaisiin myös muihin oppilaitoksiin.

Esitys liittyy valtion vuoden 1994 talousarvioesitykseen.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettuja tulemaan voimaan vuoden 1994 alusta.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ .	1	1.4. Laki työntekijäin eläkelain muuttamisesta	29
YLEISPERUSTELUT	3	1.5. Laki lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläke lain muuttamisesta ...	30
1. Johdanto	3	1.6. Laki työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaan tulosäännöksen muuttamisesta	30
2. Nykytila	3	1.7. Laki lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläke lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	30
2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö	3	2. Voimaantulo	30
2.2. Työttömyysturvasta eri maissa	4	3. Säättämisjärjestys	30
2.3. Nykytilan arviointi	5	LAKIEHDOTUKSET	32
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset ...	6	1. Laki työttömyysturvalain muuttamisesta	32
3.1. Työttömyyspäiväraha	6	2. Laki työmarkkinatuesta	34
3.2. Työmarkkinatuki	7	3. Laki työvoimapolitiitisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta	41
4. Esityksen taloudelliset vaikutukset	9	4. Laki työntekijäin eläkelain muuttamisesta	42
4.1. Vaikutukset valtiontalouteen	9	5. Laki lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 7 §:n muuttamisesta	44
4.1.1. Yleistä	9	6. Laki työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta .	44
4.1.2. Työmarkkinatuen käyttöönoton vaikutukset valtiontalouteen	9	7. Laki lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	45
4.1.3. Peruspäivärahaa koskevien muutosten vaikutus valtiontalouteen	9	LIITE	46
4.2. Esityksen vaikutukset kunnallistalouteen .	10	Rinnakkaistekstit	46
4.2.1. Toimeentulotuen menoja mahdollisesti lisäävät toimenpiteet	10	1. Laki työttömyysturvalain muuttamisesta	46
4.2.2. Toimeentulotuen menoja mahdollisesti vähentävät toimenpiteet	12	3. Laki työvoimapolitiitisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta	50
4.2.3. Neutraaleiksi arvioidut toimenpiteet toimeentulotuen menojen kannalta .	12	4. Laki työntekijäin eläkelain muuttamisesta ...	52
4.3. Esityksen vaikutukset yksilön kannalta ..	12	5. Laki lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 7 §:n muuttamisesta	54
5. Asian valmistelu	13	6. Laki työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	55
5.1. Valmisteluelimet	13	7. Laki lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta	56
5.2. Lausunnot	14		
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	14		
1. Lakiehdotusten perustelut	14		
1.1. Työttömyysturvalaki	14		
1.2. Laki työmarkkinatuesta	16		
1 luku. Yleiset säännökset	15		
2 luku. Työvoimapolitiittiset toimenpiteet .	17		
3 luku. Työmarkkinatuen saamisen edellytykset	19		
4 luku. Työmarkkinatuen suuruus ja kesto	22		
5 luku. Työmarkkinatuen hakeminen ja maksaminen	24		
6 luku. Muutoksenhaku	25		
7 luku. Erinäisiä säännöksiä	27		
8 luku. Voimaantulosäännökset	28		
1.3. Laki työvoimapolitiitisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta	29		

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Työttömyysturvajärjestelmä uudistettiin vuoden 1985 alusta lukien, jolloin aikaisempi työvoimahallinnon toimeenpanema työttömyyskorvausjärjestelmä ja työttömyyskassojen toimeenpanema työttömyysavustusjärjestelmä korvattiin voimassa olevalla työttömyysturvajärjestelmällä. Vuosina 1991—1993 tapahtunut työttömien lukumäärän voimakas lisääntyminen toisaalta ja valmistautuminen nykyistä laajempien yhteisten työmarkkinoiden toteutumiseen toisaalta ovat synnyttäneet tarpeen arvioida työttömyysturvajärjestelmän toimivuutta osin uudelleen.

Ehdotetuilla työttömyysturvalain muutoksilla ja työmarkkinatuen käyttöönnotolla pyritään osana laajempaa työttömyysturvan uudistamista saattamaan ensimmäistä kertaa työmarkkinoille tulevat työttömät työnhakijat ja työttömät työnhakijat, joilla työttömyysturvan enimmäismäärä täyttyy, nykyistä kiinteämmin työvoimapolvelujen piiriin.

2. Nykytila

2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Työttömyysturvana maksettavia etuusia sääntelee työttömyysturvalaki (602/84). Lain 1 §:n mukaan oikeus työttömyysturvaan on Suomessa asuvalla henkilöllä, jonka toimeentulon on katsottava perustuvan toiselle tehtävästä työstä saatavaan palkkatuloon. Lisäksi oikeus työttömyysturvaan on yritystoimintaa harjoittavalla henkilöllä laissa tarkemmin säädetyillä edellytyksillä. Työttömyyspäivärahaa maksetaan lain 2 §:n mukaan työttömän työnhakijan toimeentulon turvaamiseksi ja työttömyydestä aiheutuvien taloudellisten menetysten korvaamiseksi tai lieventämiseksi.

Työttömyysturva maksetaan joko peruspäivärahana tai ansioon suhteutettuna päivärahana. Työttömyyspäivärahaan on oikeus 17—64 vuotiaalla henkilöllä, joka asuu Suomessa, on ilmoittautunut työvoimatoimistoon hakien koikaikatyötä, on työkykyinen ja työmarkkinoiden käytettävissä ja jolle ei ole voitu osoittaa työtä tai jota ei ole voitu osoittaa koulutukseen.

Peruspäivärahan saamisedellytyksenä ei si-

nänsä ole aikaisempi työhistoria. Peruspäivärahassa on kuitenkin ensimmäistä kertaa työmarkkinoille tuleville asetettu työmarkkinoille tulosta lukien 3 kuukauden odotusaika, jolta ei makseta päivärahaa. Rajoitusta ei kuitenkaan sovelleta henkilöön, joka on tullut työnhakijaksi valmistuttuaan ammattiin oppilaitoksesta, eikä henkilöön, joka aikaisemmin on toiminut yrittäjänä ja jonka voidaan katsoa ammattitaitonsa ja tekemänsä työ huomioon ottaen olleen työmarkkinoilla ja joka on keskeyttänyt tai lopettanut yritystoimintansa.

Ansioon suhteutetun päivärahan saamisen erityisedellytyksenä on, että henkilö on vakuutettuna työttömyyskassassa ja vakuutettuna ollessaan on täyttänyt työssäoloehdon. Työssäoloehdon tarkoituksena on osoittaa, että henkilö on ollut pysyvästi työmarkkinoilla palkkatyöntekijänä ennen työttömäksi joutumistaan. Työssäoloehto täyttyy, kun henkilö on 24 lähinnä edellisen kuukauden aikana ollut 26 viikkoa työssä, jossa työaika kunakin viikkona on ollut vähintään 18 tuntia tai jonka työsopimuksen mukainen säännöllinen työaika on tasoittumisjakson aikana ollut keskimäärin 18 tuntia viikossa ja palkka työehtosopimuksen mukainen tai, jollei työalalla ole työehtosopimusta, paikkakunnalla maksettavan käyvän palkan mukainen. Jos henkilö on sairauden, laitoshoidon, asevelvollisuuden, opintojen, lastenhoidon tai muun näihin verrattavan hyväksyttävän syyn johdosta estynyt olemasta työmarkkinoilla, voidaan edellä mainittua 24 kuukauden tarkastelujaksoa pidentää. Jos vakuutettu on ollut poissa työmarkkinoilta ilman hyväksyttävää syytä yli kuusi kuukautta, hänelle ei makseta ansioon suhteutettua päivärahaa ennen kuin hän on täyttänyt poissaolon jälkeen edellä mainitun työssäoloehdon. Tällöin 24 kuukauden tarkastelujakso alkaa siitä, kun henkilö on poissaolon jälkeen mennyt työhön.

Peruspäivärahaa maksetaan henkilölle, joka täyttää työttömyysturvan saamisen yleiset edellytykset ja on taloudellisen tuen tarpeessa. Taloudellisen tuen tarvetta harkittaessa otetaan huomioon henkilön omat tulot kokonaan ja hänen puolisonsa tulot suojaosan ylittävältä osalta lukuun ottamatta eräitä sosiaalietuuksia. Peruspäivärahan täysi määrä on 116 markkaa päivältä. Sen saa työtön henkilö, jonka omat ja puolison huomioon otettavat yhteenlasketut

tulot eivät ylitä vahvistettuja tulo-rajajoja. Tuloraja on huoltovelvollisella henkilöllä 5 540 markkaa kuukaudessa ja yksinäisellä henkilöllä 3 700 markkaa kuukaudessa. Huoltovelvollisen tulo-rajaa korotetaan 630 markalla jokaisesta huolettavasta alle 18-vuotiaasta lapsesta. Maksettavasta päivärahasta vähennetään 75 prosenttia tulo-rajaa ylittävistä tuloista. Peruspäivärahaa ei siten makseta lainkaan, jos yksinäisen henkilön huomioon otettavat tulot ylittävät 6 870 markkaa kuukaudessa. Avio- tai avoliitossa olevan työttömän perheen tulo-rajaa on 8 710 markkaa kuukaudessa. Jos perheessä on yksi lapsi, tulo-rajaa on 10 020 markkaa kuukaudessa ja vastaavasti kahden lapsen perheessä 10 940 markkaa kuukaudessa. Tarveharkintaa ei sovelleta 26 viikon työhistorian omaavaan 55 vuotia täyttäneeseen henkilöön.

Työttömyyspäivärahaa maksetaan enintään viideltä päivältä viikossa. Peruspäivärahaa maksetaan ajallisesti rajoittamattomana ja ansioon suhteutettua päivärahaa enintään 500 päivältä neljän peräkkäisen kalenterivuoden aikana. Jos henkilö edellä mainitun neljän vuoden aikana täyttää työssäoloehdon kahdeksan kuukauden tarkastelujakson aikana, aloitetaan edellä mainitun enimmäisajan laskeminen alusta, kun henkilö alkaa uudelleen saada päivärahaa. Enimmäisajan täyttymisen jälkeen henkilön on uudelleen täytettävä työssäoloehto, jotta ansioon suhteutettua päivärahaa voitaisiin maksaa. Kun työnhakijalla ei enää ole oikeutta ansioon suhteutettuun päivärahaan, hän voi hakea peruspäivärahaa. Edellä todetun lisäksi ansioon suhteutettua päivärahaa voidaan maksaa henkilölle, joka on täyttänyt 55 vuotta ennen 500 päivän enimmäisajan täyttymistä, enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jolloin henkilö täyttää 60 vuotta.

2.2. Työttömyysturvasta eri maissa

Vapaaehtoinen työttömyysvakuutusjärjestelmä työttömyyskassojen hoitamana on ainoastaan Suomessa, Ruotsissa ja Tanskassa. Muissa maissa työttömien toimeentuloturva on toteutettu lähinnä yleisellä, pakollisella vakuutuksella, jonka piiriin kuuluvat yleensä toisen palveluksessa olevat palkkatyöntekijät. Joissakin maissa on Suomen työttömyysturvan perusturvajärjestelmää vastaava työttömyysvakuutusjärjestelmä täydentävä turvajärjestelmä. Työttömyyspäivärahan saaminen edellyttää myös

täydentävässä järjestelmässä yleensä vakuutusjärjestelmää lyhyemmän työssäoloehdon, koulutusehdon tai tietyn ”yhteiskuntapalveluehdon” täyttämistä. Työttömyysvakuutusta täydentävä järjestelmä on muun muassa Ruotsissa, Saksassa, Englannissa, Ranskassa ja Itävallassa. Muissa maissa sellaisten henkilöiden työttömyysaikainen toimeentulo, jotka eivät täytä työttömyyspäivärahan saamisen ehtoja, turvataan sosiaalivakuutusjärjestelmästä.

Ruotsissa peruspäivärahaa, kontant arbetsmarknadsstöd (KAS), voi saada henkilö, joka on työskennellyt viimeisten 12 kuukauden aikana vähintään 5 kuukautta ja työaika näinä kuukausina on ollut vähintään 75 tuntia kuukaudessa. Työssäoloon rinnastetaan työvoimapolitiisessa koulutuksessa oleminen sekä jossain määrin vanhusten ja omien lasten hoito. Yli peruskoulutuksen harjoitettu vähintään lukuvuoden kestänyt päätoiminen opiskelu kartuttaa myös työssäoloehdon ja oikeuttaa päivärahaan pidennetyn 90 päivän omavastuuajan jälkeen. Peruspäivärahaa voidaan maksaa enintään 150 päivältä. Yli 55-vuotiaiden päivärahakauden kesto on 300 päivää ja yli 60-vuotiailla 450 päivää. Ruotsin peruspäivärahajärjestelmä poikkeaa päivärahan tason lisäksi kahdessa keskeisessä kohdassa Suomen järjestelmästä: maksamisen edellytyksenä on työssäoloehdon täytyminen ja peruspäivärahan maksamisella on enimmäiskesto.

Norjan lakisääteinen työttömyysturva on osa yleistä sosiaalivakuutusjärjestelmää (folketrygd). Työttömyysturvan osalta vakuutettuina ovat vain työelämässä aikaisemmin olleet. Norjan työttömyysvakuutusjärjestelmä on kokonaisuudessaan ansioon suhteutettu. Päiväraha-oikeuden edellytyksenä on, että työttömän edellisen vuoden keskimääräiset palkkatulot ovat vähintään 75 prosenttia sosiaalivakuutuksen perussummasta. Päivärahakauden kesto on alle 64 -vuotiaille 80 viikkoa yhtäjaksoisesti tai yhteensä kahden kalenterivuoden aikana.

Tanskassa työttömyyspäivärahan saamisen edellytyksenä on pääsääntöisesti vuoden jäsenyys työttömyyskassassa. Lisäksi edellytetään, että henkilö on viimeksi kuluneen kolmen vuoden aikana ollut työssä palkansaajana ajan, joka yhteenlaskettuna vastaa vähintään 26 viikon kokoaikeista, tavanomaista työaikaa asianomaisella työalalla, tai että hän on vastaavana aikana harjoittanut itsenäistä ammattitoimintaa merkittävässä laajuudessa. Työssäoloaikaan rinnastetaan muun muassa aika,

jona henkilö on ollut suorittamassa asevelvollisuuttaan. Päivärahaa voidaan maksaa enintään 2,5 vuodelta.

2.3. Nykytilan arviointi

Nykyisen työttömyysturvan peruspäivärahan tarkoituksena on taata perustoimeentuloturva työttömäksi katsottaville Suomessa asuville työnhakijoille, jotka eivät ole työttömyyskassojen jäseniä ja jotka eivät vakuutettuna ollessaan täytä työttömyysturvalain 16 §:ssä tarkoitettua työssäoloehtoaa. Suomessa työttömyysturvan peruspäivärahaan on oikeutettu jokainen, joka täyttää yleiset edellytykset työttömyyspäivärahan saamiseksi.

Täysi työttömyysturvan peruspäivärahan määrä on 1.7.1991 lukien ollut 116 markkaa päivässä. Lisäksi työttömyysturvalain 24 §:n mukaan työttömyyspäivärahan saajalle, jolla on huollettavanaan 18 vuotta nuorempi lapsi, maksetaan päivärahaa korotettuna lapsikorotuksilla, jonka suuruus yhdestä lapsesta on 24 markkaa, kahdesta lapsesta 34 markkaa ja kolmesta tai useammasta lapsesta 44 markkaa. Peruspäivärahan maksavat kansaneläkelaitoksen paikallistoimistot. Vuonna 1992 peruspäivärahan piirissä oli yhteensä noin 326 000 saajaa.

Suomessa työttömyysturvan kattavuus on hyvä. Työttömyysturvan ulkopuolella ovat vain henkilöt, joille ei makseta päivärahaa omavastuuajan, odotusajan, karenssin (esimerkiksi omasyinen työttömyys), sivutyön tai osa-aikatyön palkan vuoksi, vähennettävän sosiaalietuuden suuruuden tai lain 27 a §:ssä tarkoitettua rekisteröimättömän lisäeläkkeen suuruuden vuoksi. Lisäksi peruspäivärahaan sovellettava tarveharkinta saattaa estää päivärahan maksamisen. Työttömyysturvalain 5 §:ssä on lisäksi lueteltu työttömyyspäivärahan saamisen estävät tekijät. Tällaisia työttömyyspäiväraha-oikeuden rajoituksia ovat esimerkiksi alle 17-vuoden ikä, yli 65-vuoden ikä, sairausvakuutuslain (364/63) mukaisen äitiys-, isyys- tai vanhempainrahan saaminen, lain 5 §:ssä tarkoitettujen eläkkeiden saaminen ja päätoimisena opiskelijana oleminen, jotka sinänsä eivät ole esteenä työnhakijaksi kirjaamiselle. Pääsääntöisesti Suomen työttömyysturva ei turvaa, eikä sen tulekaan turvata sellaisen henkilön toimeentuloa, jonka toimeentuloturva on muutoin hoidettu.

Työttömyysturvan piirissä ovat kaikki muut paitsi edellä mainittuihin ryhmiin sen hetkisen tilanteensa perusteella sijoittuneet henkilöt. Näin ollen suomalaisen työttömyysturvan kattavuus poikkileikkaustilanteen perusteella on keskimäärin noin 90 prosenttia kaikista työttömäksi tilastoiduista henkilöistä. EY-maissa niiden osuus, jotka saavat työttömyysturvaa, on keskimäärin noin 40–50 prosenttia kaikista työttömistä.

Suomessa työttömyysturvan kattavuudessa on nähty puutteena erityisesti sellaisten työttömien määrän kasvaminen, jotka ovat olleet työelämässä ja joilla työssäoloehto täytyisi, mutta jotka eivät ole työttömyyskassojen jäseniä. Peruspäivärahaan sovellettavan tarveharkinnan vuoksi he saattavat jäädä työttömyysturvan ulkopuolelle. Vuonna 1992 annettiin peruspäivärahaan yhteensä 359 751 ratkaisua, joista hylättyjen määrä oli 25 182. Tarveharkinnan vuoksi hylättyjen määrä oli 5 288. Todennäköistä on, että jonkin verran on eri vuosina ollut sellaisia työttömiä, jotka eivät ole hakeutuneet työvoimapalveluiden piiriin tietäen jäävänsä vaille peruspäivärahaa siihen sovellettavan tarveharkinnan vuoksi.

Yleisesti muissa maissa edellytetään työttömyyspäivärahan saamisen ehtona, että henkilö on ollut työssä määrätyn ajan tai maksanut tietyn ajan vakuutusmaksuja. Toisin sanoen pääsääntöisesti vaaditaan, että hän täyttää työssäoloehdon, jonka pituus määritellään erikseen kansallisen lainsäädännön pohjalta. Suomessa peruspäivärahan saamisen erityisedellytyksenä ei ole työssäoloehdon täyttyminen tai vakuutusmaksujen maksaminen, kun taas esimerkiksi Ruotsin perusturvajärjestelmä edellyttää työssäoloehdon täyttymistä. Lisäksi tulee otettavaksi huomioon mahdollisen ETA- ja EY- jäsenyyden aiheuttamat vaikutukset suomalaisen työttömyysturvajärjestelmään.

Jos Suomi ei voi edellyttää neljän viikon Suomessa työskentelyä niin sanottujen kolmansien maiden kansalaisilta ja yli kolme kuukautta Suomessa olleilta ETA-kansalaisilta ennen työttömyysturvan maksamista, saa työtön oikeuden peruspäivärahaan jo yhden päivän työskentelyn perusteella. Tällöin ei voida edellyttää, että henkilö asuu pysyvästi Suomessa. Ellei peruspäivärahan saamisen edellytykseksi ole asetettu työssäoloehtoaa, voi työttömyysturvan peruspäivärahaa näin ollen saada henkilö, joka kotimaassaan ei olisi oikeutettu työttömyyspäivärahaan. Muiden maiden kansalaisia

ei voida asettaa eri asemaan kuin Suomen kansalaisia. Jos peruspäivärahan saamiselle asetetaan jokin työssäoloehto, se on asetettava myös Suomen kansalaisille.

Tarveharkinta on nähty työttömyysturvan ongelmana. Toisaalta nykyisessä taloudellisessa tilanteessa ei voitane työttömäksi ilmoittautuneelle maksaa työttömyysturvan peruspäivärahaa ilman tarveharkintaa, ellei samalla vaadita työhistoriaa työttömyyspäivärahan saamiseksi. Tarveharkinnan perusteet ovat olleet lähinnä taloudellisia. Koska peruspäiväraha rahoitetaan valtion varoista, on sen saaminen edellyttänyt tarveharkintaa etenkin, kun samalla ei ole vaadittu työhistoriaa päivärahan saamiseksi.

Työttömyysturvatoimikunta 1992 esitti väli-raportissaan (STM 1992:8), että peruspäivärahasta poistetaan tarveharkinta ja peruspäivärahan saamisen edellytykseksi asetetaan pääsääntöisesti sama työssäoloehto kuin ansiopäivärahassa. Vaikka peruspäivärahan saamisen edellytyksenä olisi työssäoloehto, on työttömäksi ilmoittautunut henkilö joka tapauksessa työvoimapalveluiden piirissä. Mietinnössään Työttömyysturvatoimikunta 1992 (komiteamietintö 1993:16) esitti, että ensi kertaa työmarkkinoille tulevat nuoret eivät kuulu välittömästi työttömyysturvan piiriin, vaan heidät tulisi ohjata nykyistä aktiivisempien ja monipuolisempien työvoimapalvelujen ja työmarkkinakelpoisuutta parantavien toimenpiteiden piiriin. Koska työttömyysturva toimikunnan mielestä sopi luonteeltaan huonosti toimeentuloturvaksi tiettyjen työmarkkinakelpoisuutta parantavien toimenpiteiden aikana, toimikunta ehdotti, että työttömyyspäiväraha korvattaisiin työmarkkinatuki -nimisellä etuudella. Samalla varsinaisen työttömyysturvan saamisen edellytykseksi asetettaisiin työssäoloehto. Toimikunnan ajatuksena oli näin ollen se, että työttömyysturva tulisi jatkossa olemaan vain sellaisten henkilöiden tukimuoto, jotka ovat olleet työelämässä joko palkansaajina tai yrittäjinä. Työttömyysturvan peruspäivärahan saaminen tulisi olla ajallisesti rajattu etenkin, jos sen maksamiseen ei enää sovellettaisi tarveharkintaa ja päivärahan saaminen edellyttäisi työssäoloehdon täyttämistä.

Tilastokeskuksen tekemän selvityksen (Keistä tuli työttömiä, 3.2.1993) perusteella runsas puolet eli 56,7 prosenttia 1992 loppuvuoden työttömistä on lähtöisin työllisestä väestöstä, joilla työttömyyden syynä on työn loppuminen. Lokakuussa 1992 työttömissä oli noin 100 000

henkilöä, jotka eivät olleet työssä ennen työttömyyttä. Suoraan kotitalouksista työttömäksi siirtyi noin 8—9 prosenttia kaikista työttömistä.

Kansaneläkelaitoksen tilastojen perusteella niiden osuus, joiden ammattia ei voitu vuonna 1992 luokitella, oli noin 27 prosenttia peruspäivärahan saajista. Se, että ammattiluokitus työvoimahallinnossa tehdään, ei välttämättä edellytä, että henkilöllä olisi myös työhistoriaa kyseisestä ammatista.

Peruspäivärahan saajien ikäjakaumassa ei vuosina 1985—1992 tapahtunut merkittäviä muutoksia. Prosentuaalisesti ja lukumääräisesti tarkasteltuna nuorten, alle 25-vuotiaiden osuus kaikista peruspäivärahan saajista on ollut korkein. Eri vuosina alle 25-vuotiaiden osuus prosentteina kaikista saajista on ollut runsaat 40 prosenttia. Peruspäivärahan saajat ovat olleet keskimääräisesti ottaen nuorempia kuin ansioon suhteutettua päivärahaa saavat henkilöt, joiden toimeentulo on perustunut toiselle tehtävästä työstä saatavaan palkkatuloon.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1. Työttömyyspäiväraha

Työttömien määrän nopea lisääntyminen ja työttömyysaikojen pidentyminen viime vuosina ovat johtaneet siihen, että ansioturvaan enimmäismäärän saaneiden lukumäärä on nopeasti kasvanut. Enimmäismäärä täyttyi vuoteen 1991 saakka vuosittain 1 000—3 000 henkilön kohdalla. Vuoden 1993 loppuun mennessä näiden henkilöiden lukumäärän arvioidaan nousevan noin 30 000:een. Toimeentuloturva on näissä tilanteissa puutteellinen sen johdosta, että perusturvassa sovellettavan tarveharkinnan vuoksi arviolta jopa joka toisen henkilön kohdalla työttömyyspäivärahaa ei enää jää maksettavaksi.

Esityksen mukaan työttömyyspäivärahan saamisen yleisenä edellytyksenä olisi 18 vuoden ikä nykyisen 17 vuoden asemasta. Työttömyysturvan tarkoituksena on turvata sellaisen työttömän työnhakijan toimeentulo, jonka toimeentulon katsotaan perustuvan toiselle tehtävästä työstä saatavaan palkkatuloon tai yritystoiminnasta saatuun tuloon. Täysi-ikäisyys työttömyyspäivärahan saamisen edellytyksenä

on perusteltua ottaen myös huomioon alaikäisen henkilön vanhempien elatusvelvollisuus ja sen ensisijaisuus.

Peruspäivärahan edellytykseksi säädettäisiin palkkatyöntekijän osalta 6 kuukauden työssäoloehto, kuten nykyisin on ansioon suhteutussa päivärahaassa. Työssäoloehto määriteltäisiin palkkatyöntekijän osalta muutoinkin pääsääntöisesti samalla tavalla kuin ansioon suhteutetussa päivärahaassa. Hallitus antaa erikseen esityksen yrittäjien oikeudesta ansioon suhteutettuun päivärahaan. Tässä esityksessä määriteltäisiin yrittäjien työssäoloehto, jota sovellettaisiin myös peruspäivärahaan. Työssäoloehdon tarkoituksena on osoittaa henkilön olleen pysyvästi työmarkkinoilla saaden toimeentulonsa joko palkkatyöstä tai yritystoiminnasta. Tällöin työttömyyspäivärahaa maksettaisiin työttömyydestä aiheutuvien taloudellisten menetysten korvaamiseksi tai lieventämiseksi kuten lain 2 §:ssä työttömyyspäivärahan tarkoituksesta säädetään. Muussa tapauksessa henkilö kuuluisi työttömyysturvajärjestelmän sijasta ehdotetun työmarkkinatukijärjestelmän piiriin.

Työssäoloehtoon liittyen esityksessä ehdotetaan peruspäivärahan tarveharkinnan asteittaista poistamista. Tarveharkintaa ei sovelletaisi, jos henkilö on ehdotetun lain voimassa ollessa täyttänyt työssäoloehdon.

Peruspäivärahaan säädettäisiin ehdotuksen mukaan enimmäiskesto, joka olisi sama kuin ansioon suhteutetussa päivärahaassa eli 500 päivää. Työttömyysturvan tarkoituksena ei voida pitää sen muodostumista pysyväksi vaihtoehdoksi palkkatyölle, joten sen ajallinen rajoittaminen myös peruspäivärahan osalta on tarkoituksenmukaista. Enimmäiskesto osaltaan aktivoisi myös työnhakijan oma-aloitteista työhön hakeutumista. Työttömyyden pitkittyessä korostuu myös erilaisten aktiivisten työvoimapolitiittisten toimenpiteiden merkitys. Peruspäivärahaa enimmäiskeston saaneet henkilöt siirtyisivät työmarkkinatukijärjestelmän piiriin.

3.2. Työmarkkinatuki

Niiden työttömien, jotka esityksessä ehdotettujen peruspäivärahaa koskevien muutosten johdosta jäisivät työttömyyspäivärahajärjestelmän ulkopuolelle, toimeentulo ehdotetaan turvattavaksi työmarkkinatuella. Esityksessä ehdotettu työmarkkinatuki olisi työmarkkinoille ensi kertaa tuleville työttömille tarkoitettu tuki,

jolla toimeentulon turvaamisen ohella pyrittäisiin edistämään ja parantamaan tuen saajan työmarkkinoille hakeutumisen tai palaamisen edellytyksiä. Työmarkkinatukea maksettaisiin myös niille työttömille työnhakijoille, joiden ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan tai peruspäivärahan enimmäismaksuaika on päätynyt.

Työmarkkinatukea maksettaisiin työnhaun ja ehdotuksessa määriteltyjen työvoimapolitiittisten toimenpiteiden ajalta. Tällaisia työvoimapolitiittisia toimenpiteitä olisivat työharjoittelu ilman työsuhdetta, koulutus sekä ammatinvalinnanohjaus- ja kuntoutustoimenpiteet.

Työmarkkinatuen taso vastaisi nykyistä työttömyysturvan peruspäivärahaa, mutta siihen ei suoritettaisi lapsikorotuksia. Koska kysymyksessä on vähimmäistoimeentulon takaava etuus, olisi työmarkkinatuki ehdotuksen mukaan tarveharkintainen. Tarveharkintaa ei kuitenkaan sovellettaisi silloin, kun henkilö osallistuu työharjoitteluun, koulutukseen, työkeiluun tai muuhun työvoimapolitiittiseen toimenpiteeseen. Työmarkkinatuen keskeinen tarkoitus on edistää työttömän henkilön työllistymistä aktiivisten työvoimapolitiittisten toimenpiteiden avulla. Työmarkkinatuen luonne huomioon ottaen on perusteltua maksaa tuki ilman tarveharkintaa aikana, jolloin henkilö osallistuu työmarkkinakelpoisuutta parantaviin toimenpiteisiin.

Työmarkkinatuki on tarkoitettu edistämään ja parantamaan työttömän työnhakijan työmarkkinoille sijoittumista aktiivisin työvoimapolitiittisin toimenpitein, jolloin tuen avulla turvattaisiin henkilön toimeentulo tänä aikana. Työmarkkinatuki ei siten voi olla työstä saatavan toimeentulon pysyvä vaihtoehto. Tämän vuoksi ehdotetaan säädettäväksi työmarkkinatukeen enimmäismaksuaika, joka olisi 300 päivää. Tämän enimmäisajan päätyttyä turvattaisiin henkilön vähimmäistoimeentulo kunnallisella toimeentulotuella.

Työttömyysturvajärjestelmän uudistamisen seurauksena ehdotettu työmarkkinatukijärjestelmä merkitsee sitä, että työttömyysturvasta siirtyisi varoja käytettäväksi työmarkkinatukeen. Työmarkkinatukea voitaisiin käyttää työmarkkinatuen kohderyhmiin kuuluvien työttömien toimeentulon turvaamisen ohella työmarkkinoille sijoittumisen edistämiseen, mitä on pidettävä vaikea työllisyystilanne ja työttömyysturvamenojen kasvu huomioon ottaen tavoiteltavana uudistuksena. Työmarkkinatuen

avulla arvioidaan voitavan nykyistä paremmin ja laajemmin edistää tukea saavien, erityisesti ensi kertaa työmarkkinoille tulevien sijoittumista työelämään.

Tavoitteena on, että lähivuosina voitaisiin työhallinnon käytettävissä jo olevien toimenpitein työllistettävien ja koulutukseen osallistuvien määrä pitää vähintään nykytasolla eli noin 100 000:na. Näin ollen jo nykyisellä järjestelmällä työllistetään ja koulutetaan varsin huomattava määrä työttömiä. Työmarkkinatuki ei siten lähtökohdiltaan poikkea työhallinnon tukijärjestelmän tavoitteista eikä monimutkaista tukijärjestelmiä. Työllistämistukijärjestelmä on työllistämisvelvoitteiden poistamisen jälkeen uudistettu kokonaisuudessaan 3.2.1993 voimaan tulleella uudella työllisyysasetuksella (130/93). Tukijärjestelmä uudistettiin siten, että työvoimapalveluja ja työllistämistukitoimenpiteitä voidaan käyttää monipuolisesti ja toimenpiteitä voidaan yhdistellä työttömien yksilöllisten tarpeiden mukaiseksi palvelukokonaisuudeksi.

Työmarkkinatuki olisi osittain päällekkäinen työhallinnossa jo käytössä olevien työllistämis-, koulutus- ja kuntoutustukien kanssa. Työmarkkinatuki korvaisi sen piirissä olevien osalta voimassa olevan lain mukaisten työhallinnon toimenpiteiden, kuten työharjoittelutuen, koulutustuen ja vajaakuntoisten työhönsijoituksen aikaiset toimeentuloetuedet. Työmarkkinatuki poikkeaisi työhallinnossa harkinnanvaraisesti käytettävistä tukijärjestelmistä siinä, että työmarkkinatuki olisi lakisääteinen etuus, jota voitaisiin sen saamisedellytysten täytyessä työttömien osalta aina käyttää myös työllistymisen edistämiseen.

Työvoimapolitiittisten toimenpiteiden lisääminen ja tehostaminen edellyttää työhallinnon aktiivisuutta, erityisesti tehokasta tiedottamista. Työministeriöllä on tarkoituksena neuvotella myös työmarkkinajärjestöjen kanssa toimenpiteistä, joilla voitaisiin lisätä harjoittelupaikkojen tarjontaa.

Työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen osalta pelkästään se, että työmarkkinatukea voidaan käyttää koulutustukena, ei välttämättä lisääisi työmarkkinatukeen oikeutettujen koulutusmahdollisuuksia. Työvoimapolitiittisen aikuiskoulutuksen hankkimiseen osoitetut määrärahat eivät lisääntyisi, joten työmarkkinatuella koulutukseen osallistuvien määrä riippuisi koulutushankintojen kohdentamisesta. Työmarkkinatukea ei kuitenkaan ole tarkoitettu

yleiseksi koulutustueksi. Ammatillista koulutusta vailla olevia ensimmäistä kertaa työmarkkinoille tulevia tulee entistä tehokkaammin ohjata omaehtoiseen koulutukseen viime kädessä laajentamalla koulutuksen vastaanotto-velvollisuutta.

Työmarkkinatukea käytettäisiin työllisyysasetuksessa tarkoitettuun työharjoitteluun, joka tapahtuu ilman työsuhdetta. Koska työllistämistukijärjestelmä on juuri uudistettu, kokemuksia siitä on ainoastaan puolelta vuodelta. Elokuun 1993 lopussa työharjoittelussa oli työllistettynä 3 187 henkilöä.

Työharjoittelussa olevien määrään vaikuttaa viime kädessä luonnollisesti se, syntykö työmarkkinatuen avulla lisää harjoittelupaikkojen tarjontaa. On kuitenkin selvää, että mahdollisuudet työharjoittelun käyttämiseen lisääntyisivät verrattuna työllisyysasetuksen mukaiseen harjoitteluun. Tämä johtuu siitä, että työllistämistukea voidaan käyttää työharjoitteluun ja muihin tukitoimenpiteisiin vain työllisyysmäärärahojen rajoissa. Työllisyysmäärärahoja käytetään työharjoittelun ohella lukuisiin muihin tukimuotoihin. Työmarkkinatukijärjestelmä mahdollistaisi lähes kahden miljardin markan käyttämisen aktivoiviin tarkoituksiin.

Erityisesti ensi kertaa työmarkkinoille tulevien nuorten harjoittelumahdollisuudet tuen avulla todennäköisesti lisääntyisivät. Pitkään työttöminä olleiden toimeentulon turvaaminen tarveharkintaisen peruspäivärahan asemesta tarveharkinnattomalla työmarkkinatuella parantaa heidän mahdollisuuksiaan etsiä työtä ja luonnollisesti myös osallistua työllistymistään edistäviin toimenpiteisiin.

Vastapainona lisääntyneille mahdollisuuksille osallistua aktiivisiin toimenpiteisiin työmarkkinatuen saaminen edellyttää halukkuutta toimenpiteisiin.

Työmarkkinatuen tarkoituksena on turvata toimeentulo niille henkilöille, jotka ensimmäistä kertaa tulevat työmarkkinoille tai ovat saaneet työttömyyspäivärahaa enimmäismäärän. Tämän vuoksi on tarkoituksenmukaista, että tuki rinnastetaan peruspäivärahaan silloin, kun on kysymys työeläkejärjestelmässä niin sanotusta tulevasta ajasta. Samalla tavoin tuki on rinnastettava peruspäivärahaan myös työttömyyseläkkeen saamisedellytyksissä. Tuki ei pidettäisi työeläkelaisissa säädettyjä enimmäisajkoja. Työeläkejärjestelmää koskevaan lainsäädäntöön ehdotetaan tehtäväksi edellä tarkoitettuja muutokset.

4. Esityksen taloudelliset vaikutukset

4.1. Vaikutukset valtiontalouteen

4.1.1. Yleistä

Talousarvioesitykseen sisältyvien muutosten vuoksi työttömyysturvalain mukaisen perusturvan menoissa on arvioitu syntyvän säästöä vuonna 1994 yhteensä 1,79 miljardia markkaa, kun työttömyysasteeksi arvioidaan 19 prosenttia työvoimasta. Vastaavasti työmarkkinatuen käyttönotosta on arvioitu vuonna 1994 aiheutuvan kustannuksia valtiolle yhteensä 1,7 miljardia markkaa. Näihin järjestelyihin liittyen hallitus antaa esityksen keskiasteen opintotuki-uudistuksen aloittamisesta, johon on talousarvioesityksessä varattu 260 miljoonaa markkaa. Yhteensä muutosten arvioidaan merkitsevän valtion menojen lisääntymistä noin 170 miljoonalla markalla vuonna 1994.

Kaikista työttömyyspäivärahan saajista sai vuonna 1992 keskimäärin noin 60 prosenttia ansioon suhteutettua päivärahaa ja noin 40 prosenttia peruspäivärahaa. Vuoden 1994 jälkeiseltä ajalta on arvioitavissa, että keskimäärin noin puolet niistä henkilöistä, jotka ilman ehdotettuja muutoksia saisivat peruspäivärahaa, ovat peruspäivärahan sijasta työmarkkinatuen saajina. Työssäoloehto vaatimuksen täyttävien osuuden on tällöin arvioitu olevan noin 50 prosenttia.

4.1.2. Työmarkkinatuen käyttöönoton vaikutukset valtiontalouteen

Työmarkkinatukimenojen on vuonna 1994 arvioitu olevan yhteensä noin 1,7 miljardia markkaa. Tällöin on arvioitu, että vuonna 1994 työmarkkinatuen piiriin tulisi kuukausittain noin 10 500 uutta saajaa. Lukumäärässä ovat mukana ansioon suhteutettua päivärahaa enimmäismäärän vuonna 1994 saavat henkilöt, joita on arvioitu olevan runsaat 3 000 kuukaudessa. Työmarkkinatuen keskimääräinen kesto tämän ryhmän kohdalla on arvioitu 10 kuukaudeksi. Muiden tuen saajien kohdalla työmarkkinatuen keston on arvioitu olevan 9 kuukautta. Nykyisen lainsäädännön vallitessa jäisi tarveharkinnan johdosta peruspäivärahan ulkopuolelle vuonna 1994 arvion mukaan noin 18 000 selaista henkilöä, jotka ovat saaneet ansioon suhteutettua päivärahaa enimmäismäärän.

Vanhempiensa taloudessa asuville maksettavan tuen määrä vuonna 1994 on arviolta 300 miljoonaa markkaa ja muille ensi kertaa työmarkkinoille tuleville maksettava tuki yhteensä arviolta 1,4 miljardia markkaa.

Työmarkkinatukea on tarkoitus maksaa tarveharkintaisena enintään viideltä päivältä kalenteriviikossa odotusajan jälkeen. Työmarkkinatuen määräksi vuodelle 1994 on arvioitu keskimäärin 114 markkaa päivässä. Päivärahan suuruutta arvioitaessa on lähtökohtana ollut siihen sovellettava tarveharkinta sekä ansioon suhteutettua päivärahaa enimmäismäärän saaneiden oikeus saada työmarkkinatukea ilman tarveharkintaa. Täysimääräinen työmarkkinatuki olisi esityksen perusteella työttömyysturvalain 22 §:n 1 momentissa tarkoitettuna päivärahan suuruinen eli 116 markkaa päivässä.

Vanhempiensa taloudessa asuvalle tukea maksettaisiin 40 prosentilla alennettuna, jolloin maksettavan työmarkkinatuen määrä päivää kohti olisi 69 markkaa 60 penniä. Nuorista työttömistä työnhakijoista, jotka asuvat vanhempiensa taloudessa, ei ole tilastoitua tietoa. Arviointiperusteena on käytetty noin neljännesstä kaikista keskimääräisen työmarkkinatuen saajien määrästä. Näin ollen vuonna 1994 keskimäärin arviolta 16 000 vanhempiensa taloudessa asuvalle maksettaisiin alennettua työmarkkinatukea muiden tuen saajien määrän ollessa vuonna 1994 keskimäärin 48 000.

Työmarkkinatuki on lakisäätöinen etuus. Mikäli sen aiheuttamat menot ovat edellä arvioitua suuremmat, menonlisäys on katettava valtion varoista. Menonlisäys työmarkkinatuessa johtaa kuitenkin vähintään vastaavaan säästöön peruspäivärahamenoissa. Näin ollen ehdotuksen taloudellisen kokonaisvaikutuksen ja työllisyysvaikutuksen toteutuminen edellyttää, että mahdollinen lisämäärärahan tarve katetaan siirtämällä peruspäivärahassa säästyviä varoja käytettäväksi työmarkkinatukeen. Vastaavasti, jos peruspäivärahamenot ovat arvioitua suuremmat ja työmarkkinatuen menot arvioitua pienemmät, varoja siirrettäisiin työministeriön pääluokasta sosiaali- ja terveystieteiden pääluokkaan.

4.1.3. Peruspäivärahaa koskevien muutosten vaikutus valtiontalouteen

Peruspäivärahaan ei olisi vuoden 1994 alusta lukien oikeutta, mikäli työttömyysturvalain

13 §:ssä tarkoitettu työssäoloehto ei täyty. Henkilölle, jonka oikeus peruspäivärahaan on alkanut ennen lain voimaantuloa, maksettaisiin peruspäivärahaa esityksessä ehdotettu enimmäismäärä. Henkilölle, jonka oikeus peruspäivärahaan alkaa lain voimaantulon jälkeen, maksettaisiin peruspäivärahaa neljän peräkkäisen kalenterivuoden ajalta yhteensä enintään 500 päivältä.

Peruspäivärahaan ehdotetusta työssäoloehdosta on arvioitu syntyvän säästöä noin 1,6 miljardia markkaa vuonna 1994. Niiden uusien peruspäivärahan saajien määrä, jotka nyt ehdotetun vuoksi siirtyisivät työmarkkinatuen saajiksi, on arvioitu olevan 9 000 kuukaudessa. Tällöin on arvioitu, että 50 prosentilla 1.1.1994 jälkeen peruspäivärahaa hakevista henkilöistä täytyy työttömyysturvalain 13 §:ssä tarkoitettu työssäoloehto. Keskimääräisen peruspäiväraha-kauden keston on arvioitu olevan tämän ryhmän kohdalla 8 kuukautta ja saajia keskimäärin noin 51 000, mikäli henkilöt olisivat ilman lainmuutosta peruspäivärahan piirissä.

Vanhempien taloudessa asumisen johdosta syntyvän porrastuksen on arvioitu vuonna 1994 säästävän yhteensä noin 190 miljoonaa markkaa. Koska työmarkkinatukea maksettaisiin ilman työttömyysturvalain 24 §:ssä tarkoitettuja lapsikorotuksia, on tästä arvioitu säästö yhteensä noin 170 miljoonaa markkaa vuonna 1994. Nykyiseen lainsäädäntöön verrattuna peruspäivärahamenojen säästö olisi tällöin yhteensä 1,96 miljardia markkaa.

Koska tarveharkintaa ei sovellettaisi peruspäivärahassa henkilöihin, jotka ehdotetun lain voimassa ollessa täyttävät työssäoloehdon, peruspäivärahamenoissa syntyisi lisäkustannuksia arviolta 170 miljoonaa markkaa vuonna 1994. Ehdotuksen mukaan työssäoloehdon täyttäneelle henkilölle voitaisiin siis maksaa peruspäivärahaa ilman tarveharkintaa aikaisintaan 1.7.1994 tai sen jälkeen alkaneen työttömyyden perusteella.

Kun otetaan huomioon tarveharkinnan asettaisesta purkamisesta johtuvat lisäkustannukset peruspäivärahassa, on peruspäivärahamenoissa syntyvä kokonaissäästö arviolta 1,79 miljardia markkaa.

Vuonna 1992 alle 25-vuotiaita peruspäivärahan saajia oli yhteensä 135 939. Näistä 65 165 henkilöä ei voitu luokitella ammattia (47,9 prosenttia alle 25-vuotiaista saajista). Vuonna 1992 peruspäivärahaa saaneiden mediaani-ikä oli 27 vuotta.

4.2. Esityksen vaikutukset kunnallistalouteen

4.2.1. Toimeentulotuen menoja mahdollisesti lisäävät toimenpiteet

Työttömyys lisää myös muun sosiaaliturvan kustannuksia. Toimeentulotuki on sosiaalihuoltolaissa (710/82) säädetty kansalaisten viimesijaiseksi toimeentuloturvan muodoksi. Lain 32 §:n mukaan valtioneuvosto vahvistaa yleiset perusteet, joiden mukaan toimeentulotuki määrätään. Voimassa oleva toimeentulotuen yleisiä perusteita koskeva valtioneuvoston päätös (1349/88) tuli voimaan 1.1.1989. Tällä päätöksellä toimeentulotuessa otettiin käyttöön niin sanottu laaja perusosa, jonka määrä yksinäisellä henkilöllä on 80 prosenttia täysimääräisen kansaneläkkeen määrästä. Kaikkien kuntien tulee siirtymäsäännöksen mukaan ottaa laaja perusosa käyttöön viimeistään vuoden 1994 alusta lukien.

Vuonna 1993 toimeentulotuen menojen on arvioitu olevan yhteensä 2 100 miljoonaa markkaa. Yhden prosenttiyksikön muutoksen työttömyysasteessa on arvioitu lisäävän toimeentulotuen kokonaismenoja noin 70 miljoonalla markalla. Pelkkä työttömyyden kasvu siis lisää toimeentulotukeen tarvittavia menoja. Vuoden 1991 marraskuun poikkileikkaustilanteen perusteella, joka on viimeisin saatavissa oleva tieto, toimeentulotuen saajista 30 prosentilla pääasiallinen toimeentulon lähde oli työttömyysturva. Toimeentulotuen saajista 18,4 prosenttia oli tuolloin ilman muita tuloja. Toimeentulotukimenojen lopullista suuruutta vähentävät osaltaan perinnän kautta saatavat tulotukset.

Vuoden 1994 aikana sillä, että henkilö saa tarveharkintaista työmarkkinatukea tarveharkintaisen peruspäivärahan sijasta, ei pääsääntöisesti ole vaikutusta toimeentulotuen menoihin. Jonkin verran saattavat toimeentulotuen menot lisääntyä vuoden 1994 aikana, koska työmarkkinatukea saavalle henkilölle ei maksettaisi lapsikorotuksia. Peruspäivärahaan oikeutettu henkilö on myös oikeutettu työttömyysturvalain 24 §:ssä tarkoitettuihin lapsikorotuksiin. Mikäli henkilöllä on yksi lapsi ja hän saisi täyttä työmarkkinatukea 116 markkaa päivässä, olisi hänelle maksettavan täyden peruspäivärahan määrä lapsikorotus mukaanlukien 140 markkaa päivässä. Vastaavasti kahden lapsen huoltaja olisi oikeutettu 150 markan suuruiseen peruspäivärahaan ja kolmen tai

useamman lapsen huoltaja olisi oikeutettu 160 markan suuruiseen peruspäivärahan päivässä, mikäli peruspäivärahaa ei maksettaisi vähennettynä.

Vuonna 1992 peruspäivärahan saajista 61,6 prosentilla (145 032 henkeä) ei ollut huollettavia lapsia ja vastaavasti huoltovelvollisten osuus oli 38,4 prosenttia (90 431) saajista. Yhden lapsen huoltajia oli 17,6 prosenttia (41 457) saajista, kahden lapsen huoltajia 13,2 prosenttia (31 024) saajista ja kolmen tai useamman lapsen huoltajia oli 7,6 prosenttia (17 950) kaikista peruspäivärahan saajista.

Työmarkkinatuen saajista enemmistö tulee olemaan ensimmäistä kertaa työmarkkinoille tulevia. Keskimääräinen työmarkkinatuen saaja tulee siten olemaan keskimääräistä peruspäivärahan saajaa nuorempi. Arvion mukaan noin 60 prosenttia tulisi olemaan alle 25-vuotiaita, kun peruspäivärahassa vastaava prosenttiosuus on eri vuosina ollut keskimäärin 40 prosenttia.

Työmarkkinatuen saajilla ei edellä olevan perusteella ole todennäköisesti yhtä paljon huollettavia lapsia kuin peruspäivärahan saajilla keskimäärin on ollut.

Jos henkilö tulee työhakijaksi lain voimaantulon jälkeen eikä hän ole oikeutettu peruspäivärahaan, maksetaan hänelle työmarkkinatukea odotusajan jälkeen. Tarveharkinta saattaa perheen tulojen vuoksi estää työmarkkinatuen maksamisen. Tarveharkintaa sovellettaisiin henkilöön myös, jos hän ilman lainmuutosta olisi oikeutettu peruspäivärahaan. Työmarkkinatukea maksettaisiin hänelle korkeintaan esityksessä tarkoitettu enimmäismäärä, 300 päivää. Näin ollen aikaisintaan 1.3.1995 lukien ensimmäiset työmarkkinatukea yhdenjaksoisen työttömyyden perusteella enimmäismäärän saaneet henkilöt tulevat mahdollisesti hakemaan toimeentulotukea.

Seuraavassa taulukossa on kuvattu peruspäivärahan saajia maksettujen päivien mukaan.

Tilanne kesäkuu 1993, kuukauden viimeinen työpäivä

Peruspäivärahakauden- kesto, päivinä	Kaikki saajat	joista alle 25-vuotiaat	joista yli 50-vuotiaat
1 —300	149 232 (84 %)	59 547	13 208
301—400	14 337 (8 %)	2 035	2 332
401—500	7 902 (5 %)	613	1 654
501—600	3 611 (2 %)	216	835
601—700	1 644 (1 %)	57	494
701—800	372 (0 %)	9	143
801—	287 (0 %)	1	154
Yhteensä, lkm	177 385 (100 %)	62 478	18 820

— kuun lopussa meneillään olevan keston mukaan

— työttömyyskaudessa on saanut olla korkeintaan 9 kalenteripäivän katkoja

Mikäli oletetaan, että työmarkkinatuen saajien työmarkkinatuen kesto prosentteina kaikista saajista noudattaa oheista jakaumaa, voidaan todeta, että tammikuussa 1994 työmarkkinatuen piiriin tulevista arvioidusta 10 500 saajasta 1 200 olisi saanut maaliskuussa 1995 työmarkkinatukea enimmäismäärän. Osa saajista (arviolta runsaat 3 000 uutta työmarkkinatuen saajaa kuukausittain) olisi saanut aiemmin ansioon suhteutettua työttömyysturvaa työttömyysturvain 26 §:ssä tarkoitettua enimmäismäärän. Näin ollen on hyvin epätodennäköistä, että tämä ryhmä kaikenkaikkiaan olisi

työttömänä niin pitkään, että yhdenjaksoisen työttömyyden perusteella olisi maksettu yhteensä 500 päivältä ansioon suhteutettua työttömyyspäivärahaa ja lisäksi 300 päivältä työmarkkinatukea.

Edellä mainittua arviointiperustetta noudattaen yhteensä 1 200 saajalla täytyisi työmarkkinatuen enimmäismäärä 1.3.1995 lukien kuukausittain. Työmarkkinatuen tavoitteena on kuitenkin edistää ja parantaa tuen saajan työmarkkinoille hakeutumisen tai palaamisen edellytyksiä. Sen vuoksi työmarkkinatuen keskimääräiset kestot saattavat olla edellä kuvattua lyhyempiä. Ansioon suhteutettua päivärahaa enimmäismäärän saaneiden osuus on jätetty huomioon ottamatta sillä perusteella, että todennäköisyys yli 800 päivän (yli 37 kuukautta)

yhdenjaksoille työttömyyspäivärahakaudelle on pieni. Työministeriön tilaston perusteella kesäkuussa 1993 (ilman lomautettuja) oli ollut työttömänä yli 104 viikkoa (yli 24 kuukautta) kaikenkaikkiaan yhteensä 7 844 henkilöä.

4.2.2. *Toimeentulotuen menoja mahdollisesti vähentävät toimenpiteet*

Ansioon suhteutettua työttömyyspäivärahaa enimmäismäärän saaneiden osalta ei työmarkkinatuessa sovellettaisi tarveharkintaa. Ehdotus toisi täyden työmarkkinatuen piiriin sellaiset vuonna 1994 tai sen jälkeen työttömyysturvain 26 §:ssä tarkoitetun 500 päivän enimmäismäärän saaneet henkilöt, joilla nykyisen lain mukainen peruspäivärahan tarveharkinta joko estäisi maksamisen tai peruspäivärahaa maksettaisiin vähennettynä. Ehdotuksella on toimeentulotukimenoja pienentävää vaikutusta. Edellä todetut henkilöt olisivat oikeutettuja täyteen työmarkkinatukeen, jonka suuruus olisi keskimäärin 2 494 markkaa kuukaudessa.

Uudistuksella parannetaan erityisesti sellaisten työttömien asemaa, joissa molemmat puoliset ovat olleet työelämässä saaden pääasiallisen toimeentulonsa palkkatyöstä. Perheet ovat todennäköisesti myös mitoittaneet menonsa, esimerkiksi asuntolainat, vastaamaan molempien puolisoitten nettotulojen määrää. Toisen puolison jäädessä työttömäksi on peruspäivärahassa sovellettu tarveharkinta saattanut estää henkilön työttömyyspäivärahan saamisen.

4.2.3. *Neutraaleiksi arvioidut toimenpiteet toimeentulotuen menojen kannalta*

Valtioneuvoston päätöksen mukaan toimeentulotuen peruosan määrät ovat 1.1.1993 alkaen yksinäiselle ja yksinhuoltajalle 1. kuntaryhmässä 1 983 markkaa kuukaudessa ja 2. kuntaryhmässä 1 898 markkaa kuukaudessa. Tarkoituksena on, että valtioneuvosto vahvistaa vanhempiensa taloudessa asuvalle 17-vuotiaalle tai sitä vanhemmalle lapselle 1.1.1994 lukien erillisen perusosan, jossa on otettu huomioon työmarkkinatuen ja opintotukien määräytymisperusteet. Tämän perusosan määrä olisi esimerkiksi noin 1 400 markkaa kuukaudessa eli suurin piirtein samansuuruinen kuin 10—16 vuotiaiden lasten peruosa ja lapsilisien yhteismäärä. Näin ollen vanhempiensa taloudessa

asuvalle maksettavan työmarkkinatuen alennettu määrä ei tulisi lisäämään toimeentulotuen kustannuksia.

Mikäli henkilö saa enimmäismäärän peruspäivärahaa tai ansioon suhteutettua päivärahaa 1.1.1994 jälkeen, hän siirtyy työmarkkinatuen saajaksi. Tarveharkintaa sovelletaan sellaisiin saajiin, jotka ovat saaneet peruspäivärahaa enimmäismäärän. Koska henkilölle on maksettu tarveharkintaista peruspäivärahaa, on todennäköistä, että hän olisi myös oikeutettu tarveharkintaiseen työmarkkinatukeen. Yhdenjaksoisen työttömyyden perusteella noin 14 kalenterikuukauden kuluttua täytyisi peruspäivärahan enimmäismäärä sellaisten työttömien kohdalla, jotka lain voimaan tullessa saavat peruspäivärahaa ja joille on maksettu päivärahaa vähintään 200 päivältä lain voimaan tullessa. Koska vuodessa on maksupäiviä keskimäärin 258, aikaisintaan vuoden 1995 maaliskuussa ensimmäiset peruspäivärahaa enimmäismäärän saaneet tulevat työmarkkinatuen saajiksi. Työmarkkinatukea voidaan maksaa tarveharkintaisena tällöin enintään 300 päivän ajan.

Tämän ryhmän osalta ei toimeentulotukimenojen voida katsoa ehdotetun vuoksi kasvavan, koska henkilölle saatetaan maksaa peruspäivärahaa maksimissaan 799 (499 + 300) päivän ajan ennenkuin hän siirtyisi työmarkkinatuen saajaksi. Minimissään peruspäivärahan maksupäiviä olisi 500 päivää sellaisten henkilöiden kohdalla, jotka lain voimaan tullessa saavat työttömyysturvan peruspäivärahaa ennen mahdollisen työmarkkinatuen alkamista.

4.3. *Esityksen vaikutukset yksilön kannalta*

Henkilölle, joka olisi oikeutettu täyteen peruspäivärahaan ja sen lisäksi kahdesta lapsesta maksettavaan lapsikorotukseen, yhteensä keskimäärin 3 225 markkaa bruttona kuukaudessa, maksettaisiin täytenä työmarkkinatukena keskimäärin 2 494 markkaa bruttona kuukaudessa. Erotus on siis keskimäärin 731 markkaa bruttona ja keskimäärin 537 markkaa nettona laskettuna siten, että henkilö on koko vuoden työttömänä eikä hänellä ole muita tuloja. On todennäköistä, että lapsikorotusten saamatta jääminen hänen kohdallaan tulee jonkin verran lisäämään muuta lisätoimeentuloturvan tarvetta.

Kotona vanhempiensa taloudessa asuvan

kohdalla työmarkkinatuen määrä on 997 markkaa pienempi kuukaudessa kuin täysi työttömyysturvan peruspäiväraha (nettona noin 800 markkaa kuukaudessa).

Jos henkilöllä täyttyy työmarkkinatuen 300 päivän enimmäismäärä vuonna 1995 aikaisintaan maaliskuun alusta lukien ja hän olisi tämän jälkeen oikeutettu toimeentulotuen laajaan perusosaan, tulee toimenpide vastaavasti lisäämään toimeentulotuen kustannuksia, mikäli henkilö on edelleen työtön.

Mikäli henkilöllä täyttyy vuonna 1994 tai sen jälkeen ansioon suhteutetun päivärahan enimmäismäärä, maksetaan hänelle tarveharkinnatonta työmarkkinatukea enintään 300 päivältä. Nykylainsäädännön perusteella hän mahdollisesti jäisi peruspäivärahan ulkopuolelle siihen sovellettavan tarveharkinnan vuoksi tai peruspäivärahaa saatettaisiin maksaa hänelle vähennettynä.

Tarveharkintaa ei peruspäivärahassa sovellettaisi henkilöön, joka lain voimassa ollessa täyttää työssäoloehdon. Useimmissa tapauksissa palkkatulo on ollut tällaisen henkilön pääasiallisen toimeentulon lähde. Tämän vuoksi hänen kohdallaan työttömyysturvan peruspäivärahassa voidaan katsoa tapahtuvan merkittävä parannus verrattuna nykylainsäädäntöön.

Työllisyysasetuksen perusteella työttömälle voidaan maksaa ilman työsuhdetta tapahtuvaan työharjoitteluun työllistämistukea, jonka määrä on 162,40 markkaa viideltä päivältä viikossa eli keskimäärin noin 3 500 markkaa kuukaudessa. Erotus työharjoitteluajakauteen työmarkkinatukeen on siten noin 1 000 markkaa kuukaudessa. Kysymyksessä on kuitenkin harkinnanvarainen tukimuoto, johon työnhakijalla ei ole subjektiivista oikeutta. Työllistämistukea voidaan lisäksi maksaa enintään kuudelta kuukaudelta, joten tuen maksimimäärä henkilöä ja harjoittelujaksoa kohti on enintään noin 20 950 markkaa.

Ammatinvalinnanohjauksen asiakkaana olevalle henkilölle maksetaan hänen osallistuaan valtioneuvoston päätöksessä (283/91) mainittuihin ammatinvalinnanohjaustoimenpiteisiin päivärahaa, jonka suuruus vastaa työttömyysturvalain mukaista suurinta korotettua päivärahaa. Päivärahan suuruus on siten 160 markkaa päivässä eli keskimäärin noin 3 440 markkaa kuukaudessa. Kunkin toimenpiteen enimmäiskesto on valtioneuvoston päätöksessä määritelty vaihdellen toimenpidekohtaisesti 3 päivästä 6 kuukauteen. Yhden toimenpiteen

osalta henkilölle itselleen maksettava korvaus vaihtelee 480 markasta 20 640 markkaan. Sama henkilö voi kuitenkin osallistua useampaan toimenpiteeseen. Työkokeilussa työpaikalla olevalle henkilölle maksetaan lisäksi kustannusten korvauksena 64 markkaa päivässä, joten kuukausikorvaukseksi muodostuu tältä osin noin 1 380 markkaa. Vajaakuntoiselle henkilölle maksetaan päivärahaa ja korvataan toimenpiteisiin osallistumisesta aiheutuvat muut kustannukset lähes samoin perustein kuin ammatinvalinnanohjauksen asiakkaana olevalle henkilölle.

Työmarkkinatukea maksettaisiin ehdotuksen mukaan työssäkäyntialueella työvoimapolitiiseen aikuiskoulutukseen (työvoimakoulutus) osallistuvalla henkilöllä, jolla ei ole oikeutta työttömyyspäivärahaan. Työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (763/93) 15 ja 16 §:n mukainen perustuki on nykyisin 116 markkaa päivässä enintään viideltä päivältä viikossa, jolloin perustuen määrä on keskimäärin 2 500 markkaa kuukaudessa. Tukeen suoritetaan lapsikorotus, jolloin perustuki voi enimmillään olla 160 markkaa päivässä eli keskimäärin noin 3 450 markkaa kuukaudessa. Koska työmarkkinatuella tapahtuva koulutus olisi työssäkäyntialueella, ei ylläpitokorvauksia ja majoituskorvausta työvoimakoulutukseen vastaavasti suoritettaisi.

5. Asian valmistelu

5.1. Valmisteluelimet

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti 29 päivänä tammikuuta 1992 toimikunnan, jonka tehtävänä oli selvittää työttömyysturvajärjestelmän toimivuus ja kehittämistarpeet. Toimikunnan asettaminen liittyi vuosille 1992 ja 1993 solmittuun tulopoliittiseen sopimukseen. Toimikunta sai mietintönsä (komiteanmietintö 1993:16) valmiiksi 6 päivänä huhtikuuta 1993. Mietinnössä ehdotetaan toimikunnan enemmistön kannan mukaisesti muun muassa työttömyyspäivärahan alaikärajan korottamista, työssäoloehto myös peruspäivärahan saamisen edellytykseksi sekä peruspäivärahalle määritettäväksi enimmäiskesto. Toimikunta ehdotti lisäksi, että työmarkkinoille 1.1.1994 jälkeen ensimmäistä kertaa tuleville työttömille työnhakijoille ja henkilöille, joilla ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan enimmäismaksuai-

ka päättyy, maksettaisiin peruspäivärahan sijasta työmarkkinatuki-nimistä etuutta.

Työministeriö asetti 29 päivänä huhtikuuta 1993 työryhmän selvittämään edellä mainitun työttömyysturvatoimikunnan ehdotusten pohjalta mahdollisuudet työmarkkinatukijärjestelmän toteuttamiseksi. Työryhmä sai työnsä valmiiksi 18 päivänä toukokuuta 1993.

Esitys on valmisteltu virkatyönä mainitun toimikunnan ja työryhmän ehdotusten sekä hallituksen ja työmarkkinajärjestöjen 19 päivänä toukokuuta 1993 tekemän sopimuksen mu-

kaisesti yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön ja työministeriön kesken.

5.2. Lausunnot

Esityksestä on pyydetty lausunto sosiaali- ja terveysministeriön työttömyysturva-asiain neuvottelukunnalta. Työmarkkinatukea koskevas- ta esityksestä on lisäksi pyydetty lausunto työministeriön työvoimapolitiiselta neuvottelu- kunnalta.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Työttömyysturvalaki

5 § *Työttömyyspäiväraha-oikeuden rajoitukset.* Lain yleisiä edellytyksiä koskevaan lukuun ehdotetaan tehtäväksi muutos päiväraha-oikeuden rajoituksia koskevaan pykälään. Muutos koskisi työttömyyspäivärahan saamisen alaikärajan nostamista nykyisestä 17 vuodesta 18 vuoteen.

Tarkoituksena on, että työttömyysturvan saaminen olisi sidottu hakijan täysi-ikäisyyteen. Lapsen elatuksesta annetun lain (704/75) mukaisesti vanhemmat vastaavat lapsen elatuksesta ja lapsen oikeus elatukseen päättyy, kun hän täyttää 18 vuotta. Työttömyysturvalain tarkoituksena on turvata sellaisen työttömän työnhakijan toimeentulo, jonka toimeentulon katsotaan perustuvan toiselle tehtävästä työstä saatavaan palkkatuloon. Ottaen huomioon alle 18 vuotiaan henkilön vanhempien elatusvelvollisuuden ensisijaisuus sekä lain tarkoitus, on alaikärajan nostaminen perusteltua. Lisäksi on otettava huomioon, että nykyisen järjestelmän mukaisesti 17 vaan ei 18 vuotta täyttänyt henkilö voi saada työttömyyspäivärahaa ja hänen huoltajilleen voidaan samanaikaisesti työttömyysturvalain 24 §:n nojalla suorittaa päivärahan lapsikorotusta.

13 § *Oikeus peruspäivärahaan.* Voimassa olevan lain mukaan työttömyyspäivärahan hakijan tulee täyttää työttömyysturvalain 2 luvun mukaiset työttömyyspäivärahan saamisen ylei-

set edellytykset. Tämän lisäksi hakijalta edellytetään taloudellisen tuen tarvetta. Peruspäivärahan erityisedellytykseksi ehdotetaan säädettäväksi työssäoloehdon täyttäminen ennen kuin henkilöllä on oikeus peruspäivärahaan. Työssäoloehto palkansaajan osalta olisi vastaava kuin ansioon suhteutetun päivärahan saamisen erityisedellytyksissä. Erikseen annettavassa hallituksen esityksessä, joka koskee yrittäjien oikeutta ansioon suhteutettuun päivärahaan, määritellään työssäoloehdon täytyminen yrittäjätoimintaa harjoittaneilla henkilöillä. Tätä työssäoloehdotusta sovellettaisiin myös peruspäivärahaan. Päivärahan saajalta ei enää työssäoloehdon asettamiseen liittyen edellytettäisi taloudellisen tuen tarvetta, vaan päivärahaa maksettaisiin täysimääräisenä jäljempänä 26 §:ssä ehdotettavan enimmäisajan mukaisesti. Päivärahan määrää vähentäisivät vain määrätyt nykyisessä laissa olevat sosiaaliset etuudet taikka työajan järjestelyä osa-aikaiseksi koskevat 5 luvun säännökset.

Voimassa olevan lain 13 §:n 2 momentti, jossa säädetään ensimmäistä kertaa työmarkkinoille tulevan odotusajasta ennen kuin hänelle voidaan maksaa työttömyyspäivärahaa, ehdotetaan poistettavaksi. Ehdotuksen mukaisesti uudessa 2 momentissa määriteltäisiin työssäoloehto. Henkilö, joka tulee ensimmäistä kertaa työmarkkinoille, ei täytä työttömyyspäivärahan edellytykseksi ehdotettua työssäoloehdotusta, eikä hänen toimeentulonsa voida katsoa tässä vaiheessa perustuvan toiselle tehtävästä työstä saatavaan palkkatuloon. Tällaisten hen-

kilöiden työttömyyden aikainen toimeentulo katettaisiin ehdotetun työmarkkinatukijärjestelmän kautta.

Työssäoloehdon täyttääkseen henkilön tulisi olla ollut lähinnä edellisen 24 kuukauden tarkastelujakson aikana 26 viikkoa sellaisessa työssä, jossa työaika kunakin viikkona on ollut vähintään 18 tuntia tai jonka työsopimuksen mukainen säännöllinen työaika on tasoittumajakson aikana ollut keskimäärin vähintään 18 tuntia viikossa ja palkka työehtosopimuksen mukainen tai, jollei alalla ole työehtosopimusta, paikkakunnalla maksettavan käyvän palkan mukainen. Työssäoloehdon määrittelyyn sovellettaisiin myös 16 §:n 3—5 momentteja koskien työaikaedellytystä työajaltaan poikkeuksillisilla työaloilla, poissaoloa työmarkkinoilta hyväksyttävän syyn johdosta sekä työssäoloehdon uudelleen täyttämistä henkilön oltua poissa työmarkkinoilta ilman hyväksyttävää syytä.

26 § *Päivärahakauden kesto.* Ansioon suhteutettua päivärahaa on voitu maksaa ajallisesti rajoitettuna aikana, yhteensä 500 päivältä neljän peräkkäisen kalenterivuoden aikana. Henkilön on tullut saadaksesen uudelleen oikeuden ansiopäivärahaan vakuutettuna ollessaan täyttää työssäoloehto. Peruspäivärahaan sen sijaan on maksettu ajallisesti rajoittamattomana.

Peruspäivärahan osalta ehdotetaan ansiopäivärahaa vastaavien säännösten sisällyttämistä lakiin. Peruspäivärahaa ja ansioon suhteutettua päivärahaa maksettaisiin ehdotuksen mukaan yhteensä 500 päivän ajalta, jollei henkilö välillä täytä työssäoloehto. Siten esimerkiksi henkilöllä, joka on eronnut tai erotettu työttömyyskassan jäsenyydestä saatuaan ansioon suhteutettua päivärahaa 300 päivän ajalta, olisi muiden päivärahan saamisen edellytysten täytyessä oikeus peruspäivärahaan 200 päivän ajalta.

Jos henkilö on 5 momentin mukaisesti täyttänyt peruspäivärahakauden kestäessä kahdeksan kuukauden tarkastelujakson aikana työssäoloehdon, aloitettaisiin 500 päivän enimmäiskeston laskeminen alusta. Henkilön saatua peruspäivärahaa tai ansioon suhteutettua päivärahaa enimmäisajan olisi hänellä uudelleen oikeus päivärahaan, kun hän on uudelleen täyttänyt työssäoloehdon. Mikäli henkilö kuitenkin on täyttänyt 55 vuotta ennen päivärahakauden enimmäismäärän täyttymistä, voitaisiin hänelle maksaa työttömyyspäivärahaa lisäksi enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jona hän täyttää 60 vuotta. Ehdotetut

muutokset peruspäivärahan osalta vastaavat menettelyä, josta pykälässä on säädetty ansioon suhteutetun päivärahan osalta voimassaolevassa laissa.

3, 22 ja 47 §. Pykäliin ehdotetaan tehtäväksi teknisiä korjauksia ehdotettujen muutosten johdosta.

Voimassa olevan lain 3 §:n mukaisesti työvoimatoimikunta tai työvoimatoimisto antaa lausunnon työvoimapolitiittisista edellytyksistä lain 13 §:n 2 momentin osalta. Lain 47 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaisesti asetuksella säädetään 13 §:n 2 momentissa tarkoitettua työmarkkinoilla olosta. Koska mainittu työvoimapolitiittinen säännös ehdotetaan poistettavaksi, tulisi mainituista pykälistä poistaa tähän viittaavat maininnat.

Lain 22 §:n mukaisesti peruspäivärahan määrässä otetaan huomioon mitä tarveharkinnasta on 14 §:ssä säädetty. Koska peruspäivärahan määrään ei lain voimaantultua sovelleta tarveharkintaa, tulisi kyseinen viittaus poistaa.

Voimaantulo. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994.

Lain 5 §:n 1 momentin 1 kohtaa sovellettaisiin henkilöön, jonka oikeus päivärahaan alkaa lain voimaantulon jälkeen.

Lain 13 §:ssä tarkoitettuun työssäoloehtoon luettaisiin lain voimaantulon jälkeiseen aikaan kohdistuva työssäolo. Peruspäivärahaa, johon ei enää sovellettaisi tarveharkintaa, voitaisiin näin ollen maksaa, jos henkilö on lain voimassa ollessa hankkinut työssäoloehdon eli aikaisintaan 1.7.1994 alkaen.

Lain 26 §:ssä tarkoitettuun peruspäivärahan maksamisen enimmäisaikaan luettaisiin myös tämän lain voimaantuloa edeltänyt aika. Lain voimaan tullessa peruspäivärahaa saaville ehdotetaan siirtymäsäännöksenä aikaisemmista maksetuista peruspäivärahapäivistä riippumatta kuitenkin maksettavaksi peruspäivärahaa samantasoisena vähintään 300 työttömyyspäivältä, kuitenkin enintään 31.12.1995 saakka. Siirtymäsäännös koskisi ensinnäkin henkilöitä, jotka lain voimaan tullessa saavat peruspäivärahaa. Siirtymäsäännös koskisi myös henkilöä, joka lain voimaan tullessa saa työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaista koulutustukea ja joka ilmoittautuu uudelleen työttömäksi työnhakijaksi 14 päivän kuluessa koulutuksen päättymisestä. Siirtymäsäännös koskisi edelleen henkilöä, joka on täyttänyt 13 §:ssä tarkoitettua työssäoloehdon

joko kokonaan tai osittain lain voimaantuloa edeltäneenä aikana.

1.2. Laki työmarkkinatuesta

1 luku. Yleiset säännökset

1 § *Työmarkkinatuki.* Lailla säädettäisiin uudesta työttömän henkilön perustoimeentulon turvaamiseen tarkoitettusta etuuslajista, jonka nimi olisi työmarkkinatuki. Säännöksessä ehdotetaan määriteltäväksi tuen käyttötarkoitus, joka samalla osoittaa yleiset puitteet lain soveltamiselle.

Työmarkkinatukea maksettaisiin työttömälle työnhakijalle hänen toimeentulonsa turvaamiseksi sinä aikana, jona hän on normaalien työvoimapalveluiden piirissä. Tukea maksettaisiin myös siltä ajalta, jona henkilö osallistuu 2 luvussa ehdotettuihin työvoimapoliittisiin toimenpiteisiin. Pykälä ilmentää työmarkkinatuen työttömyysturvasta poikkeavaa luonnetta aktiivisena toimenpidekokonaisuutena. Työmarkkinatuella pyritään edistämään työmarkkinoille hakeutuvan tai pitkään työttömänä olleen henkilön työllistymisedellytyksiä aktiivisin toimenpitein. Työttömyysturvalain mukaisen työttömyyspäivärahan ja työmarkkinatuen suhteesta säädettäisiin 2 §:ssä ja työttömyysturvalaissa.

2 § *Lain soveltamisala.* Sosiaaliturvajärjestelmämme yleisten periaatteiden mukaisesti työmarkkinatukea maksettaisiin henkilölle, joka asuu Suomessa. Vain tällainen henkilö voi käytännössä osallistua työllistymistä edistäviin toimenpiteisiin.

Sosiaaliturvalainsäädäntöä sovellettaessa henkilön katsotaan asuvan Suomessa, jos hänellä on täällä varsinainen asunto ja koti ja hän jatkuvasti pääasiallisesti oleskelee täällä. Suomeen muuttavan henkilön voidaan katsoa asuvan Suomessa jo maahan tulosta lukien, jos hänen tarkoituksenaan on jäädä tänne vakinaisesti asumaan ja hänellä on lisäksi yhden vuoden oleskeluun oikeuttava oleskelulupa, jos sellainen lupa häneltä vaaditaan.

Esityksen mukaan työmarkkinatukea maksettaisiin työttömille henkilöille, jotka tulevat ensi kertaa työmarkkinoille eli eivät täytä työttömyysturvalakiin työttömyysturvan saamisedylytykseksi ehdotettua työssäoloehtoaa. Ensi kertaa työmarkkinoille tulevalle työmark-

kinatukea maksettaisiin, jos hän on taloudellisen tuen tarpeessa. Tarveharkinnan perusteista säädettäisiin 24 ja 25 §:ssä.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan työmarkkinatukea maksettaisiin myös sellaisille työttömille, joiden oikeus työttömyyspäivärahaan on päättynyt enimmäiskeston tultua täyteen.

Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (ETA-sopimus) liitteissä mainitun Neuvoston asetuksen ETY N:o 1408/71 artiklan 69 mukaan työttömyysetuutta saava työtön työntekijä tai yrittäjä voi lähteä muuhun jäsenvaltioon etsimään työtä enintään kolmen kuukauden ajaksi säilyttäen tänä aikana oikeuden saada työttömyysetuutta. Työmarkkinatukea ei voida pitää artiklassa tarkoitettuna työttömyysetuutena, joka voitaisiin maksaa ulkomaille, vaan kysymyksessä on työvoimapoliittinen tukimuoto, jonka tarkoituksena on parantaa työttömän työnhakijan työllistymisedellytyksiä aktiivisin työvoimapoliittisin toimenpitein.

3 § *Viranomaiset.* Pykälässä ehdotetaan, että lain toimeenpanoa johtaisi, ohjaisi ja kehittäisi ylimpänä viranomaisena työministeriö työvoimapoliittisten asioiden osalta sekä vastaavasti sosiaali- ja terveysministeriö toimeentuloturvaan koskevien asioiden osalta.

Etuudet myöntäisi ja maksaisi kansaneläkelaitos. Tapauksissa, joissa henkilö on saanut tukea perusteettomasti tai enemmän kuin mihin hänellä on ollut oikeus, kansaneläkelaitos huolehtisi etuuden takaisinperinnästä. Myöntämisestä ja maksamisesta säädettäisiin 5 luvussa sekä osittain 39 §:ssä ja takaisinperinnästä 35 §:ssä.

Yhdenmukaisesti 1 momentissa säädettävän ministeriöiden tehtävänjaon ja työttömyysturvassa sovellettavan menettelyn kanssa ehdotetaan, että työmarkkinatuen saamisen työvoimapoliittiset edellytykset tutkisi työvoimaviranomainen, toisin sanoen työvoimatoimisto tai sen yhteydessä toimiva työvoimatoimikunta, ja antaisi niistä lausunnon. Lausunnon antamisesta ja työvoimapoliittisista edellytyksistä säädettäisiin 34 §:ssä. Lausunnon antamismenettelystä sekä työvoimatoimiston ja työvoimatoimikunnan välisestä toimivallan jaosta säädettäisiin asetuksella.

Tämän lain toimeenpano tapahtuisi työhallinnon ja sosiaali- ja terveysministeriön kiinteässä yhteistyössä. Suunnitteluun ja kehittämiseen liittyviä kysymyksiä käsiteltäisiin työministeriön työvoimapoliittisessa neuvottelukunnas-

sa ja sosiaali- ja terveystieteiden ja kansaneläkelaitoksen työttömyysturva-asia neuvottelukunnissa, joista säädetään työttömyysturvalain 35 §:ssä. Paikallisella tasolla yhteistyöelimenä toimisi työvoimatoimikunta, jonka tehtäviin nykyisin voimassa olevien säädösten mukaan kuuluu seurata työvoimapolitiikan toimeenpanoa sekä työllisyyden hoitoa.

4 § *Rahoitus.* Työmarkkinatuen rahoitus tapahtuisi valtion talousarviossa työministeriön pääluokkaan osoitettavasta määrärahasta. Kysymyksessä olisi lakisääteinen meno, jonka suorittamista varten tarvittavat määrärahat tulisi aina osoittaa työministeriön pääluokkaan samalla tavoin kuin työttömyysturvamenojen maksamista varten tarvittavat määrärahat osoitetaan sosiaali- ja terveystieteiden pääluokkaan.

Työmarkkinatuen joustavan maksatuksen turvaamiseksi kansaneläkelaitokselle olisi suoritettava kuukausittain menojen kattamiseen riittävä ennako. Rahoituksen suorittamisesta ja sen maksamisen menettelyistä säädetäisiin asetuksella. Tarkoituksena on saattaa menettely työttömyysturvan peruspäivärahan rahoitusmenettelyn kaltaiseksi.

2 luku. Työvoimapolitiittiset toimenpiteet

5 § *Työllistymisen edistäminen.* Lain tarkoituksena on parantaa työmarkkinatuen avulla työttömän työnhakijan työllistymisedellytyksiä aktiivisin työvoimapolitiittisin toimenpitein. Työvoimaviranomainen voisi tapauskohtaisesti harkita, minkä toimenpiteen käyttö on kussakin yksittäistapauksessa tarkoituksenmukaista. Valinnassa olisi otettava huomioon myös työttömän työnhakijan uratoiveet ja jo hankkimat valmiudet sekä muut henkilökohtaiset edellytykset. Valittavina olisivat työharjoittelu ilman työsuhdetta, työvoimapolitiittinen aikuiskoulutus tai ammatinvalinnanohjaus- ja kuntoutustoimenpiteet.

6 § *Työharjoittelu.* Työharjoittelun tarkoituksena on perehdyttää työtön työnhakija työhön ja työelämään sekä luoda pohjaa työsuhteen solmimiselle työharjoittelun järjestäjän kanssa. Työharjoittelu voi myös ohjata ensi kertaa työmarkkinoille tulevia erityisesti nuoria työttömiä oman ammattinsa valinnassa. Työharjoittelun tarkoituksena on myös ylläpitää ja edistää pitkään työmarkkinoilta poissaolleiden ja pitkäaikaistyöttömien työkykyä ja ammatti-

taitoa. Pykälän 1 momentissa mainittujen tavoitteiden toteuttamiseksi työharjoittelun tulee olla riittävän monipuolisesti toteutettu ja järjestelmällisesti ohjattu kokonaisuus.

Ehdotuksen mukaan työvoimatoimisto voi osoittaa työmarkkinatuen saajan työharjoitteluun työpaikalla. Työharjoittelupaikka voisi olla myös henkilön itsensä hankkima ja työvoimatoimistolle ilmoittama, jolloin työvoimatoimisto voi tehdä osoituksen työharjoittelupaikkaan. Omatoiminen harjoittelupaikkojen hankkiminen on myös toivottavaa.

Tämän lain säännökset eivät koskisi normaalissa työsuhhteessa tapahtuvaa työharjoittelua, vaikka työvoimatoimisto olisikin osoittanut työntekijän kyseiseen työpaikkaan. Työsuhteen katsottaisiin olevan olemassa, jos harjoittelupaikan järjestäjä suorittaa harjoittelijalle työsopimuslain (320/70) 1 §:ssä tarkoitettua palkkaa tai muuta vastiketta. Työsuhteen syntyminen katkaisee henkilön oikeuden saada työmarkkinatukea.

Tässä pykälässä tarkoitettuun työharjoitteluun osallistuva henkilö ei olisi työsopimussuhteessa myöskään työharjoittelupaikan osoittaneeseen työvoimatoimistoon. Työtön työnhakija on asiakassuhteessa työvoimatoimistoon, mutta hän ei työskentele työvoimatoimiston lukuun toimiston johdon ja valvonnan alaisena eikä myöskään saa työvoimatoimistolta palkkaa tai muuta vastiketta. Näin ollen työsuhteen tunnusmerkistö ei toteudu työvoimatoimiston ja työnhakijan välillä. Asiasta on kuitenkin tulkintaepäselvyyksien välttämiseksi syytä sisällyttää säännös lakiin.

Koska harjoittelu tapahtuu ilman työsuhdetta, ehdotetaan lakiin otettavaksi harjoitteluun osallistuvan henkilön suojaamiseksi nimenomainen säännös siitä, että työharjoittelun järjestäjä vastaa työharjoitteluun osallistuvan henkilön työturvallisuudesta siten kuin työturvallisuuslaissa (299/58) ja nuorten työntekijäin suojelusta annetussa laissa (669/67) sekä niiden nojalla säädetään tai määrätään. Vastaavassa tarkoituksessa on työturvallisuuslain 1 §:ssä sen soveltamisalaan määritelty kuulumaan myös työllisyyslain (275/87) ja sen nojalla annettujen säännösten perusteella järjestetty työelämään harjaantuminen. Vakuutusturvasta työharjoittelun aikana säädetäisiin 9 §:ssä.

7 § *Työharjoittelun järjestäminen.* Työharjoittelupaikan voisi järjestää valtion virasto tai laitos, kunta, kuntayhtymä, muu yhteisö, säätiö tai yksityinen elinkeinonharjoittaja. Kysy-

mykseen tulisivat kotitalouksia lukuunottamatta siis kaikki työmarkkinoiden normaalit työnantajatahot. Tällöin työvoimaviranomaisella olisi työmarkkinatuen saajaa työharjoitteluun osoittaessaan laaja mahdollisuus valita sellainen työnantajasektori, joka kiinnostaa työharjoitteluun osallistuvaa ja jolla harjoittelu edistää työharjoitteluun osallistuvan henkilön työllistymistä.

Työmarkkinoiden normaalin toimivuuden turvaamiseksi on lakiin tarpeellista sisällyttää eräitä työharjoittelupaikan järjestäjää koskevia rajoituksia, joilla turvataan työssä jo olevien työntekijöiden työsuhteiden jatkuvuutta ja heidän työolosuhteidensa ja etuuksiensa säilyvyyttä. Tämän vuoksi ehdotetaan, ettei työmarkkinatuen saajaa voitaisi sijoittaa työharjoitteluun sellaisiin tehtäviin, joista työharjoittelun järjestäjä on työharjoittelun aloittamista edeltäneiden kolmen kuukauden aikana tuotannollisista tai taloudellisista syistä irtisanonut tai lomauttanut työntekijöitä tai joista tehtävistä työntekijän työsuhde on työsopimuslain 39 a §:n mukaisesti muutettu osa-aikaiseksi. Säännöstä sovellettaisiin myös, jos jo aikaisemmin alkanut lomautus edelleen jatkuu tässä pykälässä tarkoitettuna rajoitusaikana. Työharjoittelu ei myöskään saisi aiheuttaa työssä jo olevien työntekijöiden irtisanomisia tai lomautuksia eikä myöskään huonontaa näiden työntekijöiden työolosuhteita tai muita etuuksia. Edelleen esityksessä ehdotetaan kilpailun vääristymisen estämiseksi, ettei henkilöä voida osoittaa työharjoitteluun myöskään, jos tästä harjoittelusta koituisi harjoittelupaikan järjestäjälle sellaista taloudellista etua, että työharjoittelu vääristäisi yritysten tai yksityisten elinkeinonharjoittajien välistä normaalia kilpailua. Pykälän 2 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen ehtojen huonontumisen ja kilpailunvääristymisen estämiseksi työharjoittelussa olevalla henkilöllä ei saisi korvata sellaista työpanosta, joka vakiintuneen käytännön mukaisesti on työharjoittelupaikalla aikaisemmin suoritettu palkatulla työvoimalla tai ostettuina palveluina. Työvoimatoimiston ei tulisi myöskään osoittaa harjoittelijoita toistuvasti saman työharjoittelupaikan järjestäjän samoihin tehtäviin. Vastaavasti työharjoittelijoiden lukumäärä suhteessa työssä olevien työntekijöiden määrään on rajoitettava kohtuulliseksi. Perheenjäsenen omistamassa tai määräysvallassa olevassa yrityksessä tapahtuvaan työharjoitteluun tulisi suhtautua keinotellen välttämiseksi pidättyvästi, vaikkakaan

tällaisessa yrityksessä tapahtuvaa työharjoittelua ei ole syytä kokonaan kieltää.

8 § *Työharjoittelusopimus.* Työvoimatoimisto tekisi harjoittelupaikan järjestäjän kanssa työharjoittelusta kirjallisen sopimuksen, josta ilmenisivät harjoittelun suoritus aika ja paikka sekä harjoitteluun kuuluvat tehtävät, joita henkilö harjoittelun aikana tulisi suorittamaan. Sopimuksessa olisi mainittava myös se työharjoittelupaikan työharjoittelusta vastaava yhteys henkilö, johon viranomaiset voisivat olla yhteydessä muun muassa valvonnan kannalta tarpeellisissa kysymyksessä. Työvoimatoimisto voisi lisäksi sisällyttää harjoittelupaikan järjestäjän kanssa tehtävään sopimukseen kulloinkin tarpeelliseksi katsomiaan lisäehtoja.

Koska työharjoittelu tapahtuu ilman työsuhdetta, on tarkoituksena sopimusta laadittaessa ja harjoitteluun sisältyviä tehtäviä valittaessa kiinnittää erityistä huomiota siihen, että harjoitteluun osoitettava henkilö voi hyödyntää aikaisempaa kokemustaan ja jo hankittua ammattitaitoa ja laajentaa sitä. Vaikka harjoittelija ei ole sopimusosapuoli, tulee hänen esittämänsä näkökohdat pyrkiä ottamaan huomioon harjoittelusopimusta tehtäessä. Yksi kappale harjoittelusopimusta luovutettaisiin tiedoksi harjoittelijalle.

9 § *Työharjoitteluun osallistuvan vakuutusturva.* Koska työharjoittelu tapahtuisi ilman työsuhdetta, tapaturmavakuutuslain (608/48) mukainen lakisääteinen työtapaturmasuoja ei koskisi harjoittelijaa. Tämän vuoksi pykälässä ehdotetaan, että työharjoittelussa sattuneesta tapaturmasta ja siinä saadusta ammattitaudista suoritettaisiin harjoittelijalle korvaus valtion varoista samoin perustein kuin tapaturmavakuutuslaissa säädetään. Korvattavat vakuutus tapahtumat ja korvaustaso olisivat vastaavat kuin lakisääteisessä tapaturmasuojassa. Siten esimerkiksi matkalla työharjoittelupaikalle sattuneet tapaturmat korvattaisiin säännöksen nojalla. Vuosityöansio, jonka perusteella päiväraha ja tapaturmaeläke määräytyvät, määrättäisiin nuoren henkilön kohdalla tapaturmavakuutuslain 28 §:n 3 momentin perusteella, jonka mukaan opiskelijan, harjoittelijan ja muun nuoren henkilön vuosityöansio määrätään sen mukaan, mitä hän opiskelu- tai harjoitteluaikansa päätyttyä todennäköisesti ansaitsisi. Korvausta suoritettaisiin siltä osin kuin vahingoittuneella ei ole oikeutta korvaukseen muun lain nojalla. Korvausasiat käsittelee valtiokonttori ensimmäisenä asteena. Korvausasiassa

noudatettaisiin myös tapaturmavakuutuslaissa säädettyä muutoksenhakumenettelyä.

Pykälän 2 momentin mukaan työministeriö järjestäisi työharjoittelussa oleville henkilöille ryhmävastuuvakuutuksen. Vastaavaa menettelyä sovelletaan jo nykyisin niissä tapauksissa, joissa työvoimatoimisto myöntää työllisyysasetuksen perusteella työttömälle työnhakijalle työharjoittelutukea ilman työsuhdetta tapahtuvaan työharjoitteluun.

10 § *Työvoimapolitiittiseen aikuiskoulutukseen osallistuminen.* Työmarkkinatukea saava henkilö voitaisiin osoittaa myös työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun koulutukseen. Koulutusaikana hänen toimeentulonsa turvattaisiin edelleen työmarkkinatuen avulla eikä mainitun lain mukaisilla opintososiaalisilla etuuksilla, joita suoritetaan muille työvoimapolitiittisessa aikuiskoulutuksessa oleville henkilöille. Työvoimaviranomainen voisi osoittaa henkilön myös muuhun koulutukseen tai asianomainen itse voisi hakeutua muuhun omaehtoiseen koulutukseen. Jos opiskelu on päätoimista, opiskelijan opintojen aikainen toimeentulo turvattaisiin muilla opintososiaalisilla etuuksilla ja tällöin työmarkkinatuen maksaminen lakkaisi.

11 § *AmmatINVALINNAOHJAUS- ja KUNTOUTUSTOIMENPITEET.* Työmarkkinatukea saava henkilö voitaisiin osoittaa myös ammatinvalinnohjauksesta annetussa laissa (43/60) sekä työllisyysasetuksessa tarkoitettuihin koulutus- ja työllistämisedellytysten selvittämiseksi tehtäviin työ- ja koulutuskokeiluihin, työhönkuntoutumisen tutkimuksiin ja työhönvalmentautumiseen. Näidenkin toimenpiteiden aikana henkilön toimeentulo turvattaisiin työmarkkinatuella eikä näitä toimenpiteitä koskevien erityissäännösten ja -määräysten mukaisilla muilla sosiaalisilla etuuksilla.

12 § *Työllistämissuunnitelma.* Työvoimatoimiston tulee yhteistyössä työmarkkinatuen saajan kanssa laatia suunnitelma tuen saajan työllistämisedellytyksistä ja niiden parantamisesta. Tähän suunnitelmaan sovellettaisiin työllisyyslain (275/87) ja työllisyysasetuksen säännöksiä sekä niiden nojalla annettuja määräyksiä. Työllisyyslain 17 §:ssä säädetään työllistymissuunnitelmasta muun muassa, että suunnitelma on laadittava työttömyyden uhatessa pitkäaikaisesti. Työllistämissuunnitelma on joka tapauksessa laadittava viimeistään siinä vaiheessa, kun työnhakijan työttömyys on kestänyt kuusi kuukautta. Suunnitelma laaditaan

tarvittaessa yhteistyössä opetus-, sosiaali- ja muiden viranomaisten kanssa. Työllisyysasetuksen 4 §:n mukaan työllistymissuunnitelmasta tulee käydä ilmi ainakin työllistymisen esteenä olevat syyt, työllistämisedellytykset sekä suunnitelma työllistymis-, koulutus-, kuntoutus- ja muista toimenpiteistä, joilla voidaan parantaa työnhakijan sijoittumisedellytyksiä avoimille työmarkkinoille.

3 luku. Työmarkkinatuen saamisen edellytykset

13 § *Oikeus työmarkkinatukeen.* Pykälässä ehdotetaan säädettyäksi työmarkkinatuen saamisen yleisistä edellytyksistä. Lähtökohtaisesti työmarkkinatukeen olisi oikeus henkilöllä, joka on työvoimatoimiston tarjoamien työvoimapaalveluiden piirissä työmarkkinoille hakeutuakseen. Pykälän 1 momentin mukaan tukeen on oikeus työttömällä henkilöllä, joka on ilmoittautunut työnhakijaksi työvoimatoimistoon, on työkykyinen ja työmarkkinoiden käytettävissä ja hakee kokoaikatyötä. Lisäksi edellytettäisiin, ettei henkilölle ole tarjolla työtä tai koulutusta. Velvollisuudesta ottaa vastaan työtä ja osallistua koulutukseen säädetäisiin 18 ja 20 §:ssä. Edellä mainitut työmarkkinatuen yleiset saamisedellytykset vastaavat työttömyysturvain 4 §:n 1 momentissa säädettyjä työttömyyspäivärahan saamisen yleisiä edellytyksiä.

Pykälän 2 ja 3 momentissa ehdotetaan säädettyäksi tuen saajan työhaun uusimisen ja osatyökyvyttömyyseläkkeellä olevan henkilön osalta työttömyyspäivärahaa koskevien säännösten mukaisesti. Laki työttömyysturvain 4 ja 23 §:n muuttamisesta (565/93), jolla on säädetty osatyökyvyttömyyseläkkeellä olevan oikeudesta työttömyyspäivärahaan, tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994.

14 § *Suomen kansalaisuutta vailla olevan henkilön oikeus työmarkkinatukeen.* Lain 2 luvun ja 13 §:n mukaan työmarkkinatukeen on oikeus siltä ajalta, kun henkilö osallistuu työvoimapolitiittisiin toimenpiteisiin tai on työvoimapaalveluiden piirissä, toisin sanoen on työmarkkinoiden käytettävissä olevana työnhakijana työvoimatoimistossa. Kummassakin tilanteessa tavoitteena on henkilön työllistyminen työmarkkinoilla yleisesti sovellettavin ehdoin. Siten ei ole perusteita maksaa työmarkkinatukea henkilölle, jonka työllistymistä muu lainsäädäntö rajoittaa. Rajoituksia työskentelylle Suomessa

on ulkomaalaislaissa (378/91) ja sen nojalla annetuissa säännöksissä ja määräyksissä.

Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi Suomen kansalaisuutta vailla olevan henkilön oikeudesta työmarkkinatukeen. Edellytyksenä tuen maksamiselle olisi, että henkilöllä on oikeus rajoituksetta tehdä työtä Suomessa. Oikeus rajoituksetta tehdä työtä voi ensinnä perustua Suomea sitoviin kansainvälisiin sopimuksiin, kuten Pohjoismaiden yhteisistä työmarkkinoista tehtyyn sopimukseen (SopS 40/83) siihen liittyvine lisäpöytäkirjoinen ja edellyttäen, että Euroopan talousaluetta koskeva sopimus saatetaan voimaan, myös siihen. Oikeus rajoituksetta tehdä työtä syntyy lisäksi, kun henkilölle on myönnetty pysyvä oleskelulupa tai hän ei muulla ulkomaalaislain 25 §:n 1 momentissa tarkoitettulla perusteella tarvitse työlupaa.

Ulkomaalaislain 27 §:n mukaan pääsääntöisesti työlupa on rajoitettu määrätulle alalle. Työlupa voidaan myös rajoittaa määrättyä työnantajaa koskevaksi tai myöntää rajoituksetta.

15 § *Työmarkkinatuen rajoitukset.* Oikeus työmarkkinatukeen ehdotetaan rajattavaksi saajan iän, työmarkkinoiden käytävissä olon, päätoimisen yritystoiminnan ja opiskelun, työkyvyttömyyden, sosiaali- ja muiden etuuskien sekä lomien ja vapaiden osalta samoin kuin työttömyysturvalain 5 §:ssä on työttömyyspäivärahan osalta säädetty.

Työmarkkinatuen keskeinen tarkoitus on turvata henkilön toimeentulo sinä aikana, jona hän osallistuu lain 2 luvussa määriteltyihin, työllistymistään edistäviin toimenpiteisiin. Lähtökohtaisesti työvoimapolitiittisten toimenpiteiden ajalta ei voitaisi työmarkkinatukea maksaa, koska esimerkiksi työvoimapolitiittiseen aikuiskoulutukseen osallistuva on päätoiminen opiskelija. Tämän johdosta ehdotetaan pykälässä nimenomaisesti säädettäväksi, että työvoimapolitiittisesta toimenpiteestä aiheutuva rajoitus ei estä tuen maksamista.

Säännöstä sovellettaessa on huomattava, että työvoimapolitiittisten toimenpiteen ajalta on oikeus tukeen ainoastaan henkilöllä, joka muutoin täyttää tuen saamisen yleiset edellytykset. Siten esimerkiksi kuntoutukseen hakeutuvalla, työkyvyttömälle henkilölle ei synny kuntoutuksen ajalta oikeutta tässä laissa tarkoitettuun tukeen.

16 § *Odotusaika.* Työttömyysturvan peruspäivärahan saamisen erityisedellytyksistä on säädetty nykyisen työttömyysturvalain 13 §:ssä.

Sen 2 momentin mukaan ensimmäistä kertaa työmarkkinoille tulevalla henkilöllä ei ole oikeutta peruspäivärahaan kolmen kuukauden ajalta työmarkkinoille tulosta lukien. Odotusaikaa ei sovelleta henkilöön, joka on hakeutunut ammatilliseen koulutukseen ja valmistunut oppilaitoksesta ammattiin.

Koska työmarkkinatukijärjestelmän yhtenä keskeisenä tavoitteena on tehostaa ammatilliseen koulutukseen hakeutumista, ei ole perustetta heti maksaa työmarkkinatukea ammatillista koulutusta vailla olevalle, ensi kertaa työmarkkinoille tulevalle henkilölle. Tämän johdosta ehdotetaan 16 §:ään otettavaksi odotusaikaa koskeva säännös ja odotusaika pidennettäväksi työttömyysturvajärjestelmässä sovelletusta kolmesta kuukaudesta neljäksi kuukaudeksi. Toisaalta 21 §:n mukaan henkilöllä olisi odotusajan estämättä oikeus työmarkkinatukeen siltä ajalta, kun hän on työvoimapolitiittisten toimenpiteiden piirissä.

Odotusaikaan luettaisiin se aika, jona henkilö on työvoimatoimistoon ilmoitautumistaan edeltäneen kahden vuoden tarkastelujakson aikana ollut työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa, osallistunut työvoimapolitiittiseen toimenpiteeseen tai ollut työssä tai yrittäjänä. Harkittaessa osa-aikaisen työn lukemista työhistoriaan säännöstä tulisi soveltaa yhdenmukaisesti työttömyysturvan työmarkkinoilla oloa koskevien säännösten kanssa siten, että lähtökohtaisesti työmarkkinoilla olona pidetään keskimäärin 18 tunnin viikottaista työaikaa.

Työhistoriaan ei luettaisi työmarkkinoilla oloa päätoimisen opiskelun ajalta. Siten satunnainen työssäolo oppilaitoksen lukukausien, loma-aikojen tai eri oppilaitosten välisen kesän ajalta ei lyhentäisi odotusaikaa. Tätä koskeva säännös ehdotetaan pykälän 2 momentiksi.

Odotusaikaa sovellettaisiin ainoastaan ensi kertaa työmarkkinoille tuleviin henkilöihin. Jos henkilö tulee työmarkkinatuen piiriin työttömyyspäivärahan enimmäisajan täyttymisen johdosta, hänellä on oikeus tukeen ilman odotusaikaa.

17 § *Työvoimapolitiittisista toimenpiteistä kieltyminen.* Työmarkkinatukijärjestelmä lisää merkittävästi mahdollisuuksia edistää järjestelmän piiriin kuuluvien henkilöiden työllistämistä työvoimapolitiittisin toimenpitein. Lähtökohdistaan työvoimapolitiittisten ja ilman työsuhdetta toteutettavien työllistämiskeinojen tarjoamisessa on työnhakija-asiakkaan tarve ja toiveet.

Periaatteena on palveluiden ja keinojen käytön vapaaehtoisuus.

Toisaalta ei ole perusteita maksaa toimeentuloetuksia työmarkkinoille hakeutumisen perusteella henkilölle, jonka halu työllistyä tai olla yhteistyössä työvoimatoimiston kanssa on puutteellinen. Yhdenmukaisesti työttömyysturvalain 9 §:n 1 momentin kanssa ehdotetaan, että työmarkkinatuki evättäisiin kuudeksi viikoksi henkilöltä, joka toistuvasti kieltäytyy työvoimatoimiston tarjoamista työvoimapolittisista toimenpiteistä tai muista kohtuullisiksi katsottaviksi työllistymistä edistävästä toimenpiteistä. Määräaika asetettaisiin myös, jos henkilö ei anna työvoimatoimiston työnvälityslain (246/59) nojalla vaatimia selvityksiä työkykyisyydestään.

Säännöksen soveltaminen edellyttää, että työnhakijalle on toistuvasti tarjottu mahdollisuutta työllistymistään edistävään toimenpiteeseen. Yksittäisestä palvelumuodosta kieltäytymisestä ei aiheutuisi seuraamuksia henkilölle, vaan määräajan asettaminen edellyttää, että hänelle on tarjottu vaihtoehtoisia keinoja työvoimatoimiston palvelukokonaisuuden puitteisissa. Muita kuin tässä laissa lueteltuja työllistymistä edistäviä toimenpiteitä olisivat esimerkiksi työnhaku- ja aktivointiryhmät ja informaatiotilaisuudet. Kuuden viikon määräajan asettaminen henkilölle, joka ei toimita työvoimatoimiston tarvitsemia selvityksiä työkyvystään, edellyttää, että hänelle on varattu kohtuullinen aika niiden hankkimiseen ja toimittamiseen.

Tarjoitujen toimenpiteiden kohtuullisuutta arvioitaessa tulee ottaa huomioon, että työmarkkinatuki maksetaan 21 ja 25 §:ssä säädettyjä poikkeuksia lukuunottamatta samansuuruisena työvoimapolittisen toimenpiteen ajalta kuin työttömänä ollessakin. Siten eivät esimerkiksi työharjoittelupaikalle matkustamisesta aiheutuvat kustannukset saa johtaa taloudelliseen kohtuuttomuuteen. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi nimenomainen säännös, jonka mukaan henkilöllä olisi aina oikeus kieltäytyä työssäkäyntialueensa ulkopuolella järjestettävästä työvoimapolittisesta toimenpiteestä. Muita seikkoja, jotka tulee ottaa huomioon harkittaessa kieltäytymistapauksissa tarjotun toimenpiteen kohtuullisuutta, ovat henkilön työkyky, aiemmin hankitut ammatilliset valmiudet sekä osallistuminen muuhun valmiuksiaan edistävään toimintaan, kuten opiskeluun iltalukiossa tai ammatillisen oppilaitoksen iltalinjalla.

18 § *Velvollisuus osallistua koulutukseen.* Yhdenmukaisesti työttömyyspäivärahaa koskevien säännösten kanssa ehdotetaan, että henkilöllä, joka ilman pätevää syytä kieltäytyy tai eroaa tai omasta syystä erotetaan työvoimapolittisesta aikuiskoulutuksesta, ei olisi oikeutta työmarkkinatukeen kuuden viikon ajalta. Koska työmarkkinatukeen oikeutetulle henkilölle ei maksettaisi työvoimapolittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain 17 §:ssä tarkoitettuja majoitus- ja muiden ylläpitokustannusten korvauksia, velvollisuus osallistua koulutukseen olisi tältä osin taloudellisen kohtuuttomuuden estämiseksi rajoitettu henkilön työssäkäyntialueella tapahtuvaan koulutukseen.

Työttömyysturvalain 8 §:ää, sellaisena kuin se on muutettuna 1.9.1993 voimaan tulleella lailla (665/93), vastaavasti velvollisuus osallistua koulutukseen koskisi myös muuta koulutusta, johon liittyvät etuudet on tarkoitettu turvaamaan vähimmäistoimeentulon.

Työttömyysturvajärjestelmässä 17—19-vuotias henkilö on velvollinen osallistumaan ammatilliseen koulutukseen, jonka ajalta hän saa opintotukilain mukaiset etuudet. Koska työmarkkinatuen käyttöönoton keskeisenä tavoitteena tulee olla ammatillista koulutusta vaille olevien nuorten koulutukseen hakeutumisen tehostaminen, ehdotetaan pykälän 2 momentiksi otettavaksi työttömyysturvalain 8 §:n viimeistä virkettä vastaava säännös ja laajennettavaksi velvollisuus osallistua normaaliin ammatilliseen koulutukseen koskemaan alle 25-vuotiaita henkilöitä. Kieltäytymisyyden pätevyyttä arvioitaessa tulee kiinnittää huomiota erityisesti henkilön aiemmin hankkimaan koulutukseen ja muihin ammatillisiin valmiuksiin. Pääsääntöisesti velvollisuus osallistua pykälän 2 momentissa tarkoitettuun ammatilliseen koulutukseen koskisi ainoastaan henkilöitä, joilla ei ole aiempaa ammatillista koulutusta.

19 § *Työvoimapolittisen toimenpiteen keskeyttäminen.* Pykälässä ehdotetaan, että työharjoittelun taikka ammatinvalinnanohjaus- tai kuntoutustoimenpiteen ilman pätevää syytä keskeyttäneillä tai omasta syystä keskeyttämään joutuneella henkilöllä ei olisi oikeutta työmarkkinatukeen kuuden viikon ajalta. Säännöstä sovellettaessa tulisi toimenpiteen kohtuullisuutta ja pätevän syyn käsitettä arvioida samoin perustein kuin 17 §:ssä tarkoitettua kieltäytymisen osalta.

Velvollisuus osallistua työmarkkinatuella työharjoitteluun tulee rajata ajaksi, jonka teh-

täviin perehtymisen ja harjaantumisen arvioidaan edellyttävän. Tällaisena aikana pidettäisiin pääsääntöisesti kuutta kuukautta samassa harjoittelupaikassa. Tämän johdosta ehdotetaan 2 momentissa, että henkilöllä olisi oikeus keskeyttää työharjoittelu sen kestänyt vähintään kuusi kuukautta. Kuusi kuukautta vastaa työllistämistukijärjestelmästä myönnettävän tuen normaalia kestoa. Säännöksellä estettäisiin myös mahdollisuutta käyttää työmarkkinatuelle työllistämistä työhön ottamisen sijasta.

Työharjoittelun järjestäjän velvollisuuksista sovitaan 8 §:ssä tarkoitettussa työharjoittelusopimuksessa. Lisäksi 6 §:n 3 momentin mukaan työharjoittelun järjestäjä vastaa työharjoitteluun osallistuvan työturvallisuudesta samoin kuin työsuhteessa olevien osalta. Mikäli työharjoittelun järjestäjä rikkoo sopimuksen ehtoja tai vaarantaa työharjoitteluun osallistuvan henkeä tai terveyttä tai muutoin olennaisesti laiminlyö noudattaa työturvallisuussäännöksiä tai -määräyksiä, tulee henkilöllä olla aina oikeus keskeyttää työharjoittelu menettämättä oikeuttaan työmarkkinatukeen. Asiasta ehdotetaan otettavaksi säännös pykälän 3 momentiksi.

20 § *Oikeus työmarkkinatukeen eräissä tapauksissa.* Työmarkkinatukeen sovellettaisiin pykälän mukaan samoja määräaikoja kuin työttömyysturvassa, jos henkilö kieltäytyy, eroaa tai erotetaan työsuhteesta tehtävästä työstä, omalla menettelyllään aiheuttaa, ettei työsuhdetta synny tai on poissa työmarkkinoilta. Samoin pätevä syy kieltäytyä tai erota sekä työssäkäyntialueen määrittely vastaisivat työttömyysturvassa sovellettuja säännöksiä.

Pykälän 2 ja 3 momentissa säädettäisiin tilanteista, joissa henkilölle asetettaisiin työhälyttömyyden perusteella kahdeksan viikon työssä- tai koulutuksessaolovelvoite. Tällöin henkilöllä ei olisi oikeutta työmarkkinatukeen ennen kuin hän on ollut työsuhteessa tehtävässä työssä tai työvoimapolitiittisessa aikuiskoulutuksessa vähintään kahdeksan viikkoa. Pykälän 2 momentin mukaan seuraamus voidaan asettaa, jos työvoimapolitiittisen toimenpiteen toistuvasta keskeyttämisestä tai siitä kieltäytymisestä taikka toistuvasta koulutuksesta kieltäytymisestä on pääteltävissä, ettei henkilö lainkaan halua osallistua työllistymisensä kannalta tarpeellisiin toimenpiteisiin. Toistuvaan työstä kieltäytymiseen ja sitä vastaavaan menettelyyn, kuten työstä eroamiseen, sovellettaisiin samoja periaatteita kuin työttömyyspäivärahaan.

21 § *Oikeus työmarkkinatukeen odotus- tai määräajan kuluessa.* Edellä 16 §:ssä säädettäisiin edellytyksistä, joilla ensimmäistä kertaa työmarkkinoille tulevalla olisi neljän kuukauden odotusaika, jolta työmarkkinatukea ei maksettaisi.

Työmarkkinarikkeiden, muun muassa toimenpiteistä ja työstä kieltäytymisten ja eroamisen sekä työmarkkinoilta poissaolon, vaikutuksesta oikeuteen saada työmarkkinatukea säädettäisiin 16—20 §:ssä. Työmarkkinoille hakeutumisen tukemiseksi ehdotetaan, että poikkeuksena odotus- ja määräaikoja koskevista säännöksistä tukea maksettaisiin siltä ajalta, jona henkilö osallistuu tämän lain mukaiseen koulutukseen, työharjoitteluun, työkokeiluun tai kuntoutukseen.

Koska työmarkkinatuen tarkoituksena on edistää työmarkkinoille hakeutumista, ei ole tarkoituksenmukaista maksaa työmarkkinatukea työvoimapolitiittisen toimenpiteen ajalta, jos henkilölle olisi ollut tarjolla palkkatyötä. Tämän vuoksi ei poikkeusta sovellettaisi, jos henkilölle on asetettu määräaika omasyisen työttömyyden johdosta tai kahdeksan viikon työssäoloehto.

22 § *Määräajan laskeminen eräissä tapauksissa.* Työttömyysturvajärjestelmässä on työttömyysturvain 13 §:n 2 momentissa säädetyt odotusajan ja työmarkkinarikkeen johdosta asetetun kolmen tai kuuden viikon määräajan suhde ollut epätasainen. Koulutuksesta tai työstä eroamisesta taikka kieltäytymisestä asetettu määräaika on kulunut yhtäaikaan odotusajan kanssa. Näin ollen omasta syystä työttömäksi joutuneen päivärahaoikeus on alkanut näissä tilanteissa odotusajan jälkeen samaan aikaan kuin täysin ilman omaa syytään työttömänä olleen. Epäkohdan korjaamiseksi ehdotetaan, että odotusajan täyttymistä edeltävät määräajat alkaisivat kulua vasta odotusajan kuluttua umpeen.

4 luku. Työmarkkinatuen suuruus ja kesto

23 § *Työmarkkinatuen määrä.* Työmarkkinatuki olisi esityksen mukaan työttömyysturvain peruspäivärahan suuruinen. Lapsikorotuksia ei kuitenkaan maksettaisi. Tuki olisi tällöin kaikille sen saajille saman suuruinen ja se turvaisi henkilön toimeentulon samalla tavoin kuin työttömyysturvan peruspäiväraha turvaa

vähimmäistoimeentulon tähän etuuteen oikeutetuille työttömille. Työmarkkinatuki on tarkoituksenmukaista mitoitaa saman suuruiseksi kuin työttömyysturvan peruspäiväraha, jotta tuki yhtäältä turvaisi henkilön toimeentulon, mutta ettei tämä tuki toisaalta muodostuisi taloudellisesti ansiotyöstä saatavan toimeentulon kanssa kilpailevaksi toimeentulon muodoksi ja täten tuen saajan työllistymistä rajoittavaksi tekijäksi. Nykyisin peruspäivärahan määrä on 116 markkaa päivässä enintään viideltä päivältä viikossa eli noin 2 500 markkaa kuukaudessa. Tämä määrä ylittää hieman kunnallisen toimeentulotuen yksinäiselle henkilölle maksettavan perusosan, joka nykyisin on kuntaryhmästä riippuen 1 898—1 983 markkaa kuukaudessa. Vertailussa on otettava huomioon, että toimeentulotuki on verovapaata tuloa toisin kuin työmarkkinatuki tulisi olemaan.

24 § *Työmarkkinatuen tarveharkinta.* Esityksessä ehdotetaan, että työmarkkinatuki olisi tarveharkintainen etuus eli henkilön tulisi olla taloudellisen tuen tarpeessa, jotta hänelle voitaisiin myöntää ja maksaa työmarkkinatukea. Tämä tarveharkintaisuus on perusteltua, koska kysymys on henkilön vähimmäistoimeentulon turvaavasta etuudesta. Tällöin ei ole tarkoituksenmukaista maksaa kokonaisuudessaan verovaroin rahoitettavaa työmarkkinatukea henkilölle, jonka toimeentulo jo muutenkin on turvattu.

Työmarkkinatukea hakevan henkilön taloudellisen tuen tarvetta arvioitaessa on tarkoitus noudattaa samoja tarveharkintaperusteita, joita nykyisin sovelletaan työttömyysturvan peruspäivärahan hakijaan. Pykälässä ehdotetaan otettavaksi tarveharkinnassa huomioon hakijan omat tulot kokonaisuudessaan ja hänen avio- tai avopuolisonsa tulot niin sanotun suojaosan ylittävältä osin. Tämä suojaosa on nykyisin 300 markkaa kuukaudessa. Tuloiksi katsottaisiin kaikki puolisoiden yhteenlasketut tulot pykälässä erikseen mainittuja sosiaalietuuksia ja suojaosaa lukuunottamatta. Tarveharkinnan ulkopuolelle jäävät sosiaalietuudet olisivat samat kuin voimassa olevassa työttömyysturvalaissa luetellut vastaavat sosiaalietuudet. Huoltovelvollisen henkilön täyteen peruspäivärahaan oikeuttava tuloraja on nykyisin 5 540 markkaa kuukaudessa. Tätä tulorajaa korotetaan 630 markalla jokaisen huollettavan alle 18-vuotiaan lapsen osalta. Jos maan yleinen palkkataso olennaisesti muuttuu, pykälässä

säädetyt markkamäärät tarkistettaisiin asetuksella palkkatason muutosta vastaavasti. Valtioneuvoston päätöksellä vahvistettaisiin työmarkkinatuen tarveharkinnassa noudatettavat yleiset perusteet kuten nykyisin työttömyysturvan peruspäivärahassa.

25 § *Työmarkkinatuen maksaminen ilman tarveharkintaa.* Työmarkkinatukea maksettaisiin ilman tarveharkintaa sellaisille tuen saajille, joiden oikeus työttömyyspäivärahaan on päättynyt 500 päivän enimmäiskeston tultua täyteen. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan lisäksi, että aikana, jona työtön työnhakija osallistuu lain 2 luvussa tarkoitettuun työharjoitteluun, koulutukseen, työkokeiluun tai työhallinnon järjestämään kuntoutukseen, hänelle suoritettaisiin työmarkkinatukea ilman tarveharkintaa. Koska työmarkkinatuen tarkoituksena on nimenomaisesti edistää työttömän henkilön sijoittumista työmarkkinoille aktiivisten työvoimapolitiittisten toimenpiteiden avulla, on perusteltua, että muutoin pelkästään henkilön perustoimeentulon turvaamiseksi sosiaalisen perusteen suoritettava tuki maksetaan ilman tarveharkintaa siltä ajalta, jona asianomainen osallistuu hänen työmarkkinakelpoisuuttaan parantaviin toimenpiteisiin. Tällä tavoin voitaisiin ilmeisesti lisätä ainakin niiden henkilöiden osallistumishalukkuutta, joiden oikeuteen saada työmarkkinatukea tarveharkinta vaikuttaa etuutta vähentävästi tai sulkee sen kokonaan pois.

26 § *Osittainen työmarkkinatuki.* Ensimmäistä kertaa työmarkkinoille tulevalle lain 2 §:n 1 kohdassa tarkoitettulle henkilölle, joka asuu vanhempiensa taloudessa, työmarkkinatuki ehdotetaan maksettavaksi vähennettynä. Osittais- ta tukea maksettaisiin luonnollisesti tällöin myös sellaiselle henkilölle, joka asuu vain toisen vanhempansa taloudessa, jos toinen vanhemmista on kuollut tai vanhemmat ovat eronneet taikka muusta syystä asuvat erillään. Näissä tapauksissa työmarkkinatuen määrä olisi 60 prosenttia 23—25 §:n mukaisesti lasketusta työmarkkinatuesta. Työmarkkinatuen osittaminen näissä tapauksissa on perusteltua, koska työmarkkinatuki on lähtökohtaisesti vähimmäistoimeentulon turvaava etuus. Tällöin tuen tarpeeseen vaikuttavat erityisesti todelliset elinkustannukset. Nämä kustannukset ovat vanhempiensa luona asuvalla henkilöllä säännönmukaisesti pienemmät kuin omassa talouudessaan asuvalla henkilöllä. Vanhempien tuloilla ei esityksen mukaan olisi vaikutusta työmarkkinatuen määrään. Vanhempien luona asuminen

on otettu huomioon etuuskien määrää pienentävänä tekijänä opintotukijärjestelmässä.

Hallituksen tarkoituksena on, että vanhempiensa taloudessa asuvalle 17-vuotiaalle tai sitä vanhemmalle lapselle vahvistettaisiin 1.1.1994 lukien kunnallisen toimeentulotuen erillinen perusosa, jossa otettaisiin huomioon työmarkkinatuen ja opintotukien määräytymisperusteet. Vanhempien taloudessa asuminen otettaisiin vähentävänä tekijänä huomioon.

27 § *Työmarkkinatuen kesto.* Työmarkkinatuki ehdotetaan säädettäväksi kestoaltaan määräaikaiseksi. Tämä johtuu siitä, että kysymyksessä on aktiivinen työttömän työnhakijan työmarkkina-asemaa parantava toiminta eikä hänen toimeentulonsa pysyvä turvaaminen. Työmarkkinatuki ei, kuten ei työttömyyspäivärahaakaan, voi olla ansiotyöstä saatavan toimeentulon pysyvä vaihtoehto. Mikäli henkilö ei aktiivisista toimenpiteistä huolimatta sijoitu työmarkkinoille lakkaisi työmarkkinatuen maksaminen enimmäisajan täytyttyä. Työmarkkinatuen maksamisen enimmäisajaksi ehdotetaan 300 päivää eli noin 14 kalenterikuukautta. Tämän enimmäisajan täytyttyä turvataisiin työttömän henkilön samoin kuin muidenkin perustoimeentuloa vaille olevien toimeentulo viime sijassa kunnallisella toimeentulotuella.

Esityksessä ehdotetaan edelleen, että henkilölle, joka aikaisemmin on saanut työmarkkinatukea ja tämän jälkeen ollut ansiotyössä ja työttömäksi jäätyään saanut työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain 26 §:n mukaiselta enimmäisajalta, voitaisiin maksaa uudelleen työmarkkinatukea enintään 300 päivältä. Tämä on perusteltua sen vuoksi, että monet ensimmäistä kertaa työmarkkinatukea saavista ovat nuoria, vasta työmarkkinoille tulevia henkilöitä, joita työttömyys saattaa kohdata myös myöhemmässä vaiheessa, jolloin heidän toimeentulonsa on jälleen voitava turvata myös heidän työmarkkinoille uudelleen sijoittumistaan edistävien työvoimapolitiittisten toimenpiteiden aikana.

Lisäksi ehdotetaan, että lain 10 §:ssä tarkoitettuun työvoimapolitiittiseen aikuiskoulutukseen osallistuvalla henkilölle voitaisiin työmarkkinatukea maksaa koulutuksen päättymiseen asti. Lisäpäivien määrä voisi ehdotuksen mukaan olla kuitenkin enintään 100 päivää. Lisäpäivien myöntämismahdollisuus on tarpeellista sisällyttää lakiin, jotta koulutuksen aikainen toimeentulo voitaisiin turvata työ-

markkinatuen avulla koko koulutusajalta, koska koulutukseen osallistuvalla ei työmarkkinatuen enimmäiskeston jälkeiseltä ajalta voida maksaa työvoimapolitiittisestä aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaisia opintososiaalisia etuuksia. Tarkoituksena on mitoittaa koulutuksen kesto ja aloittamisajankohta siten, että kaikissa tapauksissa tämän lain perusteella työvoimapolitiittiseen aikuiskoulutukseen osoitetun henkilön koko koulutusaikainen toimeentulo voidaan turvata työmarkkinatuella. Asetuksella on tarkoitus säätää tarkemmin koulutuksen perusteella myönnettävien lisäpäivien tarkemmista myöntämisedellytyksistä.

Työmarkkinatuen määräaikaisuudesta huolimatta käytettävissä olisivat enimmäisajan täytymisen jälkeenkin edelleen kuitenkin kaikki normaalit työvoimapalvelut ja työllistämistukijärjestelmän mukaiset toimenpiteet. Työmarkkinatuen maksamisen päättymisen enimmäisajan perusteella ei näin ollen estäisi asianomaisita edelleen hakeutumasta työmarkkinoille myös työvoimahallinnon toimenpiteiden avulla.

5 luku. Työmarkkinatuen hakeminen ja maksaminen

28 § *Työmarkkinatuen hakeminen.* Esityksessä ehdotetaan, että työmarkkinatukea haettaisiin kansaneläkelaitoksen paikallistoimistolta. Ennen hakemuksen ratkaisemista paikallistoimiston tulisi hankkia lain 3 §:ssä tarkoitettu työvoimapolitiittinen lausunto siltä työvoimatoimistolta, johon hakija on ilmoittautunut työnhakijaksi. Ehdotettu hakemismenettely perustuu siihen, että työvoimatoimiston ensisijaisena tehtävänä on työvoimapalvelujen järjestäminen ja muiden työhallinnon toimialaan kuuluvien asioiden hoitaminen eikä työnhakija-asiakkaiden taloudellisesta perustoimeentulosta huolehtiminen. Kansalaisten toimeentuloturvaan liittyvät kysymykset on muutoinkin pyritty viime aikoina paljolti keskittämään kansaneläkelaitoksen hoidtaviksi, joten tuntuu luontevalta, että myös työmarkkinatukiasiat annetaan muiden kuin työvoimapolitiittisten kysymysten osalta kansaneläkelaitoksen paikallistoimistojen hoidtaviksi.

Esityksen mukaan työmarkkinatukea koskeva hakemus olisi pantava vireille kolmen kuukauden kuluessa siitä ajankohdasta lukien, josta tuen maksaminen halutaan aloitettavaksi. Kolmea kuukautta pidemmältä ajalta työmark-

kinatukea voitaisiin maksaa taannehtivasti vain erittäin painavista syistä. Tämä tulisi kysymyksen esimerkiksi tapauksissa, joissa henkilöllä on vakavan sairauden tai muun syyn johdosta ollut ylivoimainen este hakemuksen jättämiselle. Hakemuksen katsottaisiin tulleen vireille sinä päivänä, jona se on jätetty kansaneläkelaitoksen paikallistoimistoon käsiteltäväksi. Tästä päivästä laskettaisiin kolmen kuukauden takautuva määräaika. Näin ollen työvoimapolitiittisen lausunnon ja muiden ratkaisun perusteeksi tarvittavien selvitystysten hankkimiseen kansaneläkelaitoksen paikallistoimistossa kuluva aika ei vaikuttaisi määrääjän laskemiseen.

29 § *Työmarkkinatuen maksaminen.* Esityksessä ehdotetaan, että työmarkkinatukea maksettaisiin enintään viideltä päivältä kalenteriviikossa lain 16 §:n mukaisen odotusajan päättymisestä lukien. Tukea maksettaisiin niiltä päiviltä, joina henkilö osallistuu tässä laissa tarkoitettuihin työvoimapolitiittisiin toimenpiteisiin tai on työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa. Myös työttömyyspäivärahaa maksetaan enintään viideltä päivältä viikossa.

Työmarkkinatuen maksamiseen sovellettaisiin lisäksi työttömyysturvalain 44 §:n säännöksiä. Sanotun lainkohdan soveltamisesta seuraa, että työmarkkinatuki maksettaisiin jälkikäteen vähintään kerran kuukaudessa, maksatuserä pyöristettäisiin työttömyysturvalain säännösten mukaisesti täysiin markkoihin ja työmarkkinatuen saajan olisi nostettava tuki kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun se on ollut nostettavissa. Tämän määrääjän umpeuduttua hän menettää maksuunpannun työmarkkinatuen, jollei kansaneläkelaitoksen paikallistoimisto erityisen painavista syistä katso kohtuulliseksi toisin päättää. Työmarkkinatuen maksaminen jälkikäteen vähentää aiheettomia maksatuksia niissä tapauksissa, joissa tuen saaja menettää kesken maksujakson oikeutensa saada työmarkkinatukea esimerkiksi laiminlyömällä ilmoittautumisen työvoimatoimistoon tai kieltäytymällä osallistumasta tämän lain mukaisiin toimenpiteisiin. Menettämisseuraamusta vastaava säännös on työttömyysturvalain lisäksi myös sairausvakuutuslain 30 §:n 6 momentissa.

6 luku. Muutoksenhaku

30 § *Kansaneläkelaitoksen päätös ja muutoksenhaku.* Pykälän 1 momentin mukaan kansaneläkelaitoksen tulee työmarkkinatuen myöntä-

mistä ja epäämistä sekä takaisinperintää koskevassa asiassa antaa tuen hakijalle kirjallinen päätös.

Esityksessä ehdotetaan, että kansaneläkelaitoksen päätökseen tyytymätön työmarkkinatuen hakija voisi hakea tähän päätökseen muutosta työttömyysturvalautakunnalta ja lautakunnan päätökseen edelleen vakuutusosikeudelta.

Vastaavissa muutoksenhakuelimissä voi hakea muutosta myös työttömyyspäivärahaa koskevaan sosiaalivakuustuoimikunnan tai työttömyysturvalautakunnan päätökseen. Vakuutusosikeuden päätös olisi lopullinen, eikä siihen enää voisi hakea muutosta valittamalla. Kansaneläkelaitoksen paikallistoimiston antamaa päätöstä olisi kuitenkin muutoksenhausta huolimatta noudatettava siihen asti, kunnes asia on lainvoimaisesti ratkaistu joko työttömyysturvalautakunnassa tai vakuutusosikeudessa. Valitusosikeutta ei kuitenkaan olisi lain 33 §:ssä tarkoitettua kansaneläkelaitoksen päätöksestä, koska tällöin on kysymys ylimääräisestä muutoksenhausta ja asia on jo saatettu ylimmän muutoksenhakuviranomaisen käsiteltäväksi. Vakuutusosikeuden on joka tapauksessa lainvoimaisen päätöksen poistamista koskevissa asioissa ennen asian ratkaisemista varattava asianomaiselle tilaisuus tulla kuulluksi päätöksen poistamista koskevan kansaneläkelaitoksen esityksen johdosta.

Kansaneläkelaitoksen päätöstä koskeva valituskirjelmä on toimitettava kansaneläkelaitoksen paikallistoimistolle 30 päivän kuluessa siitä, kun valittaja on lain 32 §:n mukaisesti saanut tiedon päätöksestä. Vastaavasti työttömyysturvalautakunnan päätöstä koskeva valituskirjelmä on samalla tavoin laskettavassa määräajassa jätettävä kansaneläkelaitoksen paikallistoimistolle.

Työvoimatoimiston tai työvoimatoimikunnan kansaneläkelaitokselle antama lausunto on paikallistoimistoa sitova, mutta koska päätöksentekijä joutuu päätöstä tehdessään ottamaan huomioon työmarkkinatuen työvoimapolitiittisten myöntämisedellytysten lisäksi myös muut tuen saamisen edellytykset, esityksessä ehdotetaan, ettei työvoimaviranomaisen antamaan työvoimapolitiittiseen lausuntoon erikseen saisi hakea muutosta valittamalla, vaan että muutoksenhaku olisi mahdollista vasta kansaneläkelaitoksen paikallistoimiston päätökseen. Tällöin kansaneläkelaitoksen paikallistoimiston päätös tulisi ratkaisun ja kaikkien sen peruste-

lujen osalta yhtenä kokonaisuutena muutoksenhakuelimen arvioitavaksi.

Vastaavaa menettelyä noudatetaan myös työttömyysturvaa koskevien työvoimapolitiittien lausuntojen osalta.

31 § *Itseoikaisu*. Esityksessä ehdotetaan, että kansaneläkelaitoksen paikallistoimiston olisi käsiteltävä työmarkkinatuen maksamista koskeva valitus ensin aina oikaisuasiana ja annettava siitä päätös, jos valittajan vaatimukset kaikilta osin hyväksytään. Tässäkin tapauksessa oikaisupäätökseen asianosainen voisi vielä hakea muutosta valittamalla siten kuin 30 §:ssä säädetään. Valitusmahdollisuuden järjestäminen tässäkin tapauksessa on tarpeellista hakijan oikeusturvan kannalta, koska hänellä saattaa olla omista vaatimuksistaan erilainen käsitys kuin kansaneläkelaitoksen paikallistoimistolla. Oikaisupäätöksestä tehtyä valitusta ei enää käsiteltäisi paikallistoimistossa oikaisuasiana, vaan tällöin valitus toimitettaisiin suoraan työttömyysturvalautakunnalle.

Jos kansaneläkelaitoksen paikallistoimisto ei valituksen perusteella oikaise päätöstään kaikilta osin valittajan vaatimusten mukaisesti, sen on toimitettava 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä lukien valituskirjelmä ja valituksen johdosta antamansa lausunto työttömyysturvalautakunnalle. Määräajan asettaminen kansaneläkelaitoksen toiminnalle on perusteltua asian käsittelyn nopeuttamiseksi ja valittajan oikeussuojan tehostamiseksi. Pykälän 3 momentissa ehdotetaan tähän liittyen säädetäväksi, että määräaikaa voidaan lisäselvityksen hankkimista varten jatkaa enintään 60 päivään. Täten jatkettu määräaika olisi ehdoton, eikä sitä voitaisi enää jatkaa. Lisäselvityksen hankkimista edellyttävissä tapauksissa hakijan oikeussuoja ehdotetaan turvattavaksi siten, että hänelle on aina ilmoitettava selvityksen hankkimisesta. Hyvä hallintotapa edellyttää, että valittajalle näissä tapauksissa myös varataan tilaisuus oman vastaselvityksen antamiseen kansaneläkelaitoksen paikallistoimistolle, mikäli se 60 päivän määräajan rajoissa on mahdollista. Tämän määräajan jälkeen annettava vastaselvitys tulisi toimittaa suoraan työttömyysturvalautakunnalle. Vastaselvityksen antamisesta ei kuitenkaan ehdoteta otettavaksi lakiin nimenomaista mainintaa.

Jos kansaneläkelaitoksen paikallistoimisto valitusta käsitellessään hyväksyy valittajan vaatimukset vain osittain, se voi tältä osin heti oikaista väliaikaisella päätöksellä valituk-

senalaista päätöstään siltä osin, kuin se hyväksyy valituksessa esitetyn vaatimuksen ja myöntää vaaditun etuuden sekä lähettää valituksen ja valituksen johdosta antamansa lausunnon muilta osin työttömyysturvalautakunnan käsiteltäväksi. Jos kansaneläkelaitoksen paikallistoimisto tässä tapauksessa tekee väliaikaisen oikaisupäätöksensä vasta sen jälkeen, kun valitus jo on työttömyysturvalautakunnassa käsiteltävänä, on paikallistoimiston ilmoitettava tästä päätöksestään sekä valittajalle että työttömyysturvalautakunnalle.

Tässä pykälässä säädetty valituksen käsittely ensin oikaisuasiana ja vasta sen jälkeen tarvittaessa vielä varsinaisena valitusasiana muutoksenhakuelimissä nopeuttaa valitusprosessia ainakin niissä tapauksissa, joissa valittaja kykenee riittävästi perustelevaan valituskirjelmässään esittämiään vaatimuksia. Menettelyn nopeuttaminen parantaa sekä valittajan oikeussuojaa että vähentää normaalista valitusprosessista valtiolle aiheutuvia kustannuksia. Vastava oikaisupäätösmenettelyn sisältävä muutoksenhaku on koulutus- tai erorahaa koskevien koulutus- ja erorahaston tekemien päätösten osalta säädetty koulutus- ja erorahastosta annetun lain 3 c §:ssä (1650/92).

32 § *Päätöksen tiedoksisaantipäivä*. Esityksessä ehdotetaan, että työmarkkinatuen hakijan katsottaisiin saaneen häntä koskevan päätöksen tiedokseen normaalisti seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on postitettu hakijan ilmoittamaan osoitteeseen. Jos asiassa esitetään muuta näyttöä, katsottaisiin asianomaisen saaneen tiedon päätöksestä sinä päivänä, jona tiedoksisaanti on todistettavasti tapahtunut.

Työttömyyspäivärahan maksamista koskevien päivärahan maksajien ja muutoksenhakuviranomaisten päätösten tiedoksisaamista on työttömyysturvalaissa vastaavansisällöiset tiedoksisaantia koskevat säännökset.

33 § *Lainvoimaisen päätöksen poistaminen*. Esityksessä ehdotetaan, että vakuutus-oikeus voisi joko työmarkkinatuen hakijan tekemän hakemuksen tai kansaneläkelaitoksen tekemän esityksen perusteella poistaa asiaa koskevan lainvoimaisen päätöksen ja samalla ottaa tai määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi. Päätöksen poistaminen edellyttäisi aina, että poistettava päätös perustuu vääriin tai puutteelliseen selvitykseen tai että päätös on ilmeisesti lainvastainen. Pelkkä asian uudelleen arviointi ei siis riittäisi perusteeksi lainvoimaisen päätöksen

poistamiselle. Jos lainvoimaisen päätöksen poistaminen tapahtuu kansaneläkelaitoksen esityksestä, on asianosaiselle aina varattava tilaisuus oman selvityksensä antamiseen ennen kuin vakuutus oikeus ratkaisee asian lopullisesti. Jos asianosainen ei hänelle varatussa kohtuullisessa määräajassa käytä hyväkseen oikeuttaan tulla kuulluksi kansaneläkelaitoksen esityksen johdosta, voidaan asia siitä huolimatta ratkaista.

Lisäksi ehdotetaan, että mikäli kansaneläkelaitos tekee vakuutus oikeudelle esityksen sellaisen oman päätöksensä poistamisesta, jolla hakijalle on myönnetty työmarkkinatukea, laitos voi samalla väliaikaisesti keskeyttää tuen maksamisen tai maksaa tukea vähennettynä esityksensä mukaisesti siihen asti, kunnes asia on uudelleen lainvoimaisesti ratkaistu. Työmarkkinatuen maksamisen väliaikainen lakkauttaminen tai tuen määrän väliaikainen pienentäminen vähentäisi tarpeettomia takaisinperintöjä. Tukea saaneen henkilön oikeusturva ei vaarantuisi tällöinkään tarpeettomasti, koska hänelle maksettavan työmarkkinatuen lopullinen suuruus määräytyisi asiassa annettavan uuden lainvoimaisen ratkaisun mukaisesti.

Hakijalle kielteisen lainvoimaisen päätöksen muuttamiseksi mahdollisimman joustavasti hakijalle myönteisemmäksi ehdotetaan esityksessä, että kansaneläkelaitos voisi aikaisemman lainvoimaisen päätöksensä väittämättä oikaista ratkaisun hakijan eduksi, jos asiassa ilmenee uutta selvitystä. Näissä tapauksissa ei pidetä tarkoituksen mukaisena, että aikaisempi lainvoimainen päätös tulisi ensin poistaa vakuutus oikeudessa ja vasta tämän jälkeen ratkaista asia uudelleen hakijalle myönteisellä tavalla. Ilman uutta työvoimapolitiittista lausuntoa päätöstä ei kuitenkaan voitaisi oikaista, jos asia on 34 §:ssä tarkoitettun sitovan lausuntomenettelyn piirissä. Ehdotettu menettely olisi joustava ja parantaisi nopeutensa vuoksi myös hakijan oikeusturvaa. Lisäksi se säästäisi valtiolle muutoin aiheutuvia prosessikustannuksia.

Päätöksessä olevan kirjoitus- ja asiavirheen korjaamisessa noudatettaisiin hallintomenettelylain (598/82) periaatteita samalla tavoin kuin työttömyysturva-asioissa. Lain 40 §:ään on otettu tätä koskeva viittaussäännös työttömyysturvalain 43 a—43 c §:än.

7 luku. Erinäisiä säännöksiä

34 § Työvoimapolitiittinen lausunto. Pykälän 1

momentissa ehdotetaan määriteltäviksi työvoimapolitiittiset edellytykset, joista työvoimatoimisto tai työvoimatoimikunta antaisi lausunnon kansaneläkelaitoksen paikallistoimistolle. Tällaisia edellytyksiä olisivat yhdenmukaisesti työttömyysturvalain kanssa muun muassa kysymykset henkilön työnhakijana ja työmarkkinoiden käytettävissä olosta, omasyisestä työttömyydestä taikka työstä tai koulutuksesta kieltäytymisestä. Lisäksi työvoimapolitiittisiin edellytyksiin kuuluisi oikeus työmarkkinatukeen 2 luvussa tarkoitettujen työvoimapolitiittisten toimenpiteiden aikana.

Kuten työttömyysturva-asiassakin työvoimaviranomaisen lausunto olisi sitova. Lausunnon sitovuudesta seuraa, että päätöksentekijällä tulee olla mahdollisuus saada puutteellisiin lausuntoihin täydennys viipymättä. Samoin lisälausunto on tarpeen henkilön hakiessa valittamalla muutosta työmarkkinatukea koskevaan päätökseen. Lausunnon täydentämismahdollisuudesta ehdotetaan 2 momenttiin otettavaksi nimenomainen säännös.

Työttömyysturvalain 3 §:n 3 momentin mukaan ei lausuntoa anneta määräaikaisista ryhmälomautuksista, vaan ilmoitukset toteutuneesta lomautuksesta työnantaja toimittaa suoraan työttömyyspäivärahan maksajalle. Vastaavaa menettelyä ehdotetaan noudatettavaksi myös työmarkkinatuen osalta.

35 §. *Takaisinperintä.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi aiheettomasti maksetun työmarkkinatuen takaisinperinnästä ja perimismenettelystä pääasiassa samansisältöisenä kuin työttömyysturvalaissa.

Työmarkkinatuen, kuten yleensä muidenkin sosiaaliturvalakien lähtökohtana on, että aiheetta maksetut etuudet peritään takaisin. Takaisinperinnästä voitaisiin kuitenkin luopua tai takaisinperittävä määrä alentaa pykälässä mainituin ehdoin. Tukea ei kuitenkaan voitaisi periä takaisin, jos se on maksettu aikaisemmin kuin viisi vuotta ennen sitä, kun tuen aiheettoman maksamisen syy on tullut kansaneläkelaitoksen tietoon.

Henkilö voi saada työmarkkinatukea aiheettomasti sen vuoksi, että kansaneläkelaitoksen päätös on perustunut vääriin tai puutteelliseen selvitykseen taikka on ollut ilmeisesti lain vastainen. Henkilö on voinut saada aiheetonta tukea myös muun muassa muuttuneiden olosuhteiden johdosta, esimerkiksi työnhaun keskeytymisen johdosta. Takaisinperintäpäätös edellyttää tapauksesta riippuen lainvoimaisen

myöntämispäätöksen poistamista 33 §:n mukaisesti. Takaisinperintäpäätöksen on aina perustuttava työmarkkinatuen epäämispäätökseen. Kansaneläkelaitoksen takaisinperintää koskeva päätös olisi valituskelpoinen. Ennen takaisinperintäpäätöksen tekemistä etuuden saajaa olisi kuitenkin kuultava.

Takaisinperinnästä voitaisiin kohtuussyistä luopua kokonaan tai takaisinperittävää määrää alentaa. Edellytyksenä tällöin olisi aina, että aiheutta maksaminen ei ole johtunut etuuden saajan tai hänen edustajansa vilpillisestä menettelystä tai törkeästä tuottamuksesta. Takaisinperinnän kohtuullisuutta arvioitaessa voitaisiin ottaa huomioon etuuden saajan sosiaalisten olosuhteiden ja takaisinmaksukyvyyn lisäksi myös aiheettoman edun myöntämiseen ja takaisinperintään johtaneet syyt. Takaisinperinnästä voitaisiin luopua lisäksi aina, mikäli takaisinperittävän määrän katsotaan olevan vähäisen, koska ei ole mielekästä periä takaisin summaa, joka alittaa perimisestä aiheutuvat kulut. Määrän vähäisyyden arvioinnissa noudatettaisiin työttömyyspäivärahan takaisinperinnästä annettuja ohjeita (vuonna 1993 enintään 250 markan määrää on pidetty vähäisenä).

Takaisinperinnässä noudatettaisiin muutoin soveltuvin osin, mitä työttömyysturvalain 31 §:ssä säädetään. Siten takaisinperittävä määrä voitaisiin kuitata takaisin saajalle myöhemmin maksettavasta tuesta ja kuittaukseen sovellettaisiin palkan ulosmittauksesta annettuja säännöksiä.

36 §. *Työmarkkinatuen periminen eräissä tapauksissa.* Ehdotettu pykälä koskisi työmarkkinatuen ja eräiden muiden takautuvasti myönnettävien etuuksien yhteensovittamista. Tällaisia etuuksia olisivat sairausvakuutuslain ja tapaturmavakuutuslain mukainen päiväraha tai tapaturmaeläke sekä työttömyysturvalain 45 §:n 1 momentissa mainitut etuudet. Kansaneläkelaitoksen saatua tiedon takautuvasti myönnetystä etuudesta laskettaisiin työmarkkinatuen määrä uudelleen 4 luvun mukaisesti tai todettaisiin, että saajalla ei ole oikeutta työmarkkinatukeen. Lainkohdan mukaisesti annettaisiin tästä ja suoritettavasta takaisinperinnästä päätös saajalle.

37 §. *Ulosmittaus.* Työmarkkinatuki on tarkoitettu henkilölle työvoimapolitiittisten toimenpiteiden aikaiseksi vähimmäistoimeentulon turvaavaksi etudeksi, joten on perusteltua kieltää sen ulosmittaaminen. Samasta syystä on perus-

teltua säätää mitättömäksi etuuden siirtäminen toiselle. Siirtokiello sisältäisi myös etuuden panttauskiellon.

38 § *Rangaistussäännös.* Päätöksen, jolla hakijan oikeus työmarkkinatukeen ratkaistaan, tulee perustua luotettavaan selvitykseen. Jotta lisättäisiin takeita siitä, että työmarkkinatuen toimeenpanoelimille ei annettaisi virheellisiä tietoja, ehdotetaan lakiin otettavaksi rangaistussäännös.

Ehdotuksen mukaan rangaistus työmarkkinatuen petollisesta hankkimisesta tai sen yrityksestä tuomitaan sen mukaan, mitä rikoslain 36 luvun 1—3 §:ssä säädetään.

39 § *Työttömyysturvalain soveltaminen.* Pykälässä ehdotetaan työmarkkinatukeen sovellettavaksi siinä mainittuja työttömyysturvalain säännöksiä. Kyseeseen tulisivat siten eräät työmarkkinatuen hakemista koskevat menettelytapasäännökset, viranomaisten tietojensaantioikeutta sekä vaitiolovelvollisuutta koskevat säännökset, työmarkkinatuen maksamista sosiaalilautakunnalle koskevat säännökset sekä päätöksen poistamista, päätöksessä olevan virheen korjaamista ja muutoksenhakuelinten kokoonpanoa koskevat säännökset.

40 § *Tarkemmat säännökset.* Tarkemmat säännökset lain täytäntöönpanosta annettaisiin asetuksella. Asetuksella säädettäisiin muun muassa työmarkkinatukea koskevasta työvoimapolitiittisesta lausunnosta, työharjoittelusopimuksesta ja tapaturmavakuutuksen järjestämisestä.

8 luku. Voimaantulosäännökset

41 § *Voimaantulosäännös.* Pykälässä ehdotetaan lakiin otettavaksi tavanomainen voimaantulosäännös.

42 § *Siirtymäsäännös.* Lakia sovellettaisiin kaikkiin lain voimaantultua työvoimatoimistoon ilmoittautuneisiin työttömiin työnhakijoihin, jotka eivät täytä työttömyysturvalain 13 §:n mukaista työssäoloehtoaa. Tällaisilta henkilöiltä edellytettäisiin taloudellisen tuen tarvetta.

Henkilöillä, joiden oikeus työttömyyspäivärahaan on päättynyt työttömyysturvalain 26 §:n 1 momentissa olevan rajoituksen vuoksi, olisi ehdotuksen mukaan oikeus työmarkkinatukeen, johon ei sovelleta tarveharkintaa, ainoastaan, jos työttömyyspäiväraha-oikeus päättyy lain tultua voimaan. Jos tällaisen henkilön

peruspäivärahaan on sovellettu lain voimaan tullessa voimassa olleita työttömyysturvalain tarveharkintaa koskevia säännöksiä, henkilöllä olisi oikeus työmarkkinatukeen, jos hän on taloudellisen tuen tarpeessa. Tällaisella henkilöllä toimeentuloturva jatkuisi näin ollen pääsääntöisesti samansuuruisena järjestelmästä toiseen siirtymisestä huolimatta.

1.3. Laki työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta

15 § *Oikeus koulutustukeen.* Koulutustuen saamisen yleisiä edellytyksiä ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan työttömyysturvaan ehdotettuja muutoksia. Koulutustuen saajan alaikäraja ehdotetaan säädettäväksi 18 vuodeksi, mikä vastaa työttömyysturvan ja työmarkkinatuen saamisen ikärajoja. Voimassa olevassa laissa ei määritellä opiskelijan ikää, vaan oikeus koulutustukeen syntyi kun henkilö on valittu työvoimapolitiiseen aikuiskoulutukseen. Lain 8 §:n 2 momentin mukaan koulutukseen valittavan tulee ennen koulutuksen alkamista olla 20-vuotta täyttänyt, jollei asetuksella toisin säädetä. Työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun asetuksen (912/90) 9 §:n mukaan alle 20-vuotias oppivelvollisuuden täyttänyt tai oppivelvollisuusiän ylittänyt henkilö voidaan valita koulutukseen vain, jos ammatilliseen peruskoulutukseen osallistumisen tai työllistymisen edellytyksenä on peruskoulun oppimäärän loppuun suorittaminen tai valmentava koulutus taikka jos henkilön työllistymiseksi ei ole koulutuksenmukaisella tavalla järjestettävissä muuta ammatillista koulutusta. Alle 20-vuotiaita oli vuonna 1992 koulutuksen aloittaneista 2,3 % (1 531). Koska sekä työttömyysturvan, että työmarkkinatuen alaikäraja ehdotetaan 18 vuodeksi, on tarkoituksenmukaista, että myös työvoimakoulutuksen koulutustuen saamisedellytykset ovat iän suhteen samat ja nuoret ohjataan heille tarkoitettuun omaehtoiseen nuorisostaan koulutukseen.

Voimassa olevan lain mukaan työvoimakoulutuksen ansiotukeen on oikeutettu henkilö, joka on työttömyyskassan jäsen ja joka on täyttänyt työttömyysturvalain mukaisen työssäoloehdon. Työttömyysturvalain mukaiseen peruspäivärahaan ehdotetaan säädettäväksi kuuden kuukauden työssäoloehto sekä 500 päivän enimmäiskesto. On tarkoituksenmu-

kaista, että työvoimakoulutuksen perustuen saamisedellytykset ovat samat kuin työttömyysturvassa. Ehdotettu työmarkkinatukijärjestelmä tulee turvaamaan sellaisten henkilöiden toimeentulon, joilla työttömyysturvan edellyttämä työssäoloehto ei täyty. Koska ei ole tarkoituksenmukaista, että työvoimakoulutuksen koulutustuki ja työmarkkinatuki olisivat päällekkäisiä järjestelmiä, ehdotetaan, että koulutustuen saaminen edellyttäisi työttömyysturvalaissa tarkoitettua työssäoloehdon täyttymistä. Työttömyysturvan enimmäiskeston ei vaikuttaisi työvoimapolitiisessa aikuiskoulutuksessa oleminen. Mikäli työttömyysturvan enimmäiskesto kuitenkin olisi täyttynyt koulutuksen alkaessa, ei henkilö voisi saada työvoimakoulutuksen perustukea eikä ansiotukea. Työvoimapolitiiseen aikuiskoulutukseen valitut opiskelijat, jotka eivät täytä työssäoloehtoita tai joiden työttömyysturvan saamisen enimmäiskesto on täyttynyt, saisivat koulutusaikaisen toimeentulonsa työmarkkinatukena.

15 a § *Ansiotuen saamisen erityisedellytykset.* Lakiteknisistä syistä ehdotetaan ansiotuen saamisen edellytyksistä säädettäväksi omassa pykälässään. Tuen saamisen edellytykset ovat samat kuin voimassa olevan lain 15 §:ssä.

Voimaantulo. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1.1.1994. Lakia sovellettaisiin, jos oikeus koulutustukeen alkaisi lain tultua voimaan. Henkilöllä, jonka oikeus ansioon suhteutettuun työttömyyspäivärahaan olisi päättynyt ennen lain voimaantumista työttömyysturvalain 26 §:ssä tarkoitettua enimmäisajan johdosta, olisi kuitenkin oikeus perustukeen ja muihin opintosiaalisiiin etuuksiin. Lain voimaantumisen jälkeen koulutuksensa aloittavien opiskelijoiden työssäoloehto määriteltäessä otettaisiin huomioon myös tämän lain voimaantumista edeltänyt aika.

1.4. Laki työntekijäin eläkelain muuttamisesta

4 c §. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi työmarkkinatuesta johtuvat muutokset. Pääsääntöisesti työmarkkinatuki rinnastetaan peruspäivärahaan.

4 l §. Pykälässä ehdotetaan, että harkinnanvaraista kuntoutusavustusta ei maksettaisi siltä ajalta, jolta henkilölle maksetaan työmarkkinatukea.

6 a §. Pykälän 2 momentin 4 kohdassa työmarkkinatuki on rinnastettu peruspäivärahaan.

Se ei kuitenkaan pidennä työttömyysturvalain 26 §:n mukaisia enimmäismääriä. Pykälän 3 momenttiin on tehty tekninen tarkistus sen johdosta, että peruspäivärahan suorittamisaika on sama kuin ansioon suhteutetun työttömyyspäivärahan suorittamisaika.

19 a §. Ehdotuksen mukaan, jos eläkettä myönnetään takautuvasti samalta ajalta, jolta henkilö on saanut työmarkkinatukea, takautuva eläke maksetaan työttömyyskassalle tai kansaneläkelaitokselle.

1.5. Laki lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläke lain muuttamisesta

7 §. Lakiin ehdotetaan vastaavalla tavalla kuin työntekijäin eläkelakiinkin tehtäväksi muutokset työmarkkinatuen rinnastamisesta peruspäivärahaan tulevaa aikaa ja työttömyyseläkkeen saamisedellytyksiä määrättäessä.

1.6. Laki työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaan tulosäännöksen muuttamisesta

Voimaantulosäännöksen 2 momentti. Momenttiin ehdotetaan teknisenä tarkistuksena säädettäväksi, että niissä tapauksissa, joissa osatyökyvyttömyyseläke on alkanut ennen 1.1.1994, työkyvyttömyyseläke voitaisiin maksaa täytenä kuntoutuksen ajalta.

Voimaantulosäännöksen 5 momentti. Säännöksen ehdotetaan lisättäväksi siitä pois jäänyt maininta työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaisesta koulutustuesta. Tarkoituksena oli, että myös tällaista tukea lain (559/93) voimaantulovaiheessa saaneet säilyttävät oikeuden lain voimaan tullessa voimassa olevien säännösten mukaisesti.

Voimantulosäännöksen 9 momentti. Lain 559/93 voimaantulosäännöksen 9 momentissa on virheellisesti viitattu kertasuorituksen markkamäärän osalta vuoden 1978 indeksipisteluun. Oikean tuloksen antaa kuitenkin viittaus vuoden 1966 pisteluun.

1.7. Laki lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläke lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Voimaantulosäännöksen 3 momentti. Mo-

menttiin tehdään sama tarkennus työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaiseen koulutustukeen kuin työntekijäin eläkelain voimaantulosäännöksen 5 momenttiin.

2. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994.

3. Säättämisjärjestys

Voimassa olevan työttömyysturvalain säätämiseen on keskeisesti vaikuttanut hallitusmuodon 6 §:n 2 momentti, jonka mukaan kansalaisten työvoima on valtiiovallan erikoisessa suojeluksessa. Valtiovallan asiana on tarvittaessa järjestää Suomen kansalaiselle mahdollisuus tehdä työtä, mikäli laissa ei ole toisin säädetty.

Perustuslakivaliokunta on nykyistä työttömyysturvalakia säädettäessä antamassaan lausunnossa (PeVM 4/1984 vp) katsonut, että hallitusmuodon säännös ilmaisee kansalaisten keskeisen perusoikeuden, joka muiden perusoikeuksien tavoin omaa erityisen pysyvyyden ja velvoittavuuden. Säännös edellyttää, että valtiolta on velvollinen yhteiskunnallisessa toiminnassa ja lainsäädännön kehittämisessä edistämään täystyöllisyyden saavuttamista ja ylläpitämistä sekä lailla säädettävien tavoin tarvittaessa huolehtimaan työttömyyden aikaisen toimeentulon turvasta. Viimeksi mainittu on otettu huomioon työttömyysturvan tarkoitusta koskevassa työttömyysturvalain 2 §:ssä, jonka mukaan työttömyyspäivärahaa maksetaan työttömän työnhakijan toimeentulon turvaamiseksi ja työttömyydestä aiheutuvien taloudellisten menetysten korvaamiseksi tai lieventämiseksi. Perustuslakivaliokunta totesi, että hallitusmuodon 6 §:n 2 momentin säännös on sen erityisluonteen huomioon ottaen velvoittavuudeltaan verrattavissa muihin hallitusmuodon perusoikeuksiin. Perustuslakivaliokunta on edelleen katsonut, että työttömyysturva tulee työntoella järjestettävän toimeentulon tilalle silloin, kun valtiolta ei kykene työnteon mahdollisuutta järjestämään. Perustuslakivaliokunnan mielestä työttömyysturvaa tuli kehittää niin kattavaksi, ettei sen ulkopuolelle jää työntekijäryhmiä.

Perustuslakivaliokunta on käsitellyt kokoa-

vasti hallitusmuodon 6 §:n 2 momentin valtio- sääntöoikeudellista merkitystä lausunnossaan n:o 6/1991 vp. Valiokunta on tällöin edellä todetun lisäksi muun muassa katsonut hallitusmuodon 6 §:n 2 momentin erityisluonteen johtuvan siitä, että se useimmista muista perusoikeussäännöksistä poiketen on luettavissa niin sanottuihin positiivisiin statusoikeuksiin. Niiden valtiosääntöoikeudellinen merkitys ei valiokunnan lausunnon mukaan ollut vielä vaikiintunut perustuslakivaliokunnan käytännössä. Valiokunta on muun muassa katsonut hallitusmuodon 6 §:n 2 momentin sisältävän eräänlaisen perustuslaillisen toimeksiannon, joka velvoittaa valtiovaltaa yhteiskunnallisessa toiminnassa ja lainsäädännön kehittämisessä edistämään täystyöllisyyden saavuttamista ja ylläpitämistä. Valiokunta on mainitun lausunnon mukaan liittänyt hallitusmuodon 6 §:n 2 momenttiin tulkintoja tasapainottavan vaikutuksen eräissä tilanteissa, joissa tähän säännökseen sisältyvän perustuslaillisen toimeksiannon toteuttaminen lailla saattaisi olla vastoin jotain muuta perustuslainsäädännöstä.

Esityksessä ehdotettujen peruspäivärahaa koskevien muutosten vuoksi jäisivät peruspäiväraahajärjestelmän ulkopuolelle ensimmäistä kertaa työmarkkinoille tulevat ja työttömyyspäivärahaa enimmäiskeston saaneet henkilöt. Heidän toimeentulonsa ehdotetaan turvattavaksi työmarkkinatuella. Työmarkkinatuki olisi pääsääntöisesti nykyisen peruspäivärahan suuruinen. Siihen ei kuitenkaan suoritettaisi lapsikorotuksia ja työmarkkinatuki maksettaisiin ensimmäistä kertaa työmarkkinoille tuleville vanhempiensa taloudessa asuville 40 prosentilla alennettuna. Ehdotetuista muutoksista johtuvia taloudellisia vaikutuksia yksilön kannalta on käsitelty edellä kohdassa 4.3. Esityksen vaikutuksia arvioitaessa on otettava huomioon, että myös työmarkkinatuessa olisi ehdotuksen mukaan enimmäiskesto, 300 päivää. Siirtymäsäännöksen johdosta peruspäivärahan enimmäiskesto koskevat muutokset tulisivat voimaan käytännössä maaliskuusta 1995 alkaen.

Esityksen keskeisenä tavoitteena on työllisyyden edistäminen. Peruspäivärahaa korvaavan työmarkkinatuen tarkoituksena on työttömien toimeentulon turvaamisen ohella parantaa työmarkkinoille sijoittumisen edellytyksiä. Työttömyyden hoitoon käytettäviä varoja voitaisiin jatkossa käyttää toimeentulon turvaamisen ohella myös työllistymisen edistämiseen erityisesti nuorten, ensimmäistä kertaa työ-

markkinoille tulevien kohdalla. Työmarkkinatuki olisi luonteeltaan lakisääteinen etuus ja siten poikkeaisi työhallinnon nykyisistä harkinnanvaraisista tukijärjestelmistä.

Perustuslakivaliokunta on lisäksi lausunnossaan n:o 32/1992 vp viitannut hallitusmuodon 6 §:n 2 momentin mukaisen perusoikeussäännöksen yleiseen ohjelmaluonteisuuteen. Mainittu lausunto on annettu hallituksen esityksestä, jossa ehdotettiin työllisyyslakia muutettavaksi siten, että laista poistetaan kuntien velvollisuus järjestää alle 20-vuotiaille nuorille kuuden kuukauden työ- tai harjoittelupaikka sekä valtion ja kuntien velvollisuus järjestää pitkäaikaistyöttömille kuuden kuukauden työntekomahdollisuus. Valiokunta totesi hallitusmuodon säännöksestä muun muassa, että säännöksen yleinen ohjelmaluonteisuus johtaa erityisesti siihen, että säännöksen merkitys voi ilmetä enemmänkin poliittisluonteisena kuin juridisen täsmällisenä velvoittavuutena. Mainittu lakiehdotus voitiin käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädettyssä järjestyksessä.

Käsitellessään esitystä työttömyysturvalain muuttamisesta perustuslakivaliokunta katsoi lausunnossaan n:o 34/1992 vp, ettei ensimmäistä kertaa työmarkkinoille tulevien odotusajan pidentäminen 6 viikosta 4 kuukauteen ollut hallitusmuodon 6 §:n 2 momentin vastainen. Valiokunta totesi lausunnossaan, että työttömyysturvan luonne toissijaisesti hallitusmuodon 6 §:n 2 momentista johtuvana valtiovalan velvollisuutena ei valiokunnan käsityksen mukaan voi muodostua sinänsä esteeksi järjestellä tavallisella lailla työttömyysturvan saamisedellytyksiä ja materiaalista sisältöä.

Perustuslakivaliokunnan hallitusmuodon 6 §:n 2 momentin luonteesta esittämät kannanotot huomioon ottaen lakiehdotukset eivät hallituksen käsityksen mukaan edellyttäisi valtiopäiväjärjestyksen 67 §:n mukaista säätämistä. Kysymyksessä on kuitenkin sellainen toimeentulon lakisääteisen perusturvan heikentämistä koskeva esitys, joka valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n 7 momentin säännökset huomioon ottaen voidaan jättää lepäämään. Hallitus pitää kuitenkin tärkeänä, että ehdotus tulisi saattaa hallitusmuodon 6 §:n 2 momentin mukaisuuden arvioimiseksi perustuslakivaliokuntaan tutkittavaksi.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**työttömyysturvalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan 24 päivänä elokuuta 1984 annetun työttömyysturvalain (602/84) 14 § ja 47 §:n 1 momentin 5 kohta,

sellaisena kuin ne ovat, 14 § osittain muutettuna 28 päivänä joulukuuta 1990 annetulla lailla (1365/90) ja 47 §:n 1 momentin 5 kohta 28 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa (1367/90), sekä

muutetaan 3 §:n 3 momentti, 5 §:n 1 momentin 1 kohta, 13 §, 22 §:n 2 momentti ja 26 §

sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 3 momentti mainitussa 28 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa (1367/90), 13 § muutettuna 27 päivänä helmikuuta 1987 ja 30 päivänä joulukuuta 1992 annetuilla laeilla (226/87 ja 1652/92), 26 § osittain muutettuna 20 päivänä tammikuuta 1989 annetulla lailla (69/89), mainitulla 28 päivänä joulukuuta 1990 annetulla lailla (1365/90) ja 12 päivänä heinäkuuta 1993 annetulla lailla (665/93), seuraavasti:

3 §

Toimeenpanoelimet

 Työvoimatoimikunta tai työvoimatoimisto antaa työttömyysturvan saamisen työvoimapolitiittisista edellytyksistä, joista säädetään 4 §:ssä, 5 §:n 1 momentin 3, 8 ja 10 kohdassa sekä 2, 5 ja 6 momentissa ja 7—11 §:ssä, sosiaalivakuutustoimikuntaa ja työttömyyskassaa sitovan lausunnon siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Työvoimatoimikunnan tai työvoimatoimiston tulee työttömyyskassan tai sosiaalivakuutustoimikunnan pyynnöstä täydentää lausuntoaan viipymättä.

5 §

Työttömyyspäivärahan rajoitukset

Työttömyyspäivärahaan ei ole oikeutta henkilöllä:

- 1) joka ei ole täyttänyt 18 vuotta;
-

13 §

Oikeus peruspäivärahaan

Peruspäivärahaan on oikeus henkilöllä, joka täyttää 2 luvun mukaiset työttömyysturvan saamisen yleiset edellytykset ja työssäoloehdon.

Työssäoloehto täyttyy, kun henkilö on 24 lähinnä edellisen kuukauden aikana ollut 26 viikkoa (tarkastelujakso) sellaisessa työssä, jossa työaika kunakin viikkona on ollut vähintään 18 tuntia tai jonka työsopimuksen mukainen

säännöllinen työaika on tasoittumisjakson aikana ollut keskimäärin vähintään 18 tuntia viikossa ja palkka työehtosopimuksen mukainen tai, jollei työalalla ole työehtosopimusta, paikkakunnalla maksettavan käyvän palkan mukainen. Työssäoloehdon täyttymisessä otetaan huomioon työ, jota henkilö on tehnyt täytettyään 17 vuotta. Lisäksi työssäoloehdoton sovelletaan mitä 16 §:n 3—5 momentissa säädetään.

22 §

Peruspäivärahan suuruus

 Peruspäivärahan määrä lasketaan ottaen huomioon, mitä 17—19 ja 27 §:ssä on säädetty.

26 §

Päivärahakauden kesto

Peruspäivärahaa ja ansioon suhteutettua päivärahaa maksetaan yhteensä enintään 500 työttömyyspäivältä neljän peräkkäisen kalenterivuoden aikana. Työ-, omavastuu- ja korvauspäivien lukumäärä kunakin kalenterivikkona saa olla yhteensä enintään viisi. Viiden päivän enimmäismäärää laskettaessa korvauspäivinä pidetään myös niitä päiviä, joina henkilö saa työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaista koulutustukea. Omavastuupäiviksi katsotaan myös 7 §:n 1 momentin, 8 §:n sekä 9 §:n 1 ja 4 momentin mukaisiin määräaikoihin sisältyvät työttömyyspäivät.

Sen estämättä mitä 1 momentissa on säädet-

ty neljän peräkkäisen kalenterivuoden aikana maksettavasta enimmäismäärästä, voidaan henkilölle, joka on täyttänyt 55 vuotta ennen enimmäisajan täyttymistä, maksaa peruspäivärahaa tai ansioon suhteutettua päivärahaa lisäksi enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jonka aikana hän täyttää 60 vuotta.

Henkilölle, joka on saanut peruspäivärahaa tai ansioon suhteutettua päivärahaa 1 momentissa mainitun enimmäismäärän voidaan maksaa peruspäivärahaa tai ansioon suhteutettua päivärahaa vasta sen jälkeen, kun hän on uudelleen täyttänyt päivärahan saamisen edellytyksenä olevan työssäoloehdon. Samaa rajoitusta sovelletaan, jos henkilö on jättämällä hakematta päivärahaa tai muutoin saanut aikaan sen, ettei 1 momentissa mainittu päivärahauden enimmäisaika ole täyttynyt.

Jos henkilö 1 momentissa tarkoitetun neljän vuoden ajan kuluessa on täyttänyt päivärahan saamisen edellytyksenä olevan työssäoloehdon kahdeksan kuukauden tarkastelujakson aikana, aloitetaan 1 momentissa tarkoitetun neljään peräkkäiseen kalenterivuoteen sisältyvän 500 päivän laskeminen alusta, kun henkilö uudelleen alkaa saada päivärahaa.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-

kuuta 1994 ja sitä sovelletaan työttömyyspäivärahaan, joka kohdistuu lain voimaantulon jälkeiseen aikaan.

Lain 13 §:ssä tarkoitettuun työssäoloehtoon luetaan lain voimaantulon jälkeiseen aikaan kohdistuva työssäolo. Lain 26 §:ssä tarkoitettuun peruspäivärahan maksamisen enimmäisaikaan luetaan myös tämän lain voimaantuloa edeltänyt aika. Henkilöllä, joka

1) tämän lain voimaan tullessa saa peruspäivärahaa tai

2) tämän lain voimaan tullessa saa työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaista koulutustukea ja joka ilmoittautuu uudelleen työttömäksi työnhakijaksi 14 päivän kuluessa koulutuksen päättymisestä taikka

3) on täyttänyt 13 §:ssä tarkoitetun työssäoloehdon kokonaan tai osittain tämän lain voimaantuloa edeltäneenä aikana,

on oikeus peruspäivärahaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti vähintään 300 työttömyyspäivältä kuitenkin enintään joulukuun 31 päivään 1995 saakka.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki työmarkkinatuesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Työmarkkinatuki

Työmarkkinatuki on työttömälle työnhaun ja työvoimapoliittisten toimenpiteiden aikaisen toimeentulon turvaamiseksi tarkoitettu tuki, jonka avulla edistetään ja parannetaan tuen saajan työmarkkinoille hakeutumisen tai palautumisen edellytyksiä.

2 §

Lain soveltamisala

Oikeus työmarkkinatukeen tämän lain mukaisesti on Suomessa asuvalla työttömällä henkilöllä:

- 1) joka ei täytä työttömyysturvalain 13 §:ssä tarkoitettua työssäoloehtoaa ja on taloudellisen tuen tarpeessa; tai
- 2) jonka oikeus työttömyyspäivärahaan on päättynyt työttömyysturvalain 26 §:n 1 momentissa olevan rajoituksen vuoksi.

3 §

Viranomaiset

Tämän lain toimeenpanoa johtaa, ohjaa ja kehittää ylimpänä viranomaisena työvoimapoliittisten asioiden osalta työministeriö ja toimeentuloturvaan liittyvien asioiden osalta sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö.

Kansaneläkelaitos huolehtii tämän lain mukaisten etuuksien myöntämisestä, maksamisesta ja takaisinperinnästä.

Työvoimaviranomainen antaa työmarkkinatuen saamisen työvoimapoliittisista edellytyksistä lausunnon siten kuin tässä laissa ja asetuksella säädetään.

4 §

Rahoitus

Työmarkkinatuki maksetaan valtion varoista. Valtion on suoritettava kansaneläkelaitok-

selle kuukausittain ennakkoa siten, että ennakkojen määrä vastaa valtion sinä vuonna suoritettavaksi arvioitua määrää ja että ennakot riittävät menojen kattamiseen jokaisena kuukautena. Valtion rahoituksen suorittamisesta ja maksamisenmenettelystä säädetään asetuksella.

Tämän lain mukaisesta toiminnasta kansaneläkelaitokselle aiheutuvat toimintamenot luetaan sen hallintokustannuksiksi.

2 luku

Työvoimapoliittiset toimenpiteet

5 §

Työllistymisen edistäminen

Työmarkkinatuen saajan työllistymistä voidaan työvoimaviranomaisen osoituksesta edistää siten, että työmarkkinatuen saaja osallistuu työharjoitteluun, koulutukseen, ammatinvalinnanohjaus- ja kuntoutustoimenpiteisiin tai muihin kohtuullisiksi katsottaviin työllistymistä edistäviin toimenpiteisiin sen mukaan kuin tässä luvussa säädetään.

6 §

Työharjoittelu

Työvoimatoimisto voi osoittaa työmarkkinatuen saajan työelämään perehtymiseksi sekä työhönsijoittumisen ja ammattitaidon edistämiseksi työharjoitteluun työpaikalla.

Tämän lain mukaisen työharjoitteluun osallistuessaan työmarkkinatuen saaja ei ole työsovimuslain (320/70) 1 §:ssä tarkoitettussa työsovimussuhteessa työharjoittelun järjestäjään eikä työvoimatoimistoon.

Työharjoittelun järjestäjä vastaa työharjoitteluun osallistuvan työturvallisuudesta niin kuin työturvallisuuslaissa (299/58) ja nuorten työntekijäin suojelusta annetussa laissa (669/67) sekä niiden nojalla säädetään tai määrätään.

7 §

Työharjoittelun järjestäminen

Työmarkkinatuen saaja voidaan sijoittaa

valtion, kunnan, kuntayhtymän, muun yhteisön, säätiön tai yksityisen elinkeinonharjoittajan järjestämään työharjoitteluun.

Työmarkkinatuen saajaa ei voida osoittaa työharjoitteluun:

1) sellaisiin tehtäviin, joista työharjoittelun järjestäjä on työharjoittelun aloittamista edeltäneiden kolmen kuukauden aikana tuotannollisista tai taloudellisista syistä irtisanonut tai lomauttanut työntekijöitä tai joissa harjoittelun järjestäjä työsopimuslain 39 a §:n mukaisesti on muuttanut työntekijän työsuhteen osa-aikaiseksi;

2) jos työharjoittelu aiheuttaisi sen järjestäjän palveluksessa olevien työntekijöiden irtisanomisia tai lomautuksia taikka heidän työsuhteidensa ehtojen huonontumista; tai

3) jos työharjoittelusta aiheutuisi sen järjestäjälle sellaista etua, että harjoittelu vääristäisi yritysten tai yksityisten elinkeinonharjoittajien välistä kilpailua.

8 §

Työharjoittelusopimus

Työvoimatoimisto tekee harjoittelupaikan järjestäjän kanssa työharjoittelusta sopimuksen, josta tulee käydä ilmi harjoittelun suoritusajasta ja tehtävät, joita harjoitteluun osallistuva työmarkkinatuen saaja suorittaa työharjoittelun aikana sekä harjoittelupaikan yhteyshenkilö.

Työvoimatoimisto voi lisäksi asettaa työharjoittelusopimuksessa työharjoittelun suorittamisen kannalta tarpeellisia ehtoja.

9 §

Työharjoitteluun osallistuvan vakuutusturva

Työharjoittelussa sattuneesta tapaturmasta tai siinä saadusta ammattitaudista suoritetaan työmarkkinatuen saajalle korvaus valtion varoista samojen perusteiden mukaan kuin tapaturmavakuutuslaissa (608/48) säädetään työtaturmasta siltä osin kuin vahingoittuneella ei ole oikeutta vähintään saman suuruiseen korvaukseen muun lain mukaan.

Asian, joka koskee korvauksen suorittamista valtion varoista tämän pykälän nojalla, käsittelee ensimmäisenä asteena valtiokonttori.

Työministeriö järjestää työharjoittelussa oleville ryhmvastuuvakuutuksen.

10 §

Työvoimapolitiittiseen aikuiskoulutukseen osallistuminen

Työmarkkinatuen saajan osallistuessa työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetussa laissa (763/90) tarkoitettuun koulutukseen hänen koulutusaikainen toimeentulonsa turvataan työmarkkinatuella.

11 §

Ammatinvalinnanohjaus- ja kuntoutustoimenpiteet

Kun työmarkkinatuen saaja osallistuu työvoimatoimiston osoittamiin, ammatinvalinnanohjauksesta annetussa laissa (43/60) sekä työllisyysasetuksessa (130/93) tarkoitettuihin koulutus- ja työllistymisedellytyksen selvittämiseksi tehtäviin työ- ja koulutuskokeiluihin, työhönkuntoutumisen tutkimuksiin ja työhön valmentautumiseen, hänen toimeentulonsa turvataan työmarkkinatuella.

12 §

Työllistymissuunnitelma

Työmarkkinatuen saajan työllistymisedellytysten selvittämiseen ja niiden parantamiseen tehtävään suunnitelmaan sovelletaan, mitä työllisyyslaissa (275/87) ja -asetuksessa säädetään ja niiden nojalla määrätään.

3 luku

Työmarkkinatuen saamisen edellytykset

13 §

Oikeus työmarkkinatukeen

Työmarkkinatukeen on oikeus työvoimatoimistoon ilmoittautuneella kokoaikatyötä hakevalla työkykyisellä työttömällä henkilöllä, joka on työmarkkinoiden käytettävissä ja jolle ei ole voitu osoittaa työtä tai jota ei ole voitu osoittaa koulutukseen.

Työmarkkinatuen saajan on säilyttävä oikeutensa työmarkkinatukeen ilmoittauduttava työvoimatoimistolle sen määräämällä tavalla.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään,

osatyökyvyttömyyseläkkeellä olevalla henkilöllä on oikeus työmarkkinatukeen, vaikka hän ei hae kokoaikatyötä.

14 §

Suomen kansalaisuutta vailla olevan henkilön oikeus työmarkkinatukeen

Suomen kansalaisuutta vailla olevalla henkilöllä on oikeus työmarkkinatukeen tämän lain mukaisesti edellyttäen, että hänellä on Suomea sitovan kansainvälisen sopimuksen tai oleskelu- tai työluvan perusteella rajoittamaton oikeus tehdä täällä työtä.

15 §

Työmarkkinatuen rajoitukset

Työmarkkinatuen saamisedellytyksistä on lisäksi voimassa, mitä työttömyysturvalain 5 §:ssä työttömyyspäivärahasta säädetään, jollei 2 luvun säännöksistä muuta johdu.

16 §

Odotusaika

Edellä 2 §:n 1 kohdassa tarkoitettulle henkilölle maksetaan työmarkkinatukea sen jälkeen, kun hän työvoimatoimistoon ilmoittaututtuaan tai ilmoittautumistaan edeltäneen kahden vuoden tarkastelujakson aikana on ollut yhteensä neljä kuukautta työssä, itsenäisenä yrittäjänä tai työttömänä työnhakijana työvoimatoimistossa taikka 2 luvussa tarkoitettussa työharjoittelussa, koulutuksessa, työkokeilussa tai työhallinnon järjestämässä kuntoutuksessa. Tätä rajoitusta ei sovelleta henkilöön, joka on tullut työmarkkinoille valmistuttuaan ammatin oppilaitoksesta.

Henkilön ei katsota olleen työmarkkinoilla, jos hän työssä, yrittäjänä tai työnhakijana ollessaan on ollut päätoiminen opiskelija.

17 §

Työvoimapolitiittista toimenpiteistä kieltäytyminen

Henkilöllä, joka toistuvasti kieltäytyy työvoimatoimiston tarjoamista 6 ja 11 §:ssä tarkoitettuja taikka muista kohtuullisiksi katsottavista työllistymistä edistävistä toimenpiteistä tai joka kieltäytyy antamasta työnvälityslaisissa (246/59) tarkoitettuja selvityksiä, ei ole oikeutta työmarkkinatukeen kuuden viikon ajalta. Määrä-

aika lasketaan siitä päivästä, jona kieltäytyminen on tapahtunut.

Henkilöllä on aina oikeus kieltäytyä työssäkäyntialueensa ulkopuolella järjestettävästä työharjoittelusta ja ammatinvalinnanohjaus- ja kuntoutustoimenpiteistä menettämättä oikeuttaan työmarkkinatukeen.

18 §

Velvollisuus osallistua koulutukseen

Henkilö, joka ilman pätevää syytä kieltäytyy menemästä hänelle soveltuvaan 10 §:ssä tarkoitettuun koulutukseen, joka järjestetään hänen työssäkäyntialueellaan, tai koulutukseen, jonka ajalta hänellä on oikeus tämän lain tasoiisiin etuuksiin, tai joka aloitettuaan koulutuksen ilman pätevää syytä on eronnut tai omasta syystään erotettu tällaisesta koulutuksesta, ei ole oikeutettu työmarkkinatukeen kuuden viikon ajalta. Määräaika lasketaan koulutuksesta kieltäytymisestä, eroamisesta tai erottamisesta lukien.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuna koulutuksena pidetään alle 25-vuotiaan henkilön osalta myös ammatillista koulutusta, jossa opiskelija saa koulutuksessa oleville kuuluvat kohtuulliset sosiaaliset edut.

19 §

Työvoimapolitiittisen toimenpiteen keskeyttäminen

Henkilöllä, joka ilman pätevää syytä keskeyttää tai joutuu omasta syystään keskeyttämään kohtuulliseksi katsottavan 6 §:ssä tarkoitettun työharjoittelun tai 11 §:ssä tarkoitettun ammatinvalinnanohjaus- tai kuntoutustoimenpiteen, ei ole oikeutta työmarkkinatukeen kuuden viikon ajalta keskeytymisestä lukien.

Henkilöllä on oikeus keskeyttää työharjoittelu työpaikalla menettämättä oikeuttaan työmarkkinatukeen, kun hän on ollut saman työharjoittelun järjestäjän tehtävissä yhteensä kuusi kuukautta.

Henkilöllä on oikeus keskeyttää työharjoittelu menettämättä oikeuttaan työmarkkinatukeen, jos työharjoittelun järjestäjä olennaisesti laiminlyö 6 §:n 3 momentissa säädettyä veloitetta tai laiminlyö noudattaa työharjoittelusopimuksen ehtoja.

20 §

Oikeus työmarkkinatukeen eräissä tapauksissa

Työmarkkinatukeen sovelletaan, mitä työttö-

myysturvalain 7, 7a, 9, 9a ja 10 §:ssä työttömyyspäivärahasta säädetään.

Henkilöllä, jonka 17 §:ssä tarkoitetusta menettelystä taikka toistuvasta 18 tai 19 §:ssä tarkoitetusta menettelystä on pääteltävissä, ettei hän halua työllistymistä edistäviin toimenpiteisiin, ei ole oikeutta työmarkkinatukeen ennen kuin hän on ollut työssä tai 10 §:ssä tarkoitetussa koulutuksessa vähintään kahdeksan viikkoa.

Toistuvan työstä kieltäytymisen tai sitä vastaavan menettelyn osalta työmarkkinatukeen sovelletaan, mitä työttömyyspäivärahasta työttömyysturvalain 11 §:ssä säädetään.

21 §

Oikeus työmarkkinatukeen odotus- tai määrääjän kuluissa

Työmarkkinatukea maksetaan sen estämättä, mitä 16—19 §:ssä säädetään, siltä ajalta, jona henkilö odotus- tai määrääjakana on 2 luvussa tarkoitetussa koulutuksessa, työharjoittelussa, työkokeilussa tai kuntoutuksessa.

22 §

Määrääjän laskeminen eräissä tapauksissa

Määräaika lasketaan 16 §:ssä tarkoitetun odotusajan päättymisestä, jos 17—19 tai 20 §:n 1 momentin mukainen menettely on tapahtunut ennen odotusajan täyttymistä.

4 luku

Työmarkkinatuen suuruus ja kesto

23 §

Työmarkkinatuen määrä

Täysimääräinen työmarkkinatuki on työttömyysturvalain 22 §:n 1 momentissa tarkoitetun päivärahan suuruinen.

Työmarkkinatuen määrä lasketaan ottaen huomioon mitä työttömyysturvalain 5 luvussa ja 27 ja 27a §:ssä säädetään.

24 §

Työmarkkinatuen tarveharkinta

Taloudellisen tuen tarvetta harkittaessa otetaan huomioon henkilön omat tulot kokonaan ja hänen puolisonsa tulot 300 markkaa ylittäväältä osalta kuukaudessa. Puoliso on rinnaste-

taan myös sellainen henkilö, jonka kanssa hakija avioliittoa solmimatta jatkuvasti elää yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa. Aviopuolisoita, jotka välien rikkoutumisen vuoksi asuvat pysyvästi erillään, ei pidetä puolisoina. Tuloina ei kuitenkaan oteta huomioon:

- 1) lapsilisää;
- 2) lasten kotihoidon tuen perusosaa ja sisaruskorotusta;
- 3) asumistukea;
- 4) sotilasavustusta;
- 5) sotilasvammalain (404/48) mukaista elinkorkoa ja täydennyskorkoa;
- 6) rintamasotilaseläkelain (119/77) mukaista rintamasotilaseläkettä;
- 7) perhe-eläkelain (38/69) mukaista lisäosaa;
- 8) sosiaalihuoltolain (710/82) mukaista toimentulotukea; sekä

9) vian, vamman tai haitan perusteella maksettavaa erityisten kustannusten korvausta.

Omat ja puolison 1 momentissa tarkoitetut tulot vahvistetaan käyttäen hyväksi verotuksessa todettuja tuloja. Työmarkkinatuki määrätään kuitenkin tuen maksamisajankohdan tilannetta vastaavaksi joko arvioitujen tai muutoin todettavissa olevien tulojen perusteella. Valtioneuvosto vahvistaa yleiset perusteet, joiden nojalla kansaneläkelaitos antaa paikallistoimistoilleen asiaa koskevat toimintaohjeet.

Edellä 23 §:ssä tarkoitetun täysimääräisen työmarkkinatuen kuukautta kohti lasketusta määrästä vähennetään huoltovelvollisella 75 prosenttia siitä 1 ja 2 momentin mukaisesti määrätystä tulojen osasta, joka ylittää 5 540 markkaa kuukaudessa. Yksinäisellä henkilöllä vähennetään vastaavasti 75 prosenttia siitä 1 ja 2 momentin mukaisesti määrätystä tulojen osasta, joka ylittää kaksi kolmasosaa huoltovelvollisen edellä mainitusta tulo-rajasta. Yksinäisen henkilön tulo-rajaa korotetaan lähimpään kymmeneen markkaan. Huoltovelvollisen tulo-rajaa korotetaan 630 markalla jokaisen huollettavan alle 18-vuotiaan lapsen osalta.

Jos maan yleinen palkkataso olennaisesti muuttuu, asetuksella on tarkistettava tässä pykälässä säädetty markkamäärät palkkatason muutosta vastaavassa suhteessa.

25 §

Työmarkkinatuen maksaminen ilman tarveharkintaa

Taloudellisen tuen tarvetta ei edellytetä sel-

laiselta henkilöltä, jonka oikeus työttömyyspäivärahaan on päättynyt työttömyysturvalain 26 §:n 1 momentissa olevan rajoituksen vuoksi.

Taloudellisen tuen tarvetta ei myöskään edellytetä aikana, jona henkilö on 2 luvussa tarkoitetussa koulutuksessa, työharjoittelussa, työkokeilussa taikka työhallinnon järjestämässä kuntoutuksessa.

26 §

Osittainen työmarkkinatuki

Vanhempiensa taloudessa asuvan 2 §:n 1 kohdassa tarkoitetun henkilön työmarkkinatuki on 60 prosenttia 23—25 §:n mukaisesti lasketusta työmarkkinatuesta.

27 §

Työmarkkinatuen kesto

Työmarkkinatukea maksetaan enintään 300 päivältä.

Henkilölle, joka on täyttänyt työttömyysturvalain 13 tai 16 §:ssä säädetyn työssäoloehdon ja saanut työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain 26 §:n 1 momentin mukaisen enimmäismäärän, aloitetaan 1 momentissa tarkoitettu 300 päivän laskeminen alusta, kun henkilö uudelleen täyttää työmarkkinatuen saantiehtot.

Tämän lain 10 §:ssä tarkoitettuun koulutukseen osallistuvalla henkilöllä voidaan maksaa lisäksi työmarkkinatukea koulutuksen päättymiseen saakka, kuitenkin enintään 100 päivältä. Työmarkkinatuen keston jatkamisen edellytyksistä säädetään asetuksella.

5 luku

Työmarkkinatuen hakeminen ja maksaminen

28 §

Työmarkkinatuen hakeminen

Työmarkkinatukea haetaan kansaneläkelaitoksen paikallistoimistolta. Paikallistoimiston tulee pyytää 3 §:n mukainen lausunto.

Työmarkkinatukea ei ilman erityistä syytä myönnetä takautuvasti pitemmältä kuin kolmen kuukauden ajalta ennen sen hakemista.

29 §

Työmarkkinatuen maksaminen

Työmarkkinatuki maksetaan enintään viidel-

tä päivältä kalenteriviikossa odotusajan päättymisestä lukien. Lisäksi työmarkkinatuen maksamisesta on soveltuvin osin voimassa, mitä työttömyysturvalain 44 §:ssä työttömyyspäivärahan maksamisesta säädetään.

6 luku

Muutoksenhaku

30 §

Kansaneläkelaitoksen päätös ja muutoksenhaku

Kansaneläkelaitoksen paikallistoimiston tulee työmarkkinatuen myöntämistä ja epäämistä sekä takaisinperintää koskevassa asiassa antaa tuen hakijalle kirjallinen päätös.

Kansaneläkelaitoksen päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta työttömyysturvalautakunnalta ja työttömyysturvalautakunnan päätökseen tyytymätön vakuutusosikeudelta. Vakuutusosikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Valituskirjelmä on toimitettava kansaneläkelaitoksen paikallistoimistoon 30 päivän kuluessa siitä, kun valittaja on saanut päätöksestä tiedon.

Kansaneläkelaitoksen päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, kunnes asia on lainvoimaisella päätöksellä ratkaistu.

Työvoimaviranomaisen 3 §:n mukaan antamasta sitovasta lausunnosta ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

31 §

Itseoikaisu

Kansaneläkelaitoksen on käsiteltävä etuutta koskeva hakijan valitus oikaisuasiana. Jos valituksessa esitetyt vaatimukset hyväksytään kaikilta osin, asiasta on annettava oikaisupäätös. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 30 §:ssä säädetään.

Jos valituksen kohteena olevaa päätöstä ei oikaista 1 momentissa mainituin tavoin, kansaneläkelaitoksen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa asianomaisen muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi. Jos valituksessa esitetyt vaatimukset hyväksytään osittain, kansaneläkelaitos voi kuitenkin väliaikaisella päätöksellä oikaista aikaisemman päätöksensä siltä osin, kuin se hyväksyy valituksessa esitetyn

vaatimuksen. Jos valitusasia on jo muutoksenhakuelimen käsittelyssä, on tästä ilmoitettava sille viipymättä.

Edellä 2 momentissa tarkoitetusta määräajasta voidaan poiketa, jos valituksen johdosta tarvittavan lisäselvityksen hankkiminen sitä edellyttää. Lisäselvityksen hankkimisesta on tällöin viipymättä ilmoitettava valittajalle. Valituskirjelmä ja lausunto on kuitenkin aina toimitettava asianomaiselle muutoksenhakuelimelle 60 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä.

32 §

Päätöksen tiedoksisaintipäivä

Valittajan katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun päätös on postitettu hänen ilmoittamallaan osoitteella, jollei muuta näytetä.

33 §

Lainvoimaisen päätöksen poistaminen

Jos työmarkkinatukea koskeva lainvoimainen päätös on perustunut vääriin tai puutteelliseen selvitykseen tai päätös on ilmeisesti lainvastainen, vakuutusoikeus voi asianosaisen hakemuksesta tai kansaneläkelaitoksen esityksestä ja asianosaista kuultuaan poistaa päätöksen ja ottaa tai määrätä asian uudelleen käsiteltäväksi.

Kansaneläkelaitos voi väliaikaisesti keskeyttää etuuden maksamisen tai maksaa sen esityksensä mukaisena, kunnes asia on uudelleen ratkaistu.

Jos asiassa, jossa on kysymys evätyn edun myöntämisestä tai myönnetyn edun lisäämisestä, ilmenee uutta selvitystä, kansaneläkelaitoksen on tutkittava asia uudelleen. Kansaneläkelaitos voi aikaisemman lainvoimaisen päätöksen estämättä myöntää evätyn edun tai myöntää edun aikaisempaa suurempana. Myös työttömyysturvalautakunta voi menetellä vastaavasti valitusasiaa käsitellessään. Päätökseen saa hakea muutosta siten kuin 30 §:ssä säädetään.

7 luku

Erinäisiä säännöksiä

34 §

Työvoimapolitiittinen lausunto

Työvoimatoimisto tai työvoimatoimikunta

antaa kansaneläkelaitoksen paikallistoimistolle lausunnon 13—22 ja 25 §:n 2 momentissa säädettyjen työmarkkinatuen edellytysten täyttymisestä. Lausunto annetaan 15 §:ssä säädetystä edellytyksistä ainoastaan siltä osin kuin työmarkkinatukeen sovelletaan, mitä työttömyysturvalain 5 §:n 1 momentin 3, 8 ja 10 kohdassa sekä 2, 5 ja 6 momentissa työttömyyspäivärahasta säädetään.

Lausunto on kansaneläkelaitoksen paikallistoimistoa sitova. Työvoimatoimiston tai työvoimatoimikunnan tulee paikallistoimiston pyynnöstä täydentää lausuntoaan viipymättä.

Lausuntoa ei kuitenkaan anneta silloin, kun työntekijä on lomautettu määräajaksi työttömyysturvalain 17 tai 18 §:ssä tarkoitetulla tavalla ja lomautus koskee vähintään kymmentä työntekijää.

35 §

Takaisinperintä

Jos työmarkkinatukea on maksettu aiheetta tai määrältään liian suurena, aiheettomasti maksettu tuki on perittävä takaisin. Takaisin ei kuitenkaan voida periä tukea, joka on maksettu aikaisemmin kuin viisi vuotta ennen sitä, kun tuen aiheettoman maksamisen syy on tullut kansaneläkelaitoksen tietoon.

Työmarkkinatuki voidaan jättää osittain tai kokonaan takaisin perimättä, jos se katsotaan kohtuulliseksi ja tuen maksamisen ei ole katsottava johtuneen hakijan vilpillisestä menettelystä tai törkeästä tuottamuksesta taikka jos takaisin perittävä määrä on vähäinen.

Lisäksi työmarkkinatuen takaisin perimisestä on soveltuvin osin voimassa, mitä työttömyysturvalain 31 §:ssä säädetään takaisinperinnästä.

36 §

Työmarkkinatuen periminen eräissä tapauksissa

Jos henkilö on saanut työmarkkinatukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti sairausvakuutuslain (364/63) mukaista päivärahaa, tapaturmavakuutuslain mukaista päivärahaa tai tapaturmaeläkettä tai työttömyysturvalain 45 §:n 1 momentissa tarkoitettua etuutta, kansaneläkelaitos saa periä tältä ajalta perus teettomasti maksetun määrän takautuvasti suoritettavasta etuudesta.

Lisäksi työmarkkinatuen perimisestä on soveltuvin osin voimassa, mitä työttömyysturvalain 45 §:n 2 momentissa säädetään.

Jos henkilö on saanut perusteettomasti työt-

tömyysturvalain mukaista peruspäivärahaa samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään takautuvasti työmarkkinatukea, kansaneläkelaitoksen paikallistoimisto saa periä tältä ajalta perusteettomasti maksetun peruspäivärahan takautuvasti maksetusta työmarkkinatuesta. Vastaavasti paikallistoimisto saa periä perusteettomasti maksetun työmarkkinatuen takautuvasti suoritettavasta peruspäivärahasta.

37 §

Ulosmittaus

Työmarkkinatukea ei saa ulosmitata. Sopi-
mus, joka tarkoittaa tähän lakiin perustuvan
oikeuden siirtämistä toiselle, on mitätön.

38 §

Rangaistussäännös

Rangaistus työmarkkinatuen petollisesta
hankkimisesta tai sen yrityksestä tuomitaan sen
mukaan mitä rikoslain 36 luvun 1—3 §:ssä
säädetään.

39 §

Työttömyysturvalain soveltaminen

Jollei tästä laista muuta seuraa, sovelletaan
työmarkkinatukeen, mitä työttömyysturvalain
28 §:n 4 ja 6 momentissa, 29, 32, 36, 36 a ja
39 §:ssä, 42 §:n 2—5 momentissa, 43 a, 43 b ja
43 c §:ssä, 44 §:n 3 momentissa ja 46 §:ssä työt-

tömyyspäivärahasta ja työttömyysturva-asiasta
säädetään.

40 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytän-
töönpanosta annetaan asetuksella.

8 luku

Voimaantulosäännökset

41 §

Voimaantulosäännös

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 1994.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan
ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toi-
menpiteisiin.

42 §

Siirtymäsäännös

Lain 2 §:n 2 kohtaa sovelletaan, jos oikeus
työttömyyspäivärahaan on päättynyt tämän
lain tultua voimaan. Jos henkilön peruspäivä-
rahaan on sovellettu tämän lain voimaan tul-
lessa voimassa olleita työttömyysturvalain tar-
veharkintaa koskevia säännöksiä, henkilöllä on
oikeus työmarkkinatukeen, jos hän on talou-
dellisen tuen tarpeessa.

3.

Laki**työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta 3 päivänä elokuuta 1990 annetun lain (763/90) 15 § sekä

lisätään lakiin uusi 15 a § seuraavasti:

15 §

Oikeus koulutustukeen

Koulutustukeen on oikeus 18-vuotta täyttäneellä opiskelijalla, joka työttömäksi jäädessään tai koulutuksen aloittaessaan on täyttänyt työttömyysturvalain 13 §:n 2 momentissa tai 16 §:ssä tarkoitetun työssäoloehdon eikä hän ole saanut työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain 26 §:ssä tarkoitettua enimmäisaikaa.

Koulutustuki maksetaan perustukena tai ansiotukena. Perustukea ei makseta siltä ajalta, jolta opiskelijalla on oikeus saada ansiotukea.

15 a §

Ansiotuen saamisen erityisedellytykset

Opiskelijalla on oikeus ansiotukeen, jos hän on työttömyysturvalain 16 §:n mukaan oikeutettu ansioon suhteutettuun päivärahaan. Ansiotuen ansio-osan saamisen edellytyksenä on lisäksi, että:

- 1) opiskelija on työtön tai lomautettu;
- 2) hänen työaikaansa on lyhennetty työttö-

myysturvalain 17 ja 18 §:ssä tarkoitetulla tavalla taikka työsopimuslain 39 a §:n mukaisesti;

3) hän tekee työttömyysturvalain 19 §:n mukaista osa-aikatyötä tai 21 §:n mukaista sivutyötä; tai

4) hän on työttömyysuhanalainen.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994.

Lakia sovelletaan, jos oikeus koulutustukeen alkaa tämän lain tultua voimaan. Laskettaessa 15 §:ssä tarkoitettua määräaikaa, otetaan huomioon myös tämän lain voimaantuloa edeltänyt aika.

Henkilöllä, jonka oikeus ansioon suhteutettuun työttömyyspäivärahaan on päättynyt työttömyysturvalain 26 §:n 1 momentissa tarkoitetun enimmäisajan vuoksi ennen tämän lain voimaantuloa, on sen estämättä, mitä 15 §:ssä säädetään, oikeus perustukeen ja muihin opintososiaalisiin etuuksiin.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

4.

Laki**työntekijäin eläkelain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/61) 4 c §:n 1 momentin 3 ja 4 kohta sekä 3 momentti, 4 l §:n 3 momentti, 6 a §:n 2 momentin 4 kohta ja 3 momentti sekä 19 a §:n 3 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 4 c §:n 1 momentin 3 ja 4 kohta sekä 3 momentti ja 6 a §:n 2 momentin 4 kohta ja 3 momentti 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetussa laissa (559/93), 4 l § 3 momentti 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetussa laissa (612/91) ja 19 a §:n 3 momentti 18 päivänä tammikuuta 1985 annetussa laissa (50/85), seuraavasti:

4 c §

Oikeus saada työttömyyseläkettä on 60 vuotta täyttäneellä pitkäaikaisesti työttömällä työntekijällä, edellyttäen että:

3) hän esittää työvoimaviranomaisen todistuksen siitä, että hän on työttömänä työnhakijana työvoimatomistossa ja ettei hänelle voida osoittaa sellaista työtä, jonka vastaanottamisesta hän ei voi kieltäytyä menettämättä oikeuttaan työttömyysturvalain (602/84) mukaiseen työttömyyspäivärahaan tai työmarkkinatuesta annetun lain (/) mukaiseen työmarkkinatukeen; ja että

4) hän esittää työttömyyskassan tai kansaneläkelaitoksen todistuksen siitä, ettei hänellä työttömyysturvalain 26 §:n 1 ja 2 momentin mukaan enää ole oikeutta työttömyyspäivärahaan.

Työttömyyseläke on yhtä suuri kuin se tämän lain mukainen työkyvyttömyyseläke, joka työntekijälle olisi myönnetty, jos hänellä työttömäksi joutuessaan olisi ollut oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen. Eläkettä määrättäessä työntekijäin katsotaan joutuneen työttömäksi sinä päivänä, jolta hänelle on ensimmäisen kerran suoritettu työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatukea 60 viimeksi kuluneen viikon aikana laskettuna päivästä, joka on aikaisintaan kuukautta ennen 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua työvoimaviranomaisen antaman todistuksen antamispäivästä.

4 l §

Edellä 4 k §:n 3 momentissa tarkoitettu

harkinnanvarainen kuntoutusavustus on enintään kuudelta kuukaudelta lasketun kuntoutusrahan suuruinen. Harkinnanvarainen kuntoutusavustus määritellään kertasuorituksena ja maksetaan yhdessä tai useammassa erässä. Harkinnanvaraista kuntoutusavustusta ei makseta ajalta, jolta työntekijällä on oikeus työttömyysturvalain mukaiseen työttömyyspäivärahaan taikka työmarkkinatuesta annetun lain mukaiseen työmarkkinatukeen.

6 a §

Edellä 1 momentissa tarkoitettua 360 päivää laskettaessa jätetään huomioon ottamatta päivät, joilta työntekijä on saanut:

4) työttömyysturvalain mukaista päivärahaa tai työmarkkinatuesta annetun lain mukaista työmarkkinatukea, enintään työttömyysturvalain 26 §:ssä säädettyä enimmäismäärää vastaavilta päiviltä;

Jos työntekijä on saanut työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain 26 §:n 2 momentin perusteella ennen kuin työsuhteen päättymisestä on kulunut 1 tai 2 momentissa tarkoitettua 360 päivää, luetaan tämän työsuhteen perusteella myönnettävää työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä tuleva aika eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi.

19 a §

Jos työntekijä on saanut työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatuesta annetun lain mukaista työmarkkina-

tukea samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään eläkettä takautuvasti, eläkelaitoksen on työttömyyskassan tai sosiaalivakuutustoimikunnan vaatimuksesta suoritettava takautuvasti maksettava eläke työttömyyskassalle tai sosiaalivakuutustoimikunnalle siltä osin kuin se vastaa

samalta ajalta maksettua työttömyyspäivärahan tai työmarkkinatuen määrää.

—————
Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 1994.

5.

Laki**lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 9 päivänä helmikuuta 1962 annetun lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/62) 7 §:n 2 momentin 4 kohta ja 3 momentti,
 sellaisina kuin ne ovat 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetussa laissa (560/93), seuraavasti:

7 §

Edellä 1 momentissa tarkoitettua 540 päivää laskettaessa jätetään huomioon ottamatta päivät, joilta työntekijä on saanut:

4) työttömyysturvalain (602/84) mukaista päivärahaa tai työmarkkinatuesta annetun lain mukaista työmarkkinatukea, enintään työttömyysturvalain 26 §:ssä säädettyä enimmäismäärää vastaavilta päiviltä;

Jos työntekijä on saanut työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain 26 §:n 2 momentin perusteella ennen kuin työkyvyttömyyden pääasiallisena syynä olevan sairauden, vian tai vamman saamisesta on kulunut 1 ja 2 momentissa tarkoitettua 540 päivää, luetaan työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttavaksi myös tulevan ajan palkka.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1994.

6.

Laki**työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetun työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (559/93) voimaantulosäännöksen 2, 5 ja 9 momentti seuraavasti:

Tätä lakia sovelletaan sellaisiin eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu tämän lain tultua voimaan. Tämän lain 5 b §:n 2 ja 5—8 momenttia sovelletaan kuitenkin myös eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma on sattunut ennen lain voimaantuloa.

Ennen tämän lain voimaantuloa 55 vuotta täyttäneeseen työntekijään, jolla tämän lain voimaan tullessa on oikeus työttömyysturvalain mukaiseen päivärahaan tai työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaiseen koulutustukeen, sovelletaan edelleen työn-

tekijäin eläkelain 4 c §:ää sellaisena kuin se on tämän lain voimaan tullessa. Säännöstä sovellettaessa työntekijällä katsotaan olevan oikeus päivärahaan myös työttömyysturvalain 12 §:ssä tarkoitettuna omavastuuajana ja 1 päivänä tammikuuta 1994.

Tämän lain 8 §:n 2 momentissa ja 19 b §:n 4 momentissa säädetty markkamäärä vastaa vuodelle 1966 vahvistettua palkkaindeksilukua.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1994.

7.

Laki**lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetun lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (560/93) voimaantulosäännöksen 3 momentti seuraavasti:

Ennen tämän lain voimaantuloa 55 vuotta täyttäneeseen työntekijään, jolla tämän lain voimaan tullessa on oikeus työttömyysturvalain mukaiseen päivärahaan tai työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaiseen koulutustukeen, sovelletaan edelleen työntekijäin eläkelain 4 c §:ää sellaisena kuin se on

tämän lain voimaan tullessa. Säännöstä sovellettaessa työntekijällä katsotaan olevan oikeus päivärahaan myös työttömyysturvalain 12 §:ssä tarkoitettuna omavastuuajana ja 1 päivänä tammikuuta 1994.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994.

Helsingissä 15 päivänä lokakuuta 1993

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Sosiaali- ja terveysministeri *Jorma Huuhtanen*

1.

Laki**työttömyysturvalain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 24 päivänä elokuuta 1984 annetun työttömyysturvalain (602/84) 14 § ja 47 §:n 1 momentin 5 kohta,

sellaisena kuin ne ovat, 14 § osittain muutettuna 28 päivänä joulukuuta 1990 annetulla lailla (1365/90) ja 47 §:n 1 momentin 5 kohta 28 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa (1367/90), sekä

muutetaan 3 §:n 3 momentti, 5 §:n 1 momentin 1 kohta, 13 §, 22 §:n 2 momentti ja 26 § sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 3 momentti mainitussa 28 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa (1367/90), 13 § muutettuna 27 päivänä helmikuuta 1987 ja 30 päivänä joulukuuta 1992 annetuilla laeilla (226/87 ja 1652/92), 26 § osittain muutettuna 20 päivänä tammikuuta 1989 annetulla lailla (69/89), mainitulla 28 päivänä joulukuuta 1990 annetulla lailla (1365/90) ja 12 päivänä heinäkuuta 1993 annetulla lailla (665/93), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

Toimeenpanoelimet

Työvoimatoimikunta tai työvoimatoimisto antaa työttömyysturvan saamisen työvoimapolliittisista edellytyksistä, joista säädetään 4 §:ssä, 5 §:n 1 momentin 3, 8 ja 10 kohdassa sekä 2, 5 ja 6 momentissa, 7—11 §:ssä ja 13 §:n 2 momentissa, sosiaalivakuutustoimikuntaa ja työttömyyskassaa sitovan lausunnon siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Työvoimatoimikunnan tai työvoimatoimiston tulee työttömyyskassan tai sosiaalivakuutustoimikunnan pyynnöstä täydentää lausuntoaan viipymättä.

5 §

Työttömyyspäivärahaoikeuden rajoitukset

Työttömyyspäivärahaan ei ole oikeutta henkilöllä:

- 1) joka ei ole täyttänyt 17 vuotta;

13 §

Oikeus peruspäivärahaan

Peruspäivärahaan on oikeus henkilöllä, joka täyttää 2 luvun mukaiset työttömyysturvan saamisen yleiset edellytykset ja joka on taloudellisen tuen tarpeessa. Taloudellisen tuen tarvetta ei kuitenkaan edellytetä sellaiselta 55

Työvoimatoimikunta tai työvoimatoimisto antaa työttömyysturvan saamisen työvoimapolliittisista edellytyksistä, joista säädetään 4 §:ssä, 5 §:n 1 momentin 3, 8 ja 10 kohdassa sekä 2, 5 ja 6 momentissa ja 7—11 §:ssä, sosiaalivakuutustoimikuntaa ja työttömyyskassaa sitovan lausunnon siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Työvoimatoimikunnan tai työvoimatoimiston tulee työttömyyskassan tai sosiaalivakuutustoimikunnan pyynnöstä täydentää lausuntoaan viipymättä.

5 §

Työttömyyspäivärahaoikeuden rajoitukset

Työttömyyspäivärahaan ei ole oikeutta henkilöllä:

- 1) joka ei ole täyttänyt 18 vuotta;

13 §

Oikeus peruspäivärahaan

Peruspäivärahaan on oikeus henkilöllä, joka täyttää 2 luvun mukaiset työttömyysturvan saamisen yleiset edellytykset ja työssäoloehdon.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

vuotta täyttäneeltä henkilöltä, joka työttömäksi joutuessaan on täyttänyt 16 §:n 2—5 momentissa tarkoitetun työssääoloehdon.

Henkilöllä, joka tulee ensimmäistä kertaa työmarkkinoille, ei ole oikeutta peruspäivärahaan kolmen kuukauden ajalta työmarkkinoille tulosta lukien. Edellä sanottua rajoitusta ei kuitenkaan sovelleta henkilöön, joka on tullut työnhakijaksi valmistuttuaan ammattiin oppilaitoksesta, eikä henkilöön, joka on aikaisemmin toiminut yrittäjänä ja jonka voidaan katsoa ammattitaitonsa ja tekemänsä työ huomioon ottaen olleen työmarkkinoilla ja joka on keskeyttänyt tai lopettanut yritystoimintansa.

14 §

Peruspäivärahan tarveharkinta

Taloudellisen tuen tarvetta harkittaessa otetaan huomioon henkilön tulot kokonaan ja hänen puolisonsa tulot 280 markkaa ylittävältä osalta kuukaudessa lukuun ottamatta lapsilisää, lasten kotihoidon tuen perusosaa ja sisaruskorotusta, asumistukea, sotilasavustusta, sotilasvammalain (404/48) mukaista elinkorkoa ja täydennyskorkoa, rintamasotilaseläkelain (119/77) mukaista rintamasotilaseläkettä, perhe-eläkelain (38/69) muksita lisäosaa, sosiaalihuolrolain (710/82) mukaista toimeentulotukea sekä vian, vamman tai haitan perusteella maksettavaa erityisten kustannusten korvausta.

Omat ja puolison 1 momentissa tarkoitetut tulot vahvistetaan käyttäen hyväksi verotuksessa todettuja tuloja. Työttömyyspäiväraha määrätään kuitenkin päivärahan maksimisajankohdan tilannetta vastaavaksi joko arvioitujen tai muutoin todettavissa olevien tulojen perusteella. Valtioneuvosto vahvistaa yleiset perusteet, joiden nojalla kansaneläkelaitos antaa sosiaalivakuutus-toimikunnille asiaa koskevat toimintaohjeet. Kansaneläkelaitoksen on valvottava sosiaalivakuutus-toimikuntien toimintaa kiinnittäen erityistä huomiota siihen, että ne noudattavat asioita käsitellessään yhtenäisiä perusteita.

Jäljempänä 22 §:n 1 momentissa ja 24 §:ssä tarkoitetun täysimääräisen peruspäivärahan kuukautta kohti lasketusta määrästä vähennetään huoltovelvollisella 75 prosenttia siitä 1 ja 2 momentin mukaisesti määrätystä tulojen osasta,

Työssääoloehto täyttyy, kun henkilö on 24 lähinnä edellisen kuukauden aikana ollut 26 viikkoa (tarkastelujakso) sellaisessa työssä, jossa työaika kunakin viikkona on ollut vähintään 18 tuntia tai jonka työsopimuksen mukainen säännöllinen työaika on tasoittumisjakson aikana ollut keskimäärin vähintään 18 tuntia viikossa ja palkka työehtosopimuksen mukainen tai, jollei työalalla ole työehtosopimusta, paikkakunnalla maksettavan käyvän palkan mukainen. Työssääoloehdon täyttymisessä otetaan huomioon työ, jota henkilö on tehnyt täytettyään 17 vuotta. Lisäksi työssääoloehtoon sovelletaan mitä 16 §:n 3—5 momentissa säädetään.

14 §

Peruspäivärahan tarvehankinta

(14 § kumotaan)

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

joka ylittää 5 150 markkaa kuukaudessa. Yksinäisellä henkilöllä siitä 1 ja 2 momentin mukaisesti määrätystä tulojen osasta, joka ylittää kaksi kolmasosaa huoltovelvollisen edellä mainitusta tuloajasta. Yksinäisen henkilön tuloraja korotetaan lähimpään kymmeneen markkaan.

Huoltovelvollisen 3 momentissa tarkoitettua tulorajaa korotetaan 590 markalla jokaisen huollettavan alle 18-vuotiaan lapsen osalta.

Sen estämättä, mitä tässä pykälässä säädetään, peruspäivärahana maksetaan enintään 21 §:n 2 momentin ja 27 §:n 1 momentin mukaisesti laskettu markkamäärä.

22 §

Peruspäivärahan suuruus

Peruspäivärahan määrä lasketaan ottaen huomioon, mitä 14, 17—19, 21 ja 27 §:ssä on säädetty.

Peruspäivärahan määrä lasketaan ottaen huomioon, mitä 17—19 ja 27 §:ssä on säädetty.

26 §

Päivärahakauden kesto

Peruspäiväraha maksetaan ajallisesti rajoittamattomana ja ansioon suhteutettua päivärahaa enintään 500 työttömyyspäivältä neljän peräkkäisen kalenterivuoden aikana. Työ-, omavastuu- ja korvauspäivien lukumäärä kunakin kalenterivikkona saa olla yhteensä enintään viisi. Viiden päivän enimmäismäärää laskettaessa korvauspäivinä pidetään myös niitä päiviä, joina henkilö saa työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaista koulutustukea. Omavastuupäiviksi katsotaan myös 7 §:n 1 momentin, 8 §:n, 9 §:n 1 ja 4 momentin ja 13 §:n 2 momentin mukaisiin määräaikoihin sisältyvät työttömyyspäivät.

(2 mom. kumottu)

Sen estämättä mitä 1 momentissa on säädetty neljän peräkkäisen kalenterivuoden aikana maksettavasta enimmäismäärästä, voidaan henkilölle, joka on täyttänyt 55 vuotta ennen enimmäisajan täyttymistä, maksaa ansioon suhteutettua päivärahaa lisäksi enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jonka aikana hän täyttää 60 vuotta.

Henkilölle, joka on saanut ansioon suhteutettua päivärahaa 1 momentissa mainitun enimmäismäärän, voidaan maksaa ansioon suhteutettua päivärahaa vasta sen jälkeen, kun

26 §

Päivärahakauden kesto

Peruspäivärahaa ja ansioon suhteutettua päivärahaa maksetaan yhteensä enintään 500 työttömyyspäivältä neljän peräkkäisen kalenterivuoden aikana. Työ-, omavastuu- ja korvauspäivien lukumäärä kunakin kalenterivikkona saa olla yhteensä enintään viisi. Viiden päivän enimmäismäärää laskettaessa korvauspäivinä pidetään myös niitä päiviä, joina henkilö saa työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaista koulutustukea. Omavastuupäiviksi katsotaan myös 7 §:n 1 momentin, 8 §:n sekä 9 §:n 1 ja 4 momentin mukaisiin määräaikoihin sisältyvät työttömyyspäivät.

Sen estämättä mitä 1 momentissa on säädetty neljän peräkkäisen kalenterivuoden aikana maksettavasta enimmäismäärästä, voidaan henkilölle, joka on täyttänyt 55 vuotta ennen enimmäisajan täyttymistä, maksaa peruspäivärahaa tai ansioon suhteutettua päivärahaa lisäksi enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jonka aikana hän täyttää 60 vuotta.

Henkilölle, joka on saanut peruspäivärahaa tai ansioon suhteutettua päivärahaa 1 momentissa mainitun enimmäismäärän voidaan maksaa peruspäivärahaa tai ansioon suhteutettua

Voimassa oleva laki

hän on uudelleen täyttänyt 16 §:ssä tarkoitetun työssäoloehdon. Samaa rajoitusta sovelletaan, jos henkilö on jättämällä hakematta päivärahaa tai muutoin saanut aikaan sen, ettei 1 momentissa mainittu päivärahaikauden enimmäisaika ole täyttynyt.

Jos henkilö 1 momentissa tarkoitetun neljän vuoden ajan kuluessa on täyttänyt 16 §:ssä tarkoitetun työssäoloehdon kahdeksan kuukauden tarkastelujakson aikana, aloitetaan 1 momentissa tarkoitetun neljään peräkkäiseen kalenterivuoteen sisältyvän 500 päivän laskeminen alusta, kun henkilö uudelleen alkaa saada päivärahaa.

Ehdotus

päivärahaa vasta sen jälkeen, kun hän on uudelleen täyttänyt päivärahan saamisen edellytyksenä olevan työssäoloehdon. Samaa rajoitusta sovelletaan, jos henkilö on jättämällä hakematta päivärahaa tai muutoin saanut aikaan sen, ettei 1 momentissa mainittu päivärahaikauden enimmäisaika ole täyttynyt.

Jos henkilö 1 momentissa tarkoitetun neljän vuoden ajan kuluessa on täyttänyt päivärahan saamisen edellytyksenä olevan työssäoloehdon kahdeksan kuukauden tarkastelujakson aikana, aloitetaan 1 momentissa tarkoitetun neljään peräkkäiseen kalenterivuoteen sisältyvän 500 päivän laskeminen alusta, kun henkilö uudelleen alkaa saada päivärahaa.

47 §

Asetuksenantovaltuutus

Asetuksella säädetään:

5) 13 §:n 2 momentissa tarkoitetusta työmarkkinoilla olosta.

Asetuksella säädetään:

(5 kohta kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1994 ja sitä sovelletaan työttömyyspäivärahaan, joka kohdistuu lain voimaantulon jälkeiseen aikaan.

Lain 13 §:ssä tarkoitettuun työssäoloehtoon luetaan lain voimaantulon jälkeiseen aikaan kohdistuva työssäolo. Lain 26 §:ssä tarkoitettuun peruspäivärahan maksamisen enimmäisaikaan luetaan myös tämän lain voimaantuloa edeltänyt aika. Henkilöllä, joka

1) tämän lain voimaan tullessa saa peruspäivärahaa tai

2) tämän lain voimaan tullessa saa työvoimapolitiisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaista koulutustukea ja joka ilmoittautuu uudelleen työttömäksi työnhakijaksi 14 päivän kuluessa koulutuksen päättymisestä taikka

3) on täyttänyt 13 §:ssä tarkoitetun työssäoloehdon kokonaan tai osittain tämän lain voimaantuloa edeltäneenä aikana,

on oikeus peruspäivärahaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti vähintään 300 työttömyyspäivältä kuitenkin enintään joulukuun 31 päivään 1995 saakka.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

3.

L a k i

työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta 3 päivänä elokuuta 1990 annetun lain (763/90) 15 § sekä

lisätään lakiin uusi 15 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

15 §

Oikeus koulutustukeen

Koulutustuki maksetaan perustukena tai ansiotukena.

Opiskelijalla on jäljempänä mainituin edellytyksin oikeus perustukeen. Perustukea ei makseta siltä ajalta, jolta opiskelijalla on oikeus saada ansiotukea.

Opiskelijalla on oikeus ansiotukeen, jos hän on työttömyysturvalain 16 §:n mukaan oikeutettu ansioon suhteutettuun päivärahaan. Ansiotuen ansiotuen ansio-osan saamisen edellytyksenä on lisäksi, että:

- 1) *opiskelija on työtön tai lomautettu;*
- 2) *hänen työaikaansa on lyhennetty työttömyysturvalain 17 ja 18 §:ssä tarkoitettulla tavalla taikka työsopimuslain 39 a §:n mukaisesti;*
- 3) *hän tekee työttömyysturvalain 19 §:n mukaista osa-aikatyötä tai 21 §:n mukaista sivutyötä; tai*

- 4) *hän on työttömyysuhan alainen.*

15 §

Oikeus koulutustukeen

Koulutustukeen on oikeus 18-vuotta täyttäneellä opiskelijalla, joka työttömäksi jäädessään tai koulutuksen aloittaessaan on täyttänyt työttömyysturvalain 13 §:n 2 momentissa tai 16 §:ssä tarkoitetun työssäoloehdon eikä hän ole saanut työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain 26 §:ssä tarkoitettua enimmäisaikaa.

Koulutustuki maksetaan perustukena tai ansiotukena. Perustukea ei makseta siltä ajalta, jolta opiskelijalla on oikeus saada ansiotukea.

15 a §

Ansiotuen saamisen erityisedellytykset

Opiskelijalla on oikeus ansiotukeen, jos hän on työttömyysturvalain 16 §:n mukaan oikeutettu ansioon suhteutettuun päivärahaan. Ansiotuen ansio-osan saamisen edellytyksenä on lisäksi, että:

- 1) *opiskelija on työtön tai lomautettu;*
- 2) *hänen työaikaansa on lyhennetty työttömyysturvalain 17 ja 18 §:ssä tarkoitettulla tavalla taikka työsopimuslain 39 a §:n mukaisesti;*
- 3) *hän tekee työttömyysturvalain 19 §:n mukaista osa-aikatyötä tai 21 §:n mukaista sivutyötä; tai*
- 4) *hän on työttömyysuhan alainen*

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1994.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Lakia sovelletaan, jos oikeus koulutustukeen alkaa tämän lain tultua voimaan. Laskettaessa 15 §:ssä tarkoitettua määräaika, otetaan huomioon myös tämän lain voimaantuloa edeltänyt aika.

Henkilöllä, jonka oikeus ansioon suhteutettuun työttömyyspäivärahaan on päättynyt työttömyysturvalain 26 §:n 1 momentissa tarkoitetun enimmäisajan vuoksi ennen tämän lain voimaantuloa, on sen estämättä, mitä 15 §:ssä säädetään, oikeus perustukeen ja muihin opintososiaalisiin etuuksiin.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

4.

Laki

työntekijäin eläkelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 8 päivänä heinäkuuta 1961 annetun työntekijäin eläkelain (395/61) 4 c §:n 1 momentin 3 ja 4 kohta sekä 3 momentti, 4 l §:n 3 momentti, 6 a §:n 2 momentin 4 kohta ja 3 momentti sekä 19 a §:n 3 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 4 c §:n 1 momentin 3 ja 4 kohta sekä 3 momentti ja 6 a §:n 2 momentin 4 kohta ja 3 momentti 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetussa laissa (559/93), 4 l § 3 momentti 27 päivänä maaliskuuta 1991 annetussa laissa (612/91) ja 19 a §:n 3 momentti 18 päivänä tammikuuta 1985 annetussa laissa (50/85), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

4 c §

Oikeus saada työttömyyseläkettä on 60 vuotta täyttäneellä pitkäaikaisesti työttömällä työntekijällä, edellyttäen että:

3) hän esittää työvoimaviranomaisen todistuksen siitä, että hän on työttömänä työnhakijana työvoimatomistossa ja ettei hänelle voida osoittaa sellaista työtä, jonka vastaanottamisesta hän ei voi kieltäytyä menettämättä oikeuttaan työttömyysturvalain (602/84) mukaiseen työttömyyspäivärahaan; ja että

4) hän esittää työttömyyskassan todistuksen siitä, ettei hänellä työttömyysturvalain 26 §:n 1 ja 3 momentin mukaan enää ole oikeutta ansioon suhteutettuun päivärahaan; kuitenkin peruspäivärahaa saaneen työntekijän on esitettävä kansaneläkelaitoksen todistus siitä, että hän on saanut peruspäivärahaa mainittujen lainkohtien mukaista enimmäismäärää vastaavilta päiviltä.

Työttömyyseläke on yhtä suuri kuin se tämän lain mukainen työkyvyttömyyseläke, joka työntekijälle olisi myönnetty, jos hänellä työttömäksi joutuessaan olisi ollut oikeus täyden työkyvyttömyyseläkkeen saamiseen. Eläkettä määrättäessä työntekijän katsotaan joutuneen työttömäksi sinä päivänä, jolta hänelle on ensimmäisen kerran suoritettu työttömyyspäivärahaa 60 viimeksi kuluneen viikon aikana. Mainittu 60 viikon aika lasketaan päivästä, joka on aikaisintaan kuukautta ennen 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua työvoimaviranomaisen todistuksen antamispäivästä.

Ehdotus

4 c §

Oikeus saada työttömyyseläkettä on 60 vuotta täyttäneellä pitkäaikaisesti työttömällä työntekijällä, edellyttäen että:

3) hän esittää työvoimaviranomaisen todistuksen siitä, että hän on työttömänä työnhakijana työvoimatomistossa ja ettei hänelle voida osoittaa sellaista työtä, jonka vastaanottamisesta hän ei voi kieltäytyä menettämättä oikeuttaan työttömyysturvalain (602/84) mukaiseen työttömyyspäivärahaan tai työmarkkinatuesta annetun lain (/) mukaiseen työmarkkinatukeen; ja että

4) hän esittää työttömyyskassan tai kansaneläkelaitoksen todistuksen siitä, ettei hänellä työttömyysturvalain 26 §:n 1 ja 2 momentin mukaan enää ole oikeutta työttömyyspäivärahaan.

Työttömyyseläke on yhtä suuri kuin se tämän lain mukainen työkyvyttömyyseläke, joka työntekijälle olisi myönnetty, jos hänellä työttömäksi joutuessaan olisi ollut oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen. Eläkettä määrättäessä työntekijän katsotaan joutuneen työttömäksi sinä päivänä, jolta hänelle on ensimmäisen kerran suoritettu työttömyyspäivärahaa tai työmarkkinatukea 60 viimeksi kuluneen viikon aikana laskettuna päivästä, joka on aikaisintaan kuukautta ennen 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua työvoimaviranomaisen antaman todistuksen antamispäivästä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 l §

Edellä 4 k §:n 3 momentissa tarkoitettu harkinnanvarainen kuntoutusavustus on enintään kuudelta kuukaudelta lasketun kuntoutusrahan suuruinen. Harkinnanvarainen kuntoutusavustus määritellään kertasuorituksena ja maksetaan yhdessä tai useammassa erässä. Harkinnanvaraista kuntoutusavustusta ei makseta ajalta, jolta työntekijällä on oikeus työttömyysturvalain mukaiseen työttömyyspäivärahaan.

6 a §

Edellä 1 momentissa tarkoitettua 360 päivää laskettaessa jätetään huomioon ottamatta päivät, joilta työntekijä on saanut:

4) työttömyysturvalain mukaista päivärahaa, enintään siihen määrään saakka, joka vastaa työttömyysturvalain 26 §:ssä säädettyä niiden päivien enimmäismäärää, joilta voidaan maksaa ansioon suhteutettua päivärahaa;

Jos työntekijä on saanut ansioon suhteutettua päivärahaa työttömyysturvalain 26 §:n 3 momentin perusteella ennen kuin työsuhteen päättymisestä on kulunut 1 tai 2 momentissa tarkoitettua 360 päivää, luetaan tämän työsuhteen perusteella myönnettävää työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä tuleva aika eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi.

19 a §

Jos työntekijä on saanut työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään eläkettä takautuvasti, eläkelaitoksen on työttömyyskassan tai sosiaalivakuutuslaitoksen vaatimuksesta suoritettava takautuvasti maksettava eläke työttömyyskassalle tai sosiaalivakuutuslaitokselle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksetun työttömyyspäivärahan määrää.

Edellä 4 k §:n 3 momentissa tarkoitettu harkinnanvarainen kuntoutusavustus on enintään kuudelta kuukaudelta lasketun kuntoutusrahan suuruinen. Harkinnanvarainen kuntoutusavustus määritellään kertasuorituksena ja maksetaan yhdessä tai useammassa erässä. Harkinnanvaraista kuntoutusavustusta ei makseta ajalta, jolta työntekijällä on oikeus työttömyysturvalain mukaiseen työttömyyspäivärahaan *taikka työmarkkinatuesta annetun lain mukaiseen työmarkkinatukeen.*

6 a §

Edellä 1 momentissa tarkoitettua 360 päivää laskettaessa jätetään huomioon ottamatta päivät, joilta työntekijä on saanut:

4) työttömyysturvalain mukaista päivärahaa *taikka työmarkkinatuesta annetun lain mukaista työmarkkinatukea*, enintään työttömyysturvalain 26 §:ssä säädettyä enimmäismäärää *vastavilta päiviltä*;

Jos työntekijä on saanut työttömyyspäivärahaa työttömyysturvalain 26 §:n 2 momentin perusteella ennen kuin työsuhteen päättymisestä on kulunut 1 tai 2 momentissa tarkoitettua 360 päivää, luetaan tämän työsuhteen perusteella myönnettävää työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä tuleva aika eläkkeeseen oikeuttavaksi ajaksi.

Jos työntekijä on saanut työttömyysturvalain mukaista työttömyyspäivärahaa *taikka työmarkkinatuesta annetun lain mukaista työmarkkinatukea* samalta ajalta, jolta hänelle myönnetään eläkettä takautuvasti, eläkelaitoksen on työttömyyskassan tai sosiaalivakuutuslaitoksen vaatimuksesta suoritettava takautuvasti maksettava eläke työttömyyskassalle tai sosiaalivakuutuslaitokselle siltä osin kuin se vastaa samalta ajalta maksettua työttömyyspäivärahan *taikka työmarkkinatuen* määrää.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1994.

5.

Laki**lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain 7 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 9 päivänä helmikuuta 1962 annetun lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/62) 7 §:n 2 momentin 4 kohta ja 3 momentti,
 sellaisina kuin ne ovat 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetussa laissa (560/93), seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 §

Edellä 1 momentissa tarkoitettua 540 päivää laskettaessa jätetään huomioon ottamatta päivät, joilta työntekijä on saanut:

4) työttömyysturvalain (602/84) mukaista päivärahaa, enintään *siihen määrään saakka, joka vastaa työttömyysturvalain 26 §:ssä säädettyä niiden päivien enimmäismäärää, joilta voidaan maksaa ansioon suhteutettua päivärahaa;*

Jos työntekijä on saanut *ansioon suhteutettua* päivärahaa työttömyysturvalain 26 §:n 3 momentin perusteella ennen kuin työkyvyttömyyden pääasiallisena syynä olevan sairauden, vian tai vamman saamisesta on kulunut 1 ja 2 momentissa tarkoitettut 540 päivää, luetaan työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttavaksi myös tulevan ajan palkka.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua 540 päivää laskettaessa jätetään huomioon ottamatta päivät, joilta työntekijä on saanut:

4) työttömyysturvalain (602/84) mukaista päivärahaa *tai työmarkkinatuesta annetun lain mukaista työmarkkinatukea*, enintään työttömyysturvalain 26 §:ssä säädettyä enimmäismäärää vastaavilta päiviltä;

Jos työntekijä on saanut *työttömyyspäivärahaa* työttömyysturvalain 26 §:n 2 momentin perusteella ennen kuin työkyvyttömyyden pääasiallisena syynä olevan sairauden, vian tai vamman saamisesta on kulunut 1 ja 2 momentissa tarkoitettut 540 päivää, luetaan työkyvyttömyyseläkettä määrättäessä eläkkeeseen oikeuttavaksi myös tulevan ajan palkka.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1994.

6.

Laki**työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetun työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (559/93) voimaantulosäännöksen 2, 5 ja 9 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Tätä lakia sovelletaan sellaisiin eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu tämän lain tultua voimaan. Tämän lain 5 b §:n 2 ja 6—8 momenttia sovelletaan kuitenkin myös eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma on sattunut ennen lain voimaantuloa.

Ennen tämän lain voimaantuloa 55 vuotta täyttäneeseen työntekijään, jolla tämän lain voimaan tullessa on oikeus työttömyysturvalain mukaiseen päivärahaan, sovelletaan edelleen työntekijäin eläkelain 4 c §:ää sellaisena kuin se on tämän lain voimaan tullessa. Säännöstä sovellettaessa työntekijällä katsotaan olevan oikeus päivärahaan myös työttömyysturvalain 12 §:ssä tarkoitettuna omavastuuajana ja 1 päivänä tammikuuta 1994.

Tämän lain 8 §:n 2 momentissa säädetty markkamäärä vastaa vuodelle 1966 vahvistettua palkkaindeksilukua ja 19 b §:n 4 momentissa säädetty markkamäärä vuodelle 1978 vahvistettua palkkaindeksilukua.

Ehdotus

Tätä lakia sovelletaan sellaisiin eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma sattuu tämän lain tultua voimaan. Tämän lain 5 b §:n 2 ja 5—8 momenttia sovelletaan kuitenkin myös eläkkeisiin, joissa eläketapahtuma on sattunut ennen lain voimaantuloa.

Ennen tämän lain voimaantuloa 55 vuotta täyttäneeseen työntekijään, jolla tämän lain voimaan tullessa on oikeus työttömyysturvalain mukaiseen päivärahaan tai työvoimapoliittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaiseen koulutustukeen, sovelletaan edelleen työntekijäin eläkelain 4 c §:ää sellaisena kuin se on tämän lain voimaan tullessa. Säännöstä sovellettaessa työntekijällä katsotaan olevan oikeus päivärahaan myös työttömyysturvalain 12 §:ssä tarkoitettuna omavastuuajana ja 1 päivänä tammikuuta 1994.

Tämän lain 8 §:n 2 momentissa ja 19 b §:n 4 momentissa säädetty markkamäärä vastaa vuodelle 1966 vahvistettua palkkaindeksilukua.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994.

7.

Laki

lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 28 päivänä kesäkuuta 1993 annetun lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain muuttamisesta annetun lain (560/93) voimaantulosäännöksen 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ennen tämän lain voimaantuloa 55 vuotta täyttäneeseen työntekijään, jolla lain voimaan tullessa on oikeus työttömyysturvalain mukaiseen päivärahaan, sovelletaan edelleen työntekijäin eläkelain 4 c §:ää sellaisena kuin se on tämän lain voimaan tullessa. Säännöstä sovellettaessa työntekijällä katsotaan olevan oikeus päivärahaan myös työttömyysturvalain 12 §:ssä tarkoitettuna omavastuun aikana ja 1 päivänä tammikuuta 1994.

Ehdotus

Ennen tämän lain voimaantuloa 55 vuotta täyttäneeseen työntekijään, jolla *tämän* lain voimaan tullessa on oikeus työttömyysturvalain mukaiseen päivärahaan *tai työvoimapoliittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain mukaiseen koulutustukeen*, sovelletaan edelleen työntekijäin eläkelain 4 c §:ää sellaisena kuin se on tämän lain voimaan tullessa. Säännöstä sovellettaessa työntekijällä katsotaan olevan oikeus päivärahaan myös työttömyysturvalain 12 §:ssä tarkoitettuna *omavastuu*aikana ja 1 päivänä tammikuuta 1994.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994.